

Колин Декстър
Поздрави от рая

На
Елизабет, Ана и Ева

ПЪРВА ГЛАВА

Ноември

Помпозността на погребенията е почит по-скоро към суетата на живите, отколкото към паметта на мъртвите.

(ЛА РОШФУКО, Максими)

Когато старецът умря, небесата вероятно не се зарадваха особено. Нямахме и някаква особена печал, ако въобще може да се говори за такава, в Чарлбъри Драйв, приятна и непретенциозна затворена улица с къщи-близнаци, на която той живееше след пенсионирането си. Все пак, някои от съседите, предимно сред жените, бяха поддържали сдържано любезни контакти с него, бутайки детски или пазарни колички покрай добре поддържаната морава пред къщата му. Когато се разбра, че погребалната церемония е насрочена за събота, две от тези жени решиха да присъстват. Едната бе Маргарет Бауман.

– Добре ли изглеждам? – попита тя.

– Чудесно! – Той не вдигна очи от страницата с резултатите от конните надбягвания, но бе съвсем наясно, че жена му винаги държи особено много на външния си вид: висока и приятна, дрехите винаги й стояха добре, независимо дали бяха предназначени за танци, сватби, вечери... или пък погребения.

– Е? Хайде де, *погледни* ме! Как съм?

Той вдигна глава и кимна разсеяно, докато оглеждаше черния ѝ костюм. Тя наистина изглеждаше добре. Какво друго да ѝ каже? – Изглеждаш чудесно – повтори той.

С неподходяща за случая веселост тя се завъртя на върховете на новите си официални обувки от черна кожа с пълното съзнание, че наистина изглежда привлекателна. Имаше все пак нещо обезпокояващо в начина, по-който се бяха налели бедрата ѝ в сравнение с оня ден на голямото разочарование, когато двадесетгодишната девица, стройна като топола (година преди да се омъжи за Том Бауман) не беше успяла в опитите си да стане стюардеса. Сега, шестнадесет години по-късно, за нея не представляваше особена трудност да се снабди с билет за средната редица в Боинг 737 – и тя го знаеше! Въпреки всичко, нейните прасци и глезени бяха почти така тънки, както и когато плъзна тялото си в нощница между коравите белоснежни чаршафи на сватбеното им легло по

време на медения месец, прекаран в един хотел в Торки. Единствено краката и, с доста мазолести образувания по ставите на грозноватите й пръсти, предвещаваха приближаването на средната възраст. Е, не. Не беше само това, ако искаше да бъде наистина честна пред себе си. Не трябваше да се забравят и онези ежеседмични посещения в една скъпа клиника в Оксфорд... Но тя предпочиташе да не задържа мисълта за това в съзнанието си. („Ежеседмичен“ беше дума, с която доста се гордееше, тъй като беше попадала на нея твърде често по време на работата си в Оксфорд в Университетската изпитна комисия.)

– Е? – настоя тя.

Той отново я погледна, този път по-внимателно. – Нали ще си смеиш обувките?

– Какво? – Лешниковите й очи с ириси, напръскани с малки петънца, придобиха объркан, умоляващ и уязвим израз. Тя неволно прекара лявата си ръка през току-що сресаната си и наскоро боядисана руса коса, докато пръстите на дясната й ръка безпомощно се мъчеха да отстранят някакво несъществуващо петънце, застрашаващо безупречната и скъпа чернота на дрехите й.

– Вали като из ведро, не забелязваш ли? – каза той.

По стъклото на салонния прозорец се стичаха вадички и дори дока-то той изричаше това, няколко коси дъждовни почуквания отново напомниха за лошото настроение на ветровитото небе.

Тя сведе поглед към нарочно купените за случая черни кожени обувки – много класически и удобни. Но преди да му отговори, той отново продължи.

– Нали каза, че щели да го погребват?

Известно време думата „погребват“ не достигна до съзнанието й, сякаш беше една от онези странно непознати думи, които трябва да се търсят из речниците. Но после тя си спомни: нямаше да кремират покойния; щяха да изкопаят една дълбока дупка с подравнени стени в пръстта с оранжев оттенък и да спуснат с ремъци ковчега. Тя беше гледала подобни неща по телевизията и кината и в тези сцени обикновено валеше.

Тя погледна през прозореца, намръщена и разочарована.

– Само се опитвам да ти кажа, че ще ти се намокрят краката. – Той разгърна централните страници на вестника си и зачете за необикновената сексуална мощ на световноизвестен играч на бiliarд.

В този момент събитията в дома на семейство Бауман можеха още известно време да текат с обичайната си незабележима скорост. Но не

било писано.

Последното нещо, което Маргарет би искала, бе да развали новите си обувки. Е, добре. Тя наистина ги бе купила за погребението, но би било нелепо да се хвърлят на вятъра повече от петдесет лири. Не бе наложително да се тъпче с тях калта на църковния двор, но и самото излизане с тези обувки в подобно време би било пълна глупост. Тя отново погледна надолу към скъпата си придобивка, а после и към часовника на камината. Нямахме много време. Но все пак реши да ги смени. Черното вървеше почти с всички цветове и едни сиви обувки с дебели подметки щяха да бъдат съвсем подходящи. Но ако единствено обувките ѝ нямаше да са черни, нямаше ли да бъде по-шик да вземе и друга чанта? Да! Та тя имаше онази сива кожена чанта, която почти чудесно пасваше на обувките.

Тя се заизкачва нагоре по стълбите припряно. И съдбовно.

Само минута след вземането на това решение – въпреки че то едва ли би се сторило на някого прекалено необмислено – Томас Бауман остави вестника си и отиде да отвори на настоящето почукване на входната врата. С приятелско кимване той поздрави една невзрачно облечена млада жена, която стоеше под проливния дъжд на верандата с крещящо многоцветен дълъг чадър, обути във високи до коленете жълти гумени ботуши, което му напомни за предаванията на „Текникълър“ за първото кацане на човек на луната. Определено можеше да се каже, че някои от жените в околността бяха доста по-неосъзнати по отношение на модата, отколкото съпругата му.

– Тя е почти готова – каза той. – Остава и само да си сложи балетните пантофки за организираната ви обиколка из разораните полета.

– Съжалявам, че малко позакъснях.

– Ще влезете ли?

– По-добре не. Нямаме много време. Здравей, Маргарет!

Еlegantните допреди малко крака, които с лекота се бяха забързали нагоре по стълбите, сега слизаха по-гържествено, обути в чифт сиви половинки с дебели подметки. Ръка в сива ръкавица набързо мушна бяла кърпичка в сивата чанта – и най-после Маргарет Бауман беше готова за погребението.

ВТОРА ГЛАВА

Ноември

– Никой никога не забелязва пощальоните – каза той замислено, – а и те изпитват страсти като останалите хора.

(ДЖ. К. ЧЕСТЪРТЪН, Невидимият)

Малко след като входната врата се затвори след двете жени, той хвърли поглед към мократа поляна, простираща се между широкия салонен прозорец и пътя. Бе казал на Маргарет да вземе колата, ако иска, тъй като самият той нямаше намерение да излиза. Но очевидно те бяха заминали с колата на другата жена, тъй като кафеникавото „Метро“ си стоеше на наклонената алея пред гаража. Спокойно можеше да се каже, че Чарлбъри Драйв е ненаселено място. Дъждът все така се лееше.

Той се качи на горния етаж и отиде в спалнята за гости, където отвори дясното крило на масивния гардероб от тъмен махагон, чието предназначение беше да поглъща свръхпотока от негови и на жена му дрехи. Зад това крило, до дясната стена на гардероба, стояха осем бели кутии от обувки, наредени една върху друга. От този куп той внимателно измъкна третата кутия отдолу нагоре. Вътре имаше бутилка малцово уиски, около две трети празна – или една трета пълна, както вероятно би я описал човек, закаднъл за съдържанието ѝ. Тази кутия от обувки беше стара и след сватбата му с Маргарет служеше като тайно скривалище за две неща. По времето, когато той все още играеше футбол, в продължение на цяла седмица тя беше пазила тайната на комплект порнографски картички, които обикаляха поред от ветерана-вратар до четиринадесетгодишния ляв страничен нападател. А сега (и то все по-често) тя служеше за скривалище на уискито, с което той се снабдяваше, както самият съзнаваше, доста рисковано превишавайки полагаемия му се бюджет. И двете тайни бяха, без съмнение, доста престъпни, и все пак не бяха смъртни грехове. Всъщност, той постепенно стигна до извода, че прекрасната, малко пълничка Маргарет вероятно би му простила за снимките, но може би не и за уискито. Или пък би му простила и за уискито? Той бе успял да разбере, достатъчно навреме след сватбата им, че тя по-скоро би предпочела измамната трезвеност пред пиянската искреност. Но дали не се бе променила? И то в последно време? Вероятно неведнъж е усещала дъха му, въпреки че през последните няколко месеца

интимната им близост не бе кой-знае колко романтична, а по-скоро доста епизодична и съвсем скромна. Не че подобни съображения особено го притесняваха, ако въобще такъв проблем съществуваше за него точно в този момент. Той извади бутилката, намести обратно кутията и точно когато преместваше на закачалката два от старите си костюми, погледът му попадна на нея – на пода, точно зад лявото крило на гардероба, което според него никога не се отваряше: черната чанта, която съпругата му бе решила да остави в последния момент.

Отначало почти не обърна внимание на това случайно откритие, тъй като подобно обстоятелство трудно би предизвикало у него някакъв интерес или пък изненада. Но след малко се намръщи леко, а после и по-силно. Защо ли тя бе оставила чантата зад вратата на гардероба? Никога преди това не бе забелязвал нейните аксесоари. Обикновено тя държеше чантата си на масичката до леглото си – това, което беше по-близо до прозореца. Тогава защо...? Все още намръщен, той прекоси площадката на стълбището към тяхната спалня и погледна черните кожени обувки, едната обърната настрани, които тя тъй набързо бе свалила и захвърлила в долния край на леглото си.

Той се върна обратно в спалнята за гости и вдигна чантата. Нелюбопитен човек, който рядко изпитваше удоволствие да си пъха носа в чужди работи, той никога не бе и помислял да отваря писмата на жена си, или пък някоя от чантите ѝ. Поне не бе му минавала подобна мисъл при нормални обстоятелства. Но защо все пак тя се бе опитала да скрие чантата си? Сега отговорът на този въпрос изглеждаше съвсем очевиден. Имаше нещо или някакви неща *вътре* в тази чанта, които тя искаше да скрие от неговите очи. А в бързината не бе имала достатъчно време да прехвърли цялото съдържание на едната чанта в другата. Закопчалката се отвори лесно и той почти веднага намери писмото – цели четири страници.

Ти си егоистична неблагодарна кучка и ако си мислиш, че просто можеш да се измъкнеш, когато си поискаш, по-добре знай, че те чакат още доста главоболия, тъй като вероятно и аз имам някои претенции. Опитай се да разбереш какво имам предвид. Ако можеш да се държиш като кучка, добре е да знаеш, че и аз мога да постъпвам така. Ти успя да получиш от мен това, което искаше, и само защото аз пожелах да ти го дам, ти си въобрази-ваш, че можем да зарежем всичко и да сме равни. С настоящето писмо искам да ти съобщя, че това не може да стане и, както вече

казах, по-добре е да разбереш какво имам предвид. Можеш да бъдеш сигурна, че ще ти го върна...

Гърлото му беше пресъхнало, докато прегледа останалата част от писмото: на първата страница нямаше уводен поздрав, нито пък подпис на четвъртата. Но не можеше да има съмнение за естеството на посланието – то бе така очевидно, че само някой умствено недоразвит би търсил още доказателства: *жена му го мамеше* – вероятно вече месеци наред.

В центъра на челото му пулсираше остра болка, кръвта бучеше в ушите му, в продължение на няколко минути мисловните му процеси бяха доста объркани.

И все пак, колкото и да е странно, той напълно контролираше останалата част на тялото си, тъй като ръцете му ни най-малко не се разтрепераха, когато пълнеше обичайната си чашка уиски. Понякога си сипваше малко студена вода от чешмата, друг път – не. Сега той глътна уискито чисто: първо една малка глътка, след това по-голяма, после още две големи глътки от изгарящата течност – и чашата се изпразни. Сипа си нова чаша и скоро изпи и нея. С последните капки от бутилката тъкмо успя да напълни догоре трета чаша, която изпи на по-малки глътки с познатото усещане за надигаща се топлина, която бавно заля съзнанието му. И съвсем парадоксално, и напълно неочаквано порочната ревност, която само преди минути заплашваше да притъпи несигурните му сетива, отстъпи място на все по-ясната мисъл за любовта му към неговата съпруга. Това изпълнено с нова сила съзнание ясно му припомни деня, когато недостатъчно подготвена, но с прекалено голямо самочувствие, тя се беше провалила на шофьорския си изпит. Тогава тя с тиха тъга му обясняваше къде е сбъркала, а той бе почувствал как в него се надига вълна от съчувствие към нея. Наистина в този ден бе усетил нейната уязвимост, а готовността му да я защити от бъдещи разочарования бе така силна, че той беше в състояние да застреля изпитващия, който бе допуснал непростимата грешка да обвини жена му в некомпетентност.

Чашата беше празна – бутилката също, и Томас Бауман бавно, но със сигурни стъпки слезе по стълбите, носейки в лявата си ръка празната бутилка, а в дясната – писмото. Ключовете от колата бяха на кухненската маса. Той ги взе и ги сложи в джоба на шлифера си. Преди да се качи в „Метро“-то, пхна бутилката под четирите или пет торби с кухненски отпадъци, с които почти беше препълнена по-голямата от двете кофи за боклук до градинската ограда. След това потегли с колата: незабавно трябваше да свърши нещо съвсем лесно и малко.

Неговото работно място в Чипинг Нортън беше само на около миля и докато караше натам, той с ясно съзнание се изненада от добре оформената логика на това, което възнамеряваше да направи. Едва след петнайсетина минути, когато се върна в Чарлбъри Драйв и постави писмото обратно в чантата, осъзна напълно яростната омраза, която напираше у него към човека, който и да беше той, който му беше отнел обичта и верността на жена му – човек, който дори не бе имал смелостта да се подпише.

Жената със сивата чанта стоеше до гроба, а червеникаво-жълтата глина се просмукваше и полепваше по обувките и. Дъждът почти беше спрял и младият викарий със свежо лице напяваше погребалните псалми монотонно бавно и с назидателно достойнство. От дочутия откъслечен разговор Маргарет Бауман разбра, че старецът се е бил на страната на съюзниците на предната линия в Нормандия и то до самия край на войната. И когато един от неговите съратници от Британския Легион хвърли върху капака на ковчега мак за спомен от Годишнината¹, тя почувства как сълзите напират в очите ѝ. Преди да успее да извърне глава (при все че никой не я забелязваше), една голяма сълза, подобно на маслилено петно, падна върху ръкавиците ѝ.

– Е, това беше то! – каза жената с жълтите ботуши. – Боя се, че този път няма да има портвайн и сандвичи с шунка.

– Това ли обикновено се яде след погребение?

– Ами, хората имат нужда от нещо ободряващо. Особено в такъв ден.

Маргарет мълчеше и не каза нито дума, докато не влезе в колата.

– Искате ли да минем през кръчмата? – попита нейната спътничка.

– Не, по-добре не сега. Мисля, че е по-добре да се прибера вкъщи.

– Нали няма да отидеш да му готвиш?

– Казах само че ще приготвя нещо за хапване, когато се прибера – каза тя тихо.

Дамата с жълтите ботуши, която караше колата, не направи повече опити да влияе върху хода на събитията; тя знаеше, че най-разумното в случая бе да закара колкото може по-бързо вкъщи своята неспокойна компаньонка, а след това да наминае към локала, където щеше да има и някои други от групата.

1. Годишнината от примирието в 1918 г. – Б.пр.

Маргарет Бауман избърса обувките си в изтривалката пред входната врата и пъхна ключа си в секретната брава.

– Върнах сее! – извика тя.

Но никой не ѝ отговори. Тя набързо огледа кухнята, салона, спалнята – а после и спалнята за гости, но него го нямаше и тя беше доволна. „Метро“-то не беше пред гаража, но, разбира се, той можеше да го е вкарал в гаража поради дъжда. А по-вероятно беше да го е използвал, за да отиде до локала и да пийне нещо; ако наистина бе така, тя и от това щеше да бъде доволна. В спалнята за гости тя отвори вратата на гардероба, вдигна чантата си и погледна вътре: очевидно напразно се беше тревожила и малко съжали, че беше отклонила поканата за отбиване в кръчмата „Черният кон“ заедно с хората от погребението, където заедно щяха да пийнат за утеха някой и друг джин. Но това наистина беше без особено значение. Купчината кутии за обувки вдясно изглеждаше малко изкривена и тя внимателно ги подравни. В края на краищата изпита огромно облекчение и си обеща за в бъдеще да бъде много по-внимателна.

Тя притопли останалото от предната вечер пилешко ризото, но няколкото залька, които успя да глътне, имаха неприятен вкус. В каква каша се бе забъркала само! В каква ужасна и непоправима история се беше оплела! Седеше в салона и слушаше новините в един часа, при което научи, че курсът на лирата на Токийската фондова борса леко се е покачил през изминалото денонощие. За разлика от нейното настроение. Пусна телевизора и изгледа първите две надбягвания от Нюбъри, без въобще да разбере кои коне първи са преминали финала. Едва след като третото надбягване се бе плъзнало покрай съзнанието ѝ, тя чу изскърцването на спирачките на „Метро“-то по алеята. Той я целуна леко по бузата и гласът му бе изненадващо трезв, когато механично ѝ зададе няколко въпроса за погребението. Но тя бе сигурна, че бе пил доста и никак не се изненада, когато ѝ каза, че иска да изкара един следобеден сън.

Но Томас Бауман имаше малко време за спане този следобед, тъй като в главата му вече бе започнал да се оформя планът за действие. Стаята с ксероксната машина в пощата се бе оказала празна и след като направи копие на писмото той стоя известно време, взирайки се в редицата от пощенски фургони, паркирани отзад. Една малка пощенска кола (никога преди не бе виждал нещата така) бе почти напълно анонимна: минувачите не проявяваха интерес към самоличността на шофьора, прикрит (и предпазван от директни погледи) в кабината на тайнствения

червен пощенски фургон, който можеше да се придвижва почти незабелязан от едно място на друго, без страх от дебнещите за глоби полицаи из оживените улици на Оксфорд. В писмото си мъжът, който бе причинил такова нещастие на Маргарет, я молеше да се срещнат в един без десет в понеделник пред лятната библиотека на Саут Пърейд – и да! Той, Том Бауман, също щеше да бъде там. Едва ли щеше да бъде трудно да наеме една от тези коли; това той би могъл да уреди. Още повече, че често пъти бе чакал Маргарет, преди тя да вземе книжка, точно на тази улица и много добре си спомняше, че на ъгъла на Саут Пърейд и Мидъл Уей имаше малка поща с пощенска кутия отвън на сградата. Едва ли би могло да се избере по-подходящо място...

Внезапно го поразил една мисъл: от колко ли време е в чантата ѝ онова писмо? На него нямаше дата или нещо, което да подсказва кой точно понеделник е имал предвид оня човек. Дали не е ставало дума за *миналия* понеделник? Не можеше да бъде напълно сигурен, но все пак у него се таеше силното убеждение, че писмото, вероятно дошло в службата и, е било получено само ден или два преди той да попадне на него. Той бе почти сигурен, че Маргарет ще постъпи така, както искаше онзи мъж. И двете предположения на Том Бауман бяха правилни.

В понеделник, в един без десет, в страничното огледало на колата той видя Маргарет, която вървеше към него, и се облегна назад, докато тя отмина на не повече от два-три метра. Минута по-късно близо до него, точно пред лятната библиотека спря един „Маестро“. Шофьорът се пресегна и отвори лявата врата, след което бързо потегли с Маргарет Бауман до себе си.

Когато „Маестро“-то стигна до Т-образното кръстовище на Уудсток Роуд, пощенският фургон беше през три коли от него. От този момент нататък се задейства верига от събития, които щяха да доведат до убийство – планирано бавно и прецизно и извършено с ловка жестокост.

ТРЕТА ГЛАВА Декември

– Една година още свърших – рече Господ –
в зелено, сиво, бяло и кафяво;
трева разпръснах по земята,
зарових червея в пръстта,
оставих слънцето лъчи да мята.

(ТОМАС ХАРДИ, „Новогодишната вечер“)

Булевардът с трите платна Сейнт Джилс е обозначен на три или четири места с масивни улични табели (с бели букви на черен фон), изработени в леярната на Луси, в близкото селище Джерико. И тъй като Оксфорд се счита за център на образованието, правописът на името на улицата бе съобразен с изискванията на Езиковия факултет. Но малко от главните действащи лица в тази история имаха задълбочени познания в областта на граматиката, тъй като те бяха хора, които, според приетата в Оксфорд и Кеймбридж терминология, веднага – и то с пълно основание – биха могли да бъдат причислени към „гражданите“, а не към „тогите“.

В северния край на Сейнт Джилс, където сред тревния триъгълник един паметник от камък отдава почит към жертвите на двете световни войни, булевардът се разделя на Уудсток Роуд наляво и Бенбъри Роуд надясно. Тръгвайки надясно (по една случайност на тази улица дълги години бе живял Главният инспектор Морс), съвременният посетител само след стотина метра съзира пред себе си доста еднообразна поредица от сгради, стилът на които с основание би могъл да се определи като „венецианска готика“: къщите са със заострени арки над входовете и над многобройните прозорци, които от своя страна са разделени с малки мраморни колони на две или три крила. Като че ли Ръскин е надничал зад рамото на архитектите, когато те са чертаели и оформяли своите проекти през 70-те години на XIX век. Повечето от тези къщи (с жълтеникаво-бежовите си тухли и лилаво-синкавите си плочи на покривите) вероятно изглеждат на съвременниците доста сурови и педантични. Но подобна преценка може да се окаже подвеждаща: църковната строгост на много от тези големи къщи е смекчена от приятни за окомото редове с оранжеви тухли, а над арките заострените контури са

подчертани с мотиви в оранжево и лилаво, като че ли стара средиземноморска блудница е намазала клепачите си с твърде силни сенки.

Но цялата тази гледка се променя, щом човек тръгне на север покрай Парк Таун, където скоро се появяват къщи от свежи оранжево-червени тухли, което веднага придава усещане за топлина и доброта, след донякъде отблъскващите фасади на „венедианската“ поредица. Този път покривите са с червени керемиди, а украсата около прозорците с каменен цокъл е почти изцяло в бяло. Тези архитекти, вероятно с петнайсетина години по-възрастни от първите, са се освободили от духа на Ръскин и са подравнили хоризонталната горна част на прозорците си, което изглежда съвсем разумно и просто. По този начин жилищните сгради на около половин миля северно от Св. Джилс разкриват влиянието на епохата – времето, когато първите „партиди“ колежани напускат обителта си и четириъгълните вътрешни дворове на колежите и започват да се женят и размножават, което увеличава кохортата на домашните помощнички и прислужнички към просторните къщи в предградията, които от своя страна се разрастват на север към Бенбъри и Уудсток Роуд през последните десетилетия на миналия век; годишният прираст е оставил следи не по-малко достоверни от годишните кръгове на големите дървета.

Между двата кръга, описани накратко по-горе, съчетавайки елементи и от двата, се намира хотел „Хауърд“. Засега не се налага да описваме с подробности тази постройка – или, по-скоро, тези постройки – но някои неща трябва да се изяснят веднага. Когато (преди десет години) сградата бе обявена за продажба, купувачът бе някой си Джон Биниън, някогашен фабричен работник от Лийдз, който навремето заложил случайно една лира на спортната лотария и (за изненада на останалата част от нацията) имал щастието да предвиди на един ранен етап от футболния шампионат, че тогавашните водачи от Първа дивизия няма да могат да победят слабия и безнадежден отбор на Потърис, вследствие на което спечелил от залагането 450 000 лири от Литълуудс. Голямата самостоятелна къща (първоначално наричана Гостилница „Трите лебеда“, а по-късно хотел „Хауърд“) била първата му покупка – постройка, която отдава почит както на сериозните венедиански проектантите от 80-те години на XIX век, така и на по-веселите им колеги от следващото десетилетие. Жълтите тухли, червеният покрив, горната част на вратите и прозорците са направили компромис в по-плавните линии. По тих, благороден начин къщата подчертава преклонението си и към двата стила. На около десетина метра от пътя, тя като че ли се извинява и очаква поне

частично одобрение от страна на обществото. След няколко месеца на разочарования, обаче, на Биниън му потръгва в търговията, а после дори преуспява. Две години сградата се използва като полупансион, след което е включена в списъка на хотелите. Сега хотелът разполага с ресторант, в който се сервира алкохол, има цветни телевизори и бани с душове в стаите, както и малък гимнастически салон за най-запалените посетители. Четири години по-късно собственикът можа да застане под арката на входната врата и с гордост да погледне жълтата табела, удостоверяваща, че асоциацията АА е счела за уместно да присъди една от своите звезди на хотел „Хауърд“. Последвалият неспирен успех на собственика бе такъв, че той реши да развива дейността си в две посоки. Първо, той можеше да си позволи да закупи помещенията долепени непосредствено до южната страна, с което да осигури (след време и със значителни реконструкции) непосредствено залепено за сградата крило, което да приема увеличаващия се брой туристи през пролетта и лятото. Второ, той започна да прилага на практика силното си убеждение, че през голяма част от „мъртвия“ период (и особено през уикендите и празниците) може да се внесе оживление чрез поредица от организирани с вкус мероприятия на специални цени. И именно по тази причина през есента, когато започна нашата история, по лавиците на пътническите агенции можеше да се види брошурата „Зимни ваканции със специални изживявания за Коледа и Нова Година“, където на половин страница имаше реклама на хотел „Хауърд“ (за трета поредна година). И за да може читателят да усети вкуса на онези специални изживявания, които привличаха мъжете и жените, с които ще се срещнем в следващите страници, по-долу възпроизвеждаме проспекта, с който хотелът предлага „на цени, на които определено е трудно да се устои“ тридневна почивка с прекарване на Новата Година.

ВТОРНИК НОВОГОДИШНА ВЕЧЕР

12:30 ч. Чашка шери! Джон и Катрин Биниън приветстват с добре дошли онези от гостите си, които могат да се съберат в този ранен час.

13:00 ч. Лек обяд: добро време за нови запознанства – или за срещане на стари познати.

Следобедът дава възможност за разходка – само десет минути пеша

надолу по Карфакс – до центъра на нашия чудесен университетски град. За онези, които предпочитат оживените състезания и развлекателните занимания, са организирани турнири, в които могат да покажат способностите си в хвърлянето на стрелички по мишена, бiliarд, тенис на маса, анаграми и видеоигри. Награди!

17:00 ч. Чай и бисквити; нищо – но съвсем нищо! – друго няма да има на разположение на гостите. Моля, поддържайте във форма апетита си за...

19:30 ч. НАШИЯ ГОЛЯМ ВЕЧЕРЕН БАЛ С МАСКИ.

Ще бъде извънредно забавно, ако всички – да, всички! – дойдат на вечеря маскирани. Но, *моля ви*, не мислете, че ще бъдем по-сдържани по отношение на аперитивите, ако не можете да дойдете с подобни дрехи. Темата на тази година е „Мистерията на Изтока“ и за онези, които предпочитат да импровизират костюмите си, ще има на разположение сборен гардероб в залата за игри през целия следобед.

22:00 ч. Състезание за най-добър костюм. Награди!

Което ще продължи с бар и танци, за да поддържате чудесна форма до...

Полунощ Шампанско! „Доброто старо време“²! Лягане!!!

1:00 ч.

СРЯДА
НОВА ГОДИНА

8:30–10:30 ч. – Континентална закуска (молим за тишина, за доброто на всички ни – всички нас! – които имаме лек махмурлук).

10:45 ч. ТЪРСЕНЕ НА СЪКРОВИЩА, с улики разпръснати из освобождения от грижи и от коли (надяваме се) Оксфорд. Множество прости инструкции, които няма да ви позволят да се загубите. Бъдете авантюристи! И излезте да вземете глътка чист въздух! (Около час и половина са достатъчни.) Награди!

2. Традиционна шотландска песен, която се пее на Нова година. – Б.пр.

13:00 ч. Английски ростбиф за обяд.

14:00 ч. ТУРНИРИ отново за най-запалените; възможност за следобедна почивка за останалите.

16:30 ч. Чай с Девънширски крем.

18:30 ч. Преподавател по пантомима ви очаква, за да ви заведе на представлението на *Аладин* в Театър „Аполо“.

При завръщането ви ще ви очаква пълен бюфет, а остатъка от вечерта можете да прекарате в дискотеката (свири групата „Пейпър Лемън“), докато енергията ви (но не и съдържанието на бара!) се изчерпи.

ЧЕТВЪРТЪК

9:00 ч. Богата английска закуска на разположение до 10:30 ч. Последна възможност да се сбогувате със старите и с новите си приятели и да си обещаете да повторите цялото приятно преживяване отново следващата година!

Разбира се (както всички знаят) подобен рекламен проспект не може автоматично да се хареса на всеки. Всъщност, идеята за посрещане на Нова Година и полунасилственото въвлечане в турнири по мятане на стрелички или в преобличане като самурай, или дори очакването за свободни забавления в не съвсем трезво състояние и то пред очите на останалите от групата, би хвърлила почти в паника някои по-уравновесени граждани. И въпреки всичко, през изминалите две години много двойки бяха останали приятно изненадани от откритието, след известна доза убеждаване, че са доволни от груповите дейности, които семейство Биниън така смело рекламираха. Няколко от двойките посещаваха организираното мероприятие за втори път, а едно семейство – дори и за трети. Справедливо би било да се спомене, че нито един член от тази непривлекателна двойка не бе и помислял да се навлича с маскараден костюм само за собствено удоволствие, както бяха направили при гледката на хлапашките дивотии на останалите. А простата истина бе, че почти на всички гости им бе необходимо съвсем малко, или почти никакво убеждаване, за да се маскират за новогодишното тържество – при което някои от тях постигнаха блестящ или по-скоро чудноват ефект. И такъв (както ще видим) беше случаят тази година, когато някои от гостите бяха така изкусно маскирани, така умело преоблечени в чужди дрехи, че

дори и отдавнашни техни познати доста трудно биха ги разпознали.

Особено човекът, който щеше да спечели първа награда тази вечер.

Да, особено той.

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

30/31 декември

Най-ужасното чувство на света е да ти се спи, когато не си в леглото си и няма никакъв начин да попаднеш там.

(Е. У. ХОУ, Провинциални градски поговорки)

Винаги, когато мис Сара Джонстън се почувстваше уморена – а това обикновено ставаше в ранните часове на вечерта – комично големите кръгли очила, които ограждаха кръглите и лъчезарни очи, постепенно се плъзваха все по-надолу по малкия ѝ правилен нос. В подобни моменти гласът ѝ (в действителност) звучеше само привидно учтиво, докато тя говореше по един от двата ултрамодерни телефона, в зависимост от това по кой от тях се интересуваха от компетентното ѝ мнение. Освен това в подобни случаи някои от късните гости, чакащи да се регистрират в хотел „Хауърд“, вероятно приемаха изразите, с които тя ги приветстваше за добре дошли, като проява по-скоро на механична формалност. Нов очите на Джон Биниън същата тази невзрачна женица на около четиридесет години не можеше да причини кой-знае каква вреда. Той я бе назначил преди пет години: отначало като набедено момиче за рецепцията, после (имайки склонност да разпознава истинските съкровища, щом му попаднат пред погледа) като негова неофициална „мениджърка“ – въпреки че жена му Катрин (неприятна и лишена от чар жена) все пак настояваше името ѝ да се появява за тежест в хотелските писания, както и по брошурите, рекламиращи организирани почивки за специални случаи.

Като Великден например.

Или Света Троица.

Или Коледа.

Или, както видяхме, Нова година.

Тъй като Коледа вече бе минала, Сара Джонстън очакваше официалния си едноседмичен отпуск: цяла седмица далеч от всичко и най-вече от новогодишните празненства – по някакви причини те никога не я бяха изпълвали с несдържан ентузиазъм.

Изглежда, че за Коледното тържество отново щеше да има повече от достатъчно кандидати и тъкмо поради този факт – въпреки че не само заради това – Джон Биниън беше впрегнал всичките си сили, за да пригоди наскоро закупеното крило, което не бе особено добре уредено, за

използване. Отначало той бе искал разрешение за строителството на едноетажен коридор, свързващ хотел „Хауърд“ и тази неизползваема пристройка. Но въпреки че въпросното разстояние беше само около двадесетина метра, съпътстващите проблеми около възможното пропадане на терена, приземните етажи, отводняването, аварийните изходи, доставката на стоки и газопроводите бяха така смущаващо сложни, че той почти изостави първоначалните си планове за съединяване на пристройката и сградата и се насочи към организирането на самостоятелно крило, отделено от основния хотелски комплекс. А дори и подобна ограничена амбиция се оказваше (според Биниън) невероятно скъпа. Дълготрайният белег на подобна разточителност беше жълтият кран; който стоеше, подобно на огромна главна гръцка буква „гама“, в градината зад постройката, там, където някога бе имало хризантеми и напръстници. От края на август прахът, който непрекъснато проникваше от скелето от трупи, съперничеше в досадна степен с безспирната смесица от цимент, тракане и чукане, които отмерваха часовете за работа и свободни занимания. Но с напредването на зимата – и особено по време на рекордно силните дъждове през ноември – започнаха да се появяват подобни неудобства, които, от гледна точка на настоящето, не бяха нищо повече от леки дразнения. Площта, където строителите работеха дни наред, се превръщаше в тресавище от тъмнооранжева кал, която полепваше плътно и навсякъде и напомняше за картините на известен художник. Калта беше навсякъде: тя запълваше колелата на работните колички; полепваше по повърхността на гредите и дъсчените пътеки, които опасваха мястото и свързваха по-сухите му части; и (може би най-досадното) лепнеше по главния вход към хотела, както и в страничните входи към заформящото се крило, подобно на подстъпите към доилното отделение в Долината на Големите мандри. По отношение на хотелските тарифи очевидно бе направен компромис и Биниън съвсем уместно бе отбелязал в рекламните брошури неповторимото намаление от 15 процента върху цената на стаите в основната сграда на хотела и 25 процента (не по-малко!) от цената на трите двойни и едната единична стая на приземния етаж на полуготовата пристройка. И наистина, това *беше* добра сделка: нямаше работници, нямаше шум, нямаше каквито и да било неудобства по време на празниците – освен онази вездесеща кал...

Крайният резултат от тези затруднения и от продължителното лошо време в началото на декември бе, че при ежедневното почистване с прахосмукачки и изстъргването на калта много черги, килими и пътеки от линолеум имаха такава силна нужда от нещо по-силно от обикновен

шампоан след заминаването на Коледните гости, че бе взето решение на 30-ти да се проведе широкомащабна акция за почистване като подготовка за пристигането на Новогодишния контингент – или по-голямата част от него – по обяд на 31-ви. Но се появиха проблеми. Беше доста трудно в такъв момент да се наемат сервитьорки, прислужници и камериерки. Но когато в случаи като сегашния имаше нужда от спешна помощ, и в случай че, както беше сега, две от постоянните чистачки бяха повалени от грип, оставаше само едно: самият Биниън, недоволната му съпруга Катрян, Сара Джонстън и по-младата помощничка на Сара на рецепцията – Керълайн, да бъдат призовани за действие рано сутринта на 30-ти. Въоръжени с лопатки за смет, четки, гумени миялки и прахосмукачки, те предприеха своята атака срещу омразните помещения и то с такъв добър резултат, че още същата вечер всички стаи и коридори както в основната сграда, така и в пристройката, бяха напълно почистени от полепналата и утъпкана кал, останала след Коледните гуляйджии и всъщност след техните предшественици. Когато всичко бе приключило, Сара се почувства така уморена, както рядко ѝ се беше случвало, въпреки че подобни непривични физически усилия съвсем – и даже ни най-малко! – не ѝ бяха неприятни. Наистина, тя усещаше болка на много места по тялото си, за които почти бе забравила, че могат да действат, особено частите под ребрата и мускулите точно зад колената ѝ. Но подобна физическа дейност засилваше приятното предвкушване на предстоящия празник; и за да покаже на света, че може да е на нивото на останалите, и то на най-добрите от тях, тя задълго се бе потопила в ароматна баня, преди да позвъни на единствената си истинска приятелка, Джени, за да ѝ каже, че е променила решението си, чувства се добре и гори от желание да отиде, и в края на краищата с удоволствие би дошла на тържеството, организирано в апартаментата на Джени в Северен Оксфорд същата вечер (само на хвърлей разстояние, както се оказа, от малката ергенска обител на Морс). Познатите на Джени, въпреки че бяха със съмнителен морал, бяха също така (почти неизменно) без съмнение интересни. И точно в 1:20 ч. след полунощ един шкембест германец на средна възраст, проявяващ досадно предпочитание към творбите на Томас Ман, неочаквано бе попитал полупияната Сара (да, точно така!) дали не иска да легне с него. И, въпреки краткотрайното си познанство с този мъж, тя не се съпротивлява особено много, когато бе почти завлечена в празната стая на Джени, където набързо се бе любила с оня космат адвокат от Бергиш Гладбах. Тя не си спомняше съвсем ясно как бе стигнала до апартаментата си на Мидъл Уей – улицата (както внимателният читател ще си спомни),

която се простира надолу до Саут Пърейд и на края на която се намира пощата.

В девет часа същата сутрин, сутринта на 31-ви, тя бе събудена от настоятелно звънене на входната ѝ врата; и, намаятайки халата си, тя отвори вратата, където стоеше Джон Биниън. Майката на Керълайн (както разбра Сара) се обадила, за да каже, че дъщеря ѝ била настинала и не можела да стане от леглото, а камо ли да излиза от къщата, хотел „Хауръд“ се намирал в доста трудно положение. Би ли могла Сара, щеше ли Сара, би било много добре, наистина, ако Сара би имала възможност да работи още няколко допълнителни дни! И, разбира се, да остане за през нощта – както Керълайн щеше да направи – в малката хубава свободна стая отстрани, която гледа към пристройката.

Да. Ако беше в състояние да помогне, тя разбира се би го направила! Единственото нещо, което определено не *можеше* да обещае, бе да остане будна. Клепачите ѝ заплашваха всяка секунда да похлупят уморените ѝ очи и тя само отчасти осъзна сред потока от благодарности, които той лееше към нея, че постави ръцете си върху задните ѝ части, когато се наведе и нежно я целуна по бузата. Знаеше, че той е непоправим женкар; но, колкото и да е странно, тя усети, че не е в състояние директно да го намрази; и в няколкото случая, когато беше проявявал известно внимание към нея, той бе приел без омраза или горчивина уверението ѝ, че засега за него няма особена надежда, ако въобще може да се говори за такава. Когато затвори вратата след Биниън и се върна обратно в спалнята си, тя изпита леко чувство на вина заради ранното си сутрешно приключение под влиянието на онези проклетни (прекрасни!) чаши с джин и кампари, които временно бяха разхлабили колана около халата на нейната почтеност. Но тя знаеше, че чувството ѝ на вина не е породено от самото прегрешение, а по-скоро от анонимния и механичен начин, по който то се бе случило. Джени бе извънредно възхитена, и дори смутена, от тази безпрецедентна случка. Но самата Сара се бе почувствала доста натъжена и унижена в собствените си очи. И когато накрая се завърна в апартамента си, сънят и беше неспокоен и не ѝ донесе никакво успокоение, а пухеният юрган непрекъснато се смъкваше от леглото, докато тя се обръщаше и мяталаше и се опитваше да си внуши, че всъщност нищо особено не е станало.

Сега тя взе два аспирина, надявайки се да притъпи упоритото си главоболие, изми се, облече се, изпи две чаши горещо черно кафе, събра тоалетните си принадлежности и нощницата си и излезе от апартамента. До хотела имаше около дванадесет минути пеша и тя реши, че една

разходка би ѝ се отразила добре. Времето бе по-студено, отколкото предния ден: гъсти облаци (според синоптиците) се придвижваха над страната откъм север и се очакваше умерени снеговалежи да достигнат Мидландс в ранния следобед. Предишната седмица букмейкърите бяха направили купища пари след десет последователни безснежни седмици; но те по всяка вероятност бяха прекратили приемането на залози навръх Нова година, тъй като вече изглеждаше почти сигурно, че ще вали сняг.

Всъщност, Сара Джонстън никога не бе и помисляла да залага пари при букмейкърите, въпреки близостта на офиса на Ледброукс в Съмъртаун, където тя минаваше почти всеки ден на път за работа. Сега мина оттам и се загледа (подчертано настоятелно!) в току-що появилия се мъж със сведени очи, излизаш от една от летящите врати и държаш в ръката си розов продълговат отрязък от фиш за залагане, подаващ се от портфейла му. Колко странен понякога може да бъде животът! Все едно срещаш дума на родния си език за пръв път, а после – хоп! виж ти! – срещаш същата дума за втори път почти непосредствено след първия. За пръв път тя бе срещнала този мъж предната вечер, когато към 9:30 ч. отиваше към апартамента на Джени: бе на средна възраст, с прошарена коса, леко плешив, мъж, който някога вероятно е бил слаб, но сега бе така напълнял, че шкембето му напъваше копчетата на протъркания му бежев шлифер. *Защо* го бе гледала така упорито първия път? *Защо* така упорито бе запазила някои подробности за него в съзнанието си? Тя не можеше да каже. Но тя със сигурност знаеше, че този мъж на свой ред ѝ бе хвърлил, макар и краткотраен, поглед, изпълнен с леко обезпокоителна (но все пак приятна) настоятелност.

И все пак беглото му вглеждане бе само знак на одобрение за високите скули, които хвърляха леко загадъчна сянка върху лицето ѝ, под оранжевата светлина на уличната лампа, осветяваща пътя пред ергенския му апартамент. Само след няколко метра той напълно бе забравил за жената и крачеше целенасочено към нощната си цел във „Фрайър“.

ПЕТА ГЛАВА

Вторник, 31-ви декември

Сериозният спорт няма нищо общо с честната игра. Той е свързан с омраза, ревност, самоизтъкване и незачитане на всякакви правила.

(ДЖОРДЖ ОРУЕЛ, Да убиеш слон)

Във връзка с описаните в предната глава събития, не е учудващо, че от началото на последвалите полицейски разследвания паметта на Сара Джонстън бе доста обърквана, с непоправимо размесване на хора, събития и факти. Разпитвах я различни хора и всъщност на нейните спомени за събитията от 31-ви декември можеше да се разчита точно толкова, колкото и на лъжовен и неверен любовник.

Докъм 11:30 ч. сутринта тя бе в стаята за игри; изчетка зеленото сукно на билиардната маса, оправи мрежата за пинг-понг, лъсна дъската за плъзгане на монети, провери комплектите за монопол, анаграми и клуедо, подреди по местата им щеките за билиард, заровете, бухалките за бейзбол, топките, тебешира, стреличките, картите и тefтерите за отбелязване на резултатите. Тя прекара известно време и в ресторанта и тъкмо помагаше да нагласят масите и сложат покривките за студения бюфет, когато пристигнаха първите гости. Оказа се, че те са регистрирани в хотела от самата г-жа Биниън, доста недоволна и изнервена, а през това време Сара бе изтичала горе във временната си спалня, за да се преоблече в униформата си: кремава блуза с дълги ръкави, закопчана догоре и дълга до прасците тясна черна пола, която изключително добре подчертаваше линията на талията, ханша, бедрата и прасците.

Гостите започнаха да пристигат след обяда и тя нямаше нито време, нито желание за празни удоволствия. Малобройният персонал от време на време изпаднаше в пререкания помежду си, но в този ден непрекъснатото щуране насам-натам доставяше странно удовлетворение на Сара. През по-голямата част от времето мисис Биниън се опитваше да стои настрана, ограничавайки и без това спорните си таланти до дейността в ресторанта и кухнята, а накрая се оттегли в спалнята си. Между пренасяния на багажа по коридора и нагоре по стълбите мистър Биниън поправи един течаш радиатор, един примигващ телевизор и един неприятно капещ кран в банята. Рано следобяда той откри, че част от дискотечната апаратура не работи и прекара следващия час в молби,

увещания и опити за подкупване на някого, който би имал и най-малко понятие от вериги и превключватели и би могъл да спаси хотела му от предстоящото бедствие. Подобна (но не и необичайна) криза означаваше, че Сара бе извикана за да разпреди вниманието си главно между рецепцията – няколко от гостите бяха позвънили, за да предупредят, че поради лошото време вероятно ще се забавят – и залата за игрите.

О, Боже – залата за игрите!

Мятането на стрелички (както Сара скоро видя) не се очертаваше като едно от най-привлекателните занимания за следобеда. Един бивш кръчмар от Ийст Кройдън, едър мъж, който успяваше да запрати стрелйчките си право в центъра с някаква ленива точност, имаше само двама потенциални претенденти за шампионската титла, а единият от тях даже трудно би могъл да представлява някаква заплаха – дребна, застаряваща камериерка, някъде от Чилтърнс, която изпискуваше с младежко възхищение всеки път, когато някоя от нейните стрелички успяваше да попадне върху мишената, а не на дървеното пространство зад нея. От друга страна, играчите на клуедо се занимаваха доста тихо, докато едно от четирите деца, участващи в играта извади „Полковник Горчица“ с толкова подгънати и изрфани краища и така смачкана „Консерватория“, че и двете карти можеха да се разпознаят еднакво добре и отпред, и отзад. За щастие, състезанието с анаграми, в което участваха с удоволствие и играеха честно доста от гостите, свърши, преди да възникне някакъв спор, а финалът бе за правописа и валидността на думата „карибски“. (Колко злокобно съвпадение!) Но всичко това бяха бели ядове в сравнение със смайването, предизвикано сред играчите на монопол от една от гостенките, работеща в супермаркет в Бедфорд, която имаше такива ловки пръсти и така бързо въртеше заровете в ръката си при изваждането им от цилиндричната чаша, че останалите играчи не можеха да направят нищо, освен да приемат резултата, който тя светкавично им съобщаваше, без да прилага никакви доказателства, а после безпомощно да наблюдават как тази жена с изострени черти местеше своите фигури по дъската там, където ѝ бе най-изгодно да осъществи предприемаческите си начинания. Никой не протестираше гласно в момента, но скоростта, с която тя разори собствениците на недвижими имоти, които не ѝ бяха удобни, по-късно предизвика всеобщо недоволство, но донякъде и общо забавление. Въпреки това, нейната награда щеше да бъде бутилка евтино и немного сладко шери и тъй като тя не приличаше на жена, която някога би притежавала истински хотел на Парк Лейн или Мейфър, Сара не каза нищо и не направи нищо, за да я спре.

Турнирите по бiliarд и тенис на маса за щастие протичаха без особени спорове и в средата на следобеда един приятелски възглас оповести, че възрастната камериерка от Чилтърнс (която като че ли доста добре се разбираше с бившия кръчмар от Ийст Кройдън) беше успяла да уцели поне мишената с три последователни хвърляния.

Арбитър, консултант, рефер, съдия – Сара Джонстън се справяше добре, според нея, съперничейки на безпристрастността на Соломон в този студен, но не и неприятен следобед. Особено, като се има предвид, че тя изпълняваше, наистина все още изпълняваше, и задълженията си на рецепцията.

В основната сграда на хотел „Хауърд“ имаше шестнадесет стаи за гости – два апартамента, десет двойни стаи и четири единични, а в частично готовата пристройка се предлагаха още три двойни и една единична стая. Списъкът на гостите за новогодишните празненства наброяваше тридесет и девет души, сред които и четири деца, а до късния следобед бяха пристигнали всички с изключение на две семейства и един индивидуален гост. Всички те се бяха регистрирали на рецепцията, точно вдясно до главния вход, където големите очила на Сара постепенно се плъзгаха все по-надолу по носа ѝ. Тя беше глътнала чашка сухо шери, това си спомняше, и една баничка с месо и чаша вино между един и половина и два часа, това бе всичко. Но оттам нататък съвсем бе започнала да губи представа за времето (или поне така изглеждаше за онези, които впоследствие я разпитваха подробно). Целият ден се сипеше мек, пухкав сняг и до здрач всичко бе плътено застлано със снежинки, а символите, използвани в прогнозата за времето, предсказваха по-нататъшни обилни снеговалежи над централна и южна Англия. И може би тъкмо поради това твърде малко от гостите – а според Сара никой – бяха рискували да излязат из Оксфорд в този следобед, въпреки че (както тя покъсно каза на разпитващите я) те биха могли съвсем спокойно да излизат (или пък нови хора да дойдат), без тя да забележи това, тъй като през по-голямата част от времето бе попълвала формуляри, хотелска документация, бе упътвала новодошлите към стаите, бе отговаряла на разни въпроси и други подобни. През този следобед още две нови водопроводни неуредици бяха привлекли вниманието към уменията на собственика в системата „Направи си сам“. Въпреки това, когато застана до Сара за малко, след като и предпоследното семейство се бе регистрирало, той изглеждаше доста доволен.

– Е, Сара, не е лошо като за начало?

– Да, мистър Биниън – отговори тя тихо. Сара не обичаше подобни

прекалени прояви на фамилиарност, като използването на собствени имена, и никога от нейните устни – които бяха малко по-пълни, отколкото би трябвало според анатомическите пропорции на лицето ѝ, но които на Джон Биниън винаги се струваха топли и жадуващи за целувка – не би се отронило обръщението „Джон“.

Докато Биниън бе там, телефонът иззвъня и тя бе изненадана от бързината, с която той се хвърли към слушалката.

– Мистър Биниън? – Беше женски глас, който идваше отдалече и Сара не можа да чуе нищо повече. Собственикът притисна слушалката здраво до ухото си и се обърна с гръб към Сара.

– Не съжаляваш толкова, колкото аз! – каза той... А после: – Не, няма начин... Виж, мога ли аз да ти се обадя по-късно? – попита той. – В момента имаме много работа и аз, въ, бих могъл да проверя и да ти кажа...

Сара обърна малко внимание на този бегъл разговор.

Това, което тя най-трудно можеше да задържи в съзнанието си, бяха имената на хората и лицата, свързани с тези имена. Някои бяха лесни за запомняне: мис Фишър, например, богатата наследница на недвижими имоти от Бедфорд; мистър Додс, също (само с едно „д“ по средата, момиче!) – неговото лице тя си спомняше съвсем ясно; Фред Андриюз с тъжната физиономия – кралят на билиярда от Кингдън; мистър и мисис Дж. Смит от Глостър – често използвано семейно име, познат номер за човек, който е прекарал поне няколко часа на хотелска рецепция. А останалите? Наистина и бе трудно да свърже имената с лицата. Семейство Балард от Чипинг Нортън? *Можеше* ли тя да си спомни семейство Балард от Чипинг Нортън? Според регистъра, те трябва да са пристигнали последни и на Сара ѝ се струваше, че си спомня мисис Балард, стояща пред рецепцията, треперейки и потропвайки с ботуши, целите в сняг, което едва ли не ѝ придаваше вид на ескимос, полагащ усилие да не замръзне. Имена и лица... лица и имена... имена, които звучаха в главата ѝ – най-напред сержант Филипс, после сержант Луис, накрая безцеремонния и враждебен Главен инспектор Морс, се опитваха драстично да събудят спомените ѝ и да я откъснат от вцепенението ѝ. Аркрайт, Балард, Палмър, Смит... Смит, Палмър, Балард, Аркрайт.

Смешно е това с имената, си мислеше Сара. Често пъти можеш да разгадаеш човека по името му. Например жената на Аркрайт, която се бе отказала от стаята си, пристройка 4, тъй като било опасна лудост да се пътува в този навяващ от Солихъл сняг. Дорис Аркрайт! С подобно име тя вероятно бе една подозрителна и пресметлива стара досадница!

И тя не дойде – Биниън току-що бе предал съобщението от нея.

Един по-малко: така гостите бяха трийсет и осем.

Колкото и да е странно, едно от нещата, които силно се бяха запечатали в съзнанието на Сара Джонстън тази вечер, бе решението ѝ (така авторитетно) да признае думата „карибски“ в играта на анаграми. И тя трудно можеше да го забрави, поради едно много странно съвпадение. По-късно същата вечер съдията в състезанието за най-добър маскараден костюм питаше ще бъде ли допуснат друг случай на „карибиец“, тъй като един от гостите се бе облякъл в много сполучлив карибски костюм. Темата „Загадките на Изтока“ (според съдията) трудно допускаше подобна западноиндийска интерпретация³. И все пак (както тихо каза един от гостите) това изобщо не било „западноиндиец“, било „етиопец“, а във всички атласи Етиопия се пада на изток – е, поне в Близкия изток. Не зависеше ли всичко (както каза друг от гостите) от тълкуванието на думата „Изток“ – все пак: не зависеше ли то все пак от това от коя страна на глобуса сме застанали в даден момент? Резултатът от споровете бе, че в Хотел „Хауърд“ за втори път тази Нова година след казуса „карибски“ се прие спорен случай.

Имаше доста още часове до следващия ден на самата Нова година, преди някой да открие, че броят на гостите е сведен до тридесет и седем.

3. Западна Индия е другото наименование на Карибските острови. – Б.пр.

ШЕСТА ГЛАВА

31 декември/1 януари

Пазете се от всички начинания, за които са необходими маскарад-ни костюми.

(ТОРО)

По времето, когато се развиваха тези събития, се организираха доста зрелищни представления с всевъзможни маскарадни костюми. В кръчми, клубове, бални зали, дискотеки, вечери – като че ли груповата магия бе обхванала събраните заедно мъже и жени и ги караше през почти еднакви интервали от време да се възползват от възможността да покриват телата си с взети назаем партакеша и за няколко часа да се преструват на съвсем други хора. Две години преди това (първото подобно мероприятие на Хотел „Хауърд“) темата на новогодишния маскарад беше: „Как бяхме облечени, когато корабът потъна“, като се наблягаше извънредно много на въображението, чувството за хумор и импровизацията, които трябваше да се постигнат с минимум подръчни средства. Темата за следващата Нова година бе „Този спортен живот“ и тъй като тя бе предварително обявена в брошурата, някои от гостите бяха приели нещата доста на сериозно и съвсем бяха изоставили импровизациите, носейки съответните костюми със себе си. Тази година, в духа на времето, пред участниците се очертаваха още по-широки хоризонти с предоставяно време и възможности да вземат назаем необходимите им костюми и да се снабдят с подходящ грим и аксесоари – накратко, да вземат всичко съвсем на сериозно. Хотелът все още разполагаше със сборен гардероб в залата за игри, но само един-двама от гостите бяха ровили в него този следобед. В края на краищата, темата бе предварително обявена и всички знаеха какво предстои. В интерес на истината, много от гостите бяха избрали Хотел „Хауърд“ именно заради маскарада. В подобни случаи се считаше за голям успех, ако някой успее да остане през първата част от вечерта – а понякога и до по-късно – неразпознат дори от близките си приятели. Това почти бе успял да постигне самият Биниън миналата година, когато едва накрая неговите колеги от хотела разпознаха лицето на своя шеф, скрито от гъстата брада и глостърското кепе за крикет на д-р У. Г. Грейс.

Тази година ентузиазмът на гостите беше толкова голям – с

изключение на шестима всички останали се бяха маскирали – че дори Сара, която не беше от най-общителните, почувства желание да бъде сред веселата група, пиеща червени и сини коктейли в ресторанта, който служеше и за бална зала на партера в задната част на хотела, където всичко вече бе почти готово. Цялото пространство бе учудващо затоплено, радиаторите покрай стените бяха пуснати на най-високата степен, а в голямата стара камина беше запален огън, за радост на гостите и за ужас на управата на хотела. Но тази вечер огънят танцуваше весело и без пушек, а по-възрастните си спомняха за детството си, когато сенките на стената им се бяха стрували огромни, а късно през нощта изгорелите пънове изведнъж се стапяха сред искрите. За да се подсили ефектът от огъня, на всяка от масите имаше по две високи червени свещи, вече запалени, а ореолът около тях образуваше малки островчета от топли светлини сред полутъмната, изпъстрена с отблясъци трапезария, като издължените жълтеникави пламъци се отразяваха в блестящите прибори за хранене.

Най-лесно би било гостите по първоначалния списък да се разпределят на три маси по тринадесет души. Но отдавайки дан на предразсъдъците, Биниън ги бе разпределил на две маси по четиринадесет души и една с единадесет, като за всички бяха предвидени само по две блюда. На всяко място бе поставено малко бяло картонче с името на този, който трябваше да седне на съответната маса за първите две блюда, като съпрузите бяха поставени един до друг. На всяко картонче обаче имаше и по две цифри, които означаваха номера на друга маса за третото и четвъртото блюдо, и трета маса за петото и шестото блюдо. Тази система бе изпробвана предишната година и, въпреки че една или две от двойките не бяха успели съвсем точно да следват указанията за смяната на масите, ефектът от социалното общуване бе извънредно успешен. Единственият истински проблем при тази система бе неудобството да се преместват помощните прибори от едно място на друго, но той бе умело разрешен като кифлите и маслото бяха поставени на общи подноси.

Към осем без четвърт (вечерята щеше да започне в осем часа) стана нещо неприятно: Сара можеше да свидетелства за часа с абсолютна точност. Една от гостенките, настанени в пристройката, облечена в черно като привърженичка на аятолаха, каза на Сара с приглушен от фередже-то глас, че имало нещо неприятно написано на стената в дамската тоалетна и двете заедно бяха отишли да проверят. И Сара бе напълно съгласна с гласа зад булото, че надписът не бе никак приятен: „Аз съм по-бъркан“ бе написано на стената над една от мивките с черен флумастер,

а отдолу бе добавено: „Също и Биниън“. Господи! Но бяха достатъчни само няколко минути търкане с гъба и препарат за миене, за да се заличи написаното, поне до степен на нечетливост.

Коктейлите имаха огромен успех, тъй като помогнаха и на най-натруфените непознати да започнат спокойно да общуват помежду си. Самият Биниън, пишно предрешен като Лордът – Върховен изпълнител, тази година не правеше опити да скрие самоличността си и любезно се задяваше (поне на Сара така се стори при беглия ѝ поглед) с едно от децата – малко слабичко нервно момиченце, маскирано в хубав японски костюм. Мистичната примамливост на Ориента очевидно бе предизвикала разнородни реакции, като имаше едно или две наистина сполучливи попадения, най-потресаващото сред които бе една жена с гъвкава плът, облечена в костюм на турска танцьорка на кючек (което предполага твърде малко плат), което караше няколко чифта очи (освен тези на Биниън) да искрят с похотлив блясък. Доколкото Сара можеше да забележи, сред всички гости имаше само един смущаващ случай, който бе играчът на билиард с призрачното лице от Суиндън, който се бе превъплътил в доста убедително подобие на Ганди – нещо повече, Ганди очевидно в последните стадии на неговите водещи до измършавяване пости. Но дори и той изглеждаше достатъчно доволен с чаша коктейл в едната си ръка, докато с другата от време-навреме подръпваше препаската около слабините си.

Не след дълго гостите се отпавиха към местата си, за да започнат с предястието – пресен грейпфрут с вишни, което вече бе сервирано, а след него идваше консоме о'Риц. Сара взе една чаша с Текила Сънрайз⁴ и се запъти обратно към рецепцията, където заключи входната врата на хотела. Главата леко я болеше и последното нещо, което искаше, бе вечеря от шест блюда. Единственото, за което копнееше, бе да си легне рано и точно това (обеща си тя) щеше да направи, след като помогнеше за поднасянето на пъстървата на скара с бадеми, а после и на свинските котлети по нормандски. (Тортата с ягоди, сиренето с бисквитите и кафето, както я бе уверил Биниън, нямаше да създадат особени затруднения.) Тя никога не ядеше много, защото постоянно се притесняваше, че може да напълнее лесно. За разлика от маскирания Махатма, тя със сигурност не искаше да посрещне Новата година с излишни килограми.

Коктейлът беше добър, а до отсервирането на предястието от грейпфрут оставаха десет-петнайсет минути, така че Сара запали една

4. Вид коктейл. – Б.пр.

от шестте цигари, които си позволяваше дневно, видиша дълбоко дима и с наслада се отпусна на стола си.

До осем часа оставаха десет минути.

Само две-три минути по-късно тя чу шума доста близо до себе си. И внезапно, противно на всякаква логика – в полуосветеното празно фоайе бе тихо, а откъм трапезарията долитаха радостни възгласи – я обхвана чувство на страх, което накара корените на косата ѝ с цвят на мед да настръхнат. А после, също така внезапно, спокойствието ѝ се възвърна. От мъжката тоалетна се появи мъж в пъстър костюм, който при по-различни обстоятелства би предизвикал у нея други мисли, но сега тя само му се усмихна любезно. На мъжа вероятно бе отнело доста време да придобие такъв убедителен вид на карибиец с шоколадова кожа, а може би той още не бе напълно готов, тъй като вървейки към трапезарията търкаше намазаните си с кафява боя ръце с бяла кърпичка, чийто цвят вече приличаше повече на шоколад, отколкото на ванилия.

Сара отпи от коктейла и се почувства по-добре. Погледна единственото писмо, което се бе озовало на подноса ѝ тази сутрин: то бе от една дама от Челтънъм, която благодареше за „похвалната експедитивност“, с която ѝ бе запазена стая, но същевременно оплакваше безвъзвратно отминалото време, когато писмата са започвали със „Скъпа госпожо“ и завършвали с „Искрено Ваша“. Сара отново се усмихна – дамата вероятно бе симпатична стара мома. Вдигайки глава, видя пред себе си Лорда – Върховен изпълнител, който също ѝ се усмихваше.

– Още един? – предложи той, кимвайки към коктейла.

– Мм – би било чудесно – чу гласа си тя.

Какво си спомняше след това? Със сигурност си спомняше, че бяха разчиствали масите след супата. Бе прибрала многобройните лъжици и вилици, поставени на мястото, определено за онази пъзла от Солихъл, Дорис Аркрайт. Бе в кухнята, когато един свински котлет по нормандски бе паднал от чинията на пода, а след това бе върнат обратно след старателно почистване. Бе изпила трети коктейл. Бе танцувала с Лорда – Върховен изпълнител. Бе изяла две парчета торта в кухнята. Бе танцувала в мъглявата светлина на балната зала нещо като ча-ча-ча със загадъчния „карибиец“, на когото бе присъдена наградата за най-сполучлив мъжки маскараден костюм. Бе казала на Биниън да не става глупав, когато той бе подхвърлил идеята двамата да се пъхнат под завивките във временната ѝ спалня. Бе изпила и четвърти коктейл, цвета на който вече не можеше да си спомни. Леко ѝ се гадеше и още преди „Доброто старо време“ бе изтичала горе в стаята си, за да се облече, и накрая се бе

озовала в леглото си. Това бяха по-ясните моменти в тази бурна вечер. („По трябва да е имало и някои по-дребни неща, мис Джонстън?“) Да, *имаше* и други неща. Тя например си спомняше затръшването на твърде много врати след като музиката и песните бяха престанали – трябва да е било половин час след полунощ – и стоейки до прозореца си (сама!), бе видяла гостите от пристройката да се прибират по стаите си: две от жените, облечени в светли шлифери, а между тях карибиецът, който бе спечелил наградата, сложил ръце на рамената им. След тази тройка имаше други трима: жената с фереджето, която бе видяла надписите на стената на тоалетната, а от двете ѝ страни имаше един самурай и един арабски принц. Групата завършваше с Лорда – Върховен изпълнител, наметнат с тежко тъмно палто върху маскарадните си одежди. Да! Тя съвсем ясно си спомняше, че бе видяла всички, включително и Биниън, да влизат в пристройката, а после, съвсем малко след това, Биниън бе излязъл и бе заключил секретната ключалка на страничната врата на пристройката – вероятно за да предпази гостите от нежелани натрапници.

Сара се събуди малко преди седем часа и ѝ трябваше известно време, докато разбере къде е. После изпита истинско детско възхищение, когато дръпна завесите и видя белия балдахин, който бе похлупил всичко – десет-петнайсет сантиметра на корниза на прозореца ѝ и натягал върху клоните на дърветата. Навън изглеждаше доста мразовито. А вътре тя с удоволствие усещаше малкия квадратен радиатор, сега вече съвсем нагрял, който придаваше такъв уют на стаята ѝ. През замръзналите стъкла на прозореца Сара хвърли още един поглед към дебелия снежен килим – като че ли Всевишният бе замахнал с четката си в последните часове на отминалата година и бе боядисал земята в ослепително бяло. Сара се чудеше дали да не се пхне отново в леглото, но се отказа. Главата леко я наболяваше, а тя знаеше, че аспириин има в кухнята. Пък и бе обещала да помогне за закуската. По-добре бе да стане, даже да излезе навън и да се разходи малко из девствения сняг. Доколкото се виждаше, нямаше никакви стъпки, никакви следи по гладката снежна повърхност, която обграждаше странно притихналият хотел и в съзнанието ѝ изплува част от едно стихотворение, което тя винаги бе харесвала: „Съвсем безкръвен бе нестъпкания сняг...“

Само след десет-петнайсет секунди водата в мивката стана съвсем гореща и тя извади кърпата от чантата си. Внезапно забеляза

кафеникаво петно на дясната си длан, а после също такова петно на една от белите кърпи, която вероятно бе използвала преди лягане. И, разбира се, веднага се сети от какво бе това. Нима онзи проклет карибиец бе изцапал и блузата ѝ, когато лявата му ръка се бе обвила около кръста ѝ (може би прекалено интимно) над тясната черна пола? Да! Така беше! По дяволите! Главата я заболя още повече, докато се опитваше с вода да изчисти отвратителното петно от кремата си блуза. Е, едва ли някой щеше да го забележи.

Беше седем и четиридесет и пет, когато влезе в кухнята. Очевидно тя единствена от целия хотел се мотаеше. Но Сара Джонстън не знаеше, че в хотела има и един човек, който никога вече няма да може да се разхожда. В стаята, означена на таблото за ключове зад рецепцията като „Пристройка 3“, един мъж лежеше умрял. Прозорецът на стаята му на партера бе отворен, радиаторът бе изключен, а температурата около тялото му бе като в ескимоско иглу.

Краят на годината бе студен, а тялото върху покривката на двойното легло в „Пристройка 3“ бе съвсем ледено.

СЕДМА ГЛАВА

Сряда, 1-ви януари, следобед

Но ако той намери теб и него ти намериш,
не значат нищо другите насетне;
Защото Хилядният ще потъне или ще преплува
Със тебе редом всичките морета.

(РЪДИЪРД КИПЛИНГ, „Хилядният човек“)

За началника на полицията в Оксфорд, мъж с международна известност благодарение на действията си срещу терористични обсади, Новата година донесе по-малко проблеми от очакваното. Поради възпрепятстването от лошото време на разгласените прословути мирни граждански походи от Карфакс до Грийнъм Комън, а също и поради отлагането на мача от Първа дивизия между Оксфорд Юнайтед и Евъртън, много от полицейските сили, докарани за тези специални случаи и в града, и в провинцията, се оказаха в бездействие. Истина е, че бяха станали цяла поредица от катастрофи по шосе А40, но нямаше сериозно ранени и големи задръствания. Всъщност, това бе един доста спокоен новогодишен ден и в 18:30 ч. началникът на полицията вече се канеше да си тръгва от кабинета си на втория етаж в Главната квартира на полицията в Кидлингтън, когато Груповият началник Бел позвъни от Градското управление на улица Сейнт Олдейтс и попита дали сред многото допълнителен персонал този ден случайно няма някой инспектор от Отдела за разследване на криминални престъпления.

Телефонът звъня доста време, преди единственият обитател на ергенския апартамент в горната част на Бенбъри Роуд в Северен Оксфорд да остави дебелия том на последната част от *Die Walkuere* и да се обади.

– Морс! – каза той рязко.

– А, Морс! (Полицейският началник очакваше, че всички веднага разпознават гласа му и в повечето случаи наистина бе така.) – Предполагам, че току-що сте се измъкнали от леглото и сте готов за нова бурна нощ?

– Честита Нова Година, сър!

– Е, годината изглежда ще бъде добра за престъпността, Морс: на

долния край на вашата улица има убийство. Предполагам, че вие нямате нищо общо, разбира се.

– Аз съм в отпуск, сър.

– Е, няма значение! Можете да си вземете дните по-късно през януари.

– Или през февруари – промърмори Морс.

– Може и през февруари! – съгласи се полицейският началник.

– Боя се, че тази вечер съм зает, сър. Ще участвам във финала на викторината за кръчмите във Фрайър.

– Радвам се да чуя, че има хора, които проявяват такова доверие във вашите умствени способности.

– Наистина съм добър, като изключим спорта и поп-музиката.

– О, зная това, Морс! – Сега полицейският началник говореше съвсем бавно. – Аз също вярвам във вашите умствени способности.

Морс въздъхна в слушалката и запази спокойствие, а началникът продължи:

– Имаме на разположение дузини мъже тук, ако имате нужда от тях.

– На дежурство ли е сержант Луис? – попита Морс, като напълно се предаде.

– Луис? А, да. Всъщност, той ще мине покрай вас да ви вземе. Мислех си, нали знаете, хм...

– Много сте любезен, сър.

Морс остави слушалката и отиде до прозореца, където погледна към необичайно пустата и заглъхнала улица. Камионите на Корпорацията бяха изскърцали за втори път късно следобеда, но само няколко коли с внимателни шофьори от време-навреме се промъкваха по заледената улица. Въпреки това, Луис се бе съгласил да дойде. Всъщност, помисли си Морс, той вероятно с радост се измъква от гледането на телевизионната програма в първата вечер на Новата година.

На лицето на Морс се появи едва доловимо злорадство, когато видя как полицейската кола попадна в канавката сред лапавицата. Той махна с ръка на мъжа, който излезе от нея – набит и донякъде недодялан човек, за когото единственият недостатък в спокойния живот, изпълнен с добродетели, бе ненаситното пристрастие към яйцата и пържените картофи, както и страстта към бързото шофиране.

Сержант Луис погледна нагоре към прозореца на апартамента и забеляза жеста, с който Морс го поздрави. И ако в този момент Луис беше малко по-наблюдателен, той щеше да забележи, че в дълбоките сенки на

Поздрави от рая

доста хладните сини очи на Морс проблясваха пламъчета на почти радостно задоволство.

ОСМА ГЛАВА

Сряда, 1-ви януари, следобед

Поради това аз заставам пред вас, въоръжен със заблудата за разумната достатъчност, на която твърде много хора сред нас разчитат.

(ЗАМ.-ГЛАВНОКОМАНДВАЩ ВЪЗДУШНИТЕ ВОЙСКИ
МАРШАЛ А. Д. БЪТЪН)

Луис паркира зад двете полицейски коли пред Хотел „Хауърд“, кдето униформен полицаи с черно-бяла карирана шапка стоеше пред главния вход, а един от неговите колеги в същата униформа охраняваше входа на прилежащата собственост по-надолу по Бенбъри Роуд.

– Кой разследва случая? – попита Морс първия полицаи, докато минаваше през файето, изтупвайки снега от краката си на изтривалката.

– Инспектор Морс, сър.

– Знаете ли къде е? – попита Морс.

– Не съм сигурен, сър. Току-що идвам.

– Познавате ли го?

– Никога не съм го виждал.

Морс продължи навътре, а Луис потупа полицаия по рамото и пошепна в ухото му:

– Когато го видиш оня, Морс де, нали той е главен инспектор и е много строг, така че – внимавай, момче.

– Ама че сме двойка! – промърмори Морс, докато двамата стояха пред рецепцията, кдето в една стаичка зад гишето сержант Филип от Градския отдел за борба с криминалната престъпност (Морс го позна) стоеше и говореше с един бледен и загрижен човек, представен им като мистър Джон Биниън, собственикът на хотела. И съвсем скоро Морс и Луис знаеха от самия собственик толкова – тоест почти нищо – колкото и всички останали за наскоро разкритата трагедия в хотела.

Двете деца на семейство Андерсън тъкмо били довършили снежния си човек и вече се мръквало, когато дошъл баща им, мистър Джералд Андерсън. И тъкмо той забелязал, че един от прозорците откъм задната страна на партера на пристройката е отворен. Той донякъде се учудил от видяното, тъй като било доста мразовито, а от север духал леден вятър. После се приближил и видял как полудръпнатите пердета се развяват от течението. Не се доближил съвсем до прозореца, под който (както той

бил забелязал) снегът бил съвсем неотъпкан. Споменал за случилото се на жена си, когато се върнал в хотела и по нейно настояване споделил безпокойството си със собственика – към 17:00 ч. Това било всичко. В резултат от това, двамата – Андерсън и Биниън, отишли до пристройката и по наскоро постлания с килими коридор стигнали до втората врата вдясно, където на дръжката на вратата висяла бележка на английски, френски и немски с молба към евентуалните неканени посетители да не безпокоят обитателя на стаята. След няколко почуквания на вратата, Биниън отключил с резервния си ключ и веднага разбрал защо човекът, който се намирал вътре, не е в състояние (очевидно от доста време насам) да реагира на чукането по вратата или да се обезпокои от ледените повеи на вятъра.

Човекът на леглото бил мъртъв, а стаята – студена като гроб.

Почти веднага слухът за убийството плъзнал из хотела. И въпреки неистовите протести на Биниън, доста от гостите (включително, както се оказа, всички от *пристройката*) поели нещата в собствените си ръце, опаковали багажа си, стегнали куфарите си (в един случай даже не платили и сметката) и заминали от Хотел „Хауърд“, преди сержант Филипс от Сейнт Олдейтс да пристигне към 17:40.

– *Какво?* – изрева Морс, когато Филипс обясни, как е позволил на още четирима от гостите да напуснат хотела, след като проверил имената и адресите им.

– Ами, ситуацията беше много сложна, сър, и аз помислих...

– Господи! Никога ли не са ви казвали, че ако има съмнителни обстоятелства, трябва да задържите част от *заподозрените*! А какво правите *вие*, сержант? Казвате им да се разкарат!

– Аз съм събрал подробностите...

– Няма що! – ядосано отвърна Морс.

Биниън, който стоеше съвсем объркан, докато Морс (не без основание, трябва да се признае) критикуваше неудачника Филипс, реши да се притече на помощ.

– Положението наистина беше много сложно, инспекторе, и ние помислихме...

– „*Помислихме*“! – начинът, по който Морс повтори тази дума, я накара да изплющи като наказание за подобно нахалство и ставаше съвсем ясно, че той от пръв поглед не бе харесал собственика на хотела. – Мистър Биниън, нали не ви плащат, за да мислите по този случай? Не? Но на *мен* ми плащат! Плащат дори и на сержант Филипс. И ако преди малко се ядосах на него, бе защото аз по принцип уважавам това, което

той мисли и което се опитва да прави. Но бих ви бил задължен, ако не изказвате мислите си, без да съм ви помолил за това – може ли?

В последната част на тази малка проповед гласът на Морс стана хладен и равен като снега, който Сара Джонстън бе видяла тази сутрин. Самата тя, седейки мълчаливо на рецепцията, бе доста обезпокоена от новодошлия, и най-вече от резкия му тон. Но слуховете гласяха, че намереният в Пристройка 3 труп бил с ужасно обезобразено лице. И тя бе успокоена от факта, че в полицията бяха оценили сериозността на престъплението и бяха изпратили човек от висшите служители в Отдела за криминални престъпления. Обаче той беше обезпокояващо странен, този мъж с пронизващи настоятелни очи – очи, които отначало и напомняха за по-фанатизираните политици като Бен, или Джоузеф, или Пауъл, както ги бе виждала по телевизията – очи, които изглеждаха некомуникативни и невиждащи, очи отправени към някакъв далечен и въображаем хоризонт. И все пак, не бе съвсем така и тя го разбра, когато след първоначалния си гняв той я погледна така прямо и дръзко в очите, че за момент тя можеше да се закълне, че ще и намигне.

Човекът, когото в последните три дни бе видяла три пъти!

Бе влязъл още един мъж – човекът с гърбицата, когото тя бе видяла по-рано. В очите на Сара той също бе от най-странните представители на човешкия род. От тъжно спуснатите краища на тънките му устни под ъгъл от 45 градуса висеше цигара, а няколкото кичура на правата му черна, сплъстена на върха на жълтеникавото му теме коса биха накарали доста хора да предположат, че е скромен предприемач. (Колкото и да е странно, през петнадесетте години, в които те се познаваха – и уважаваха – Морс неизменно се бе обръщал към полицейския лекар на малко име, докато докторът винаги се обръщаше към Морс по презиме.)

– Бях тук преди час – започна лекарят.

– Медал ли искате, или какво? – каза Морс.

– Вие ли водите следствието?

– Да.

– Е, тогава идете да огледате. Ще бъда на разположение, когато ме повикате.

Вървейки непосредствено зад Биниън, Филипс и Луис Морс тръгна към пристройката, но наскоро пътя се спря и се взря в огромния подемен кран, разперен на около петдесет метра над земята, като че ли за благословия или пък за проклятие, насочено към едното или другото крило на постройката, между които се намираше.

– Не биха могли да ме накарат да върша тази работа, Луис – каза

той, докато погледът му се рееше към нестабилната конструкция на върха на сградата, където се предполагаше, че трябва да седи някакъв оператор.

– Не е и необходимо, сър. Тези неща могат да се задвижват и от земята. – Луис посочи платформата, само на около два метра над земята, от железния под на която под различни ъгли се подаваха ръкохватки на лостове. Морс поклати глава и извърна очи от кабината на крана към кръстосаната желязна мачта, която се чернееше на фона на прихлупено то тъмно небе.

Те влязоха през страничната врата на пристройката, където Морс огледа наскоро застлания с килими коридор, простиращ се на десетина метра пред него, чийто край бе обозначен с дъски, заковани (не много професионално) направо на един отвор, през който след време щеше да се минава към входното фоайе. Морс се разходи до края на коридора и погледна през временните прегради към отвъдното пространство, където по наскоро циментирания под бяха разхвърляни разнебитени греди върху двойки червени тухли. От строителните дейности се бе напластил тънък слой прах по повърхността на около метър навътре от завършената част на партера на пристройката и ясно се виждаше, че скоро никой не е влизал или излизал оттам. Морс се обърна и известно време оглеждаше късия коридор, по който бяха дошли, както и следите от множество кални обувки (сред които и техните) по тъмnochервения килим, който за Морс бе почти толкова неприятен, колкото и репродукцията на късния Реноар „Голите сред тревите“, която висеше на стената от дясната му страна.

Както стоеше там, все още озъртайки се назад към страничния вход, той забеляза простата география на пристройката. От коридора се излизаше през четири врати: отдясно бяха номера 2 и 1, а точно срещу 1 бе номер 4; а зад тяхното и незастлано е килим стълбище (временно затворено, но без съмнение водещо към все още недовършения първи етаж) бе вратата с номер 3. От това, което бе разбрал по-рано, Морс таеше малка надежда да снее някакви уличаващи отпечатаци от пръсти от дръжката на вратата на последната стая, която по всяка вероятност бе вече пипана от Биниън, а може би и други. Все пак, той погледна към дръжката с известна надежда, а също и към триъгълната бележка, която все още висеше на нея.

– Думата „*storen*“ се пише с умлаут⁵ – каза Морс.

5. Фонетичен знак, две точки, изписвани над съответната буква – Б.пр.

– *Ja! Das sagen mir alle*⁶ – отговори Биниън. Морс, чиито познания в областта на немския се крепяха върху страстта му към творбите на Рихард Вагнер и Рихард Щраус, и който поради това не бе в състояние да води разговор на този език, реши, че по-разумно ще бъде да не засяга повече тази тема. Той също реши, че Биниън може би не е чак толкова нищожество, каквото подсказваше, че е неговата невзрачна външност.

Вътре в Пристройката 3 една врата непосредствено отдясно водеше към малко, доста тясно помещение с мивка, тоалетна и малка баня с душ. В самата спалня мебелите се състояха от две легла, събрани като спалня, застлани с бели покривки, тоалетка срещу тях, телевизор в ъгъла, а вляво от вратата имаше вграден гардероб. И все пак не мебелировката привлече вниманието на Морс и Луис, както бяха застанали на вратата. Напряко, на по-отдалеченото от двете легла, само на около метър от прозореца, беше тялото на мъртвеца. Морс, както винаги, се отвращаваше от непосредствения оглед на трупове, но знаеше, че трябва да го направи. Ала това, което той видя, бе доста странно: мъж в карибски дрехи лежеше настрана с лице, обърнато към тях, а главата му бе потопена в голяма съсирена локва кръв, подобно на червено вино, плиснато върху сняг. Лявата ръка на мъртвеца бе пъхната под тялото, но дясната му ръка се подаваше от дългия ръкав на светлосинята риза – без съмнение това бе ръка на бял човек.

Морс, извъръчайки поглед от тази кървава сцена, отправи дълъг и втрънен поглед през прозореца, после погледна към телевизора, а накрая самият той се пъхна в малката умивалня.

– Добър ли е човекът, който ще снесе отпечатъците? – попита той Филипс.

– Всеки момент ще дойде, сър.

– Кажете ми да прегледа радиатора, телевизора и казанчето в тоалетната.

– Нещо друго, сър?

Морс сви рамене.

– Оставете на него. Самият аз никога не съм разчитал много на отпечатъците.

– Не знам, сър, дали... – започна Филипс.

Но Морс вдигна ръка, подобно на свещеник, който ще произнеса благословия, и прекъсна това, което Филипс възнамеряваше да каже.

– Аз не съм дошъл тук за да споря, млади човече! – Той отново се

6. Така ми казват всички (нем.) – Б.пр.

огледа и тъкмо се канеше да излезе от Пристройка 3, когато се върна отново в стаята и отвори едното чекмедже, а после и другото, на шкафа под телевизора, надзъртайки внимателно в ъглите им.

– Очаквахте ли да намерите нещо? – попита Луис тихо, докато двамата с Морс се връщаха в хотела.

Морс поклати глава.

– Просто навик, Луис. Веднъж в един хотел в Тенби намерих банкнота от десет лири, това е всичко.

ДЕВЕТА ГЛАВА

Сряда, 1-ви януари, следобед

Голямото предимство на хотелите е, че служат за убежище от семейния живот.

(ДЖ. Б. ШОУ)

При връщането си в сградата на хотела Морс лично се обърна към гостите, събрани в балната зала (според Луис тя не бе особено внушителна), и съобщи на всички какво се бе случило (те и без това вече го знаеха), като ги помоли да не пропуснат да кажат на полицаите всичко, което би помогнало (като че те сами нямаше да го направят!).

Никой от онези, които все още бяха останали в хотела, не изгаряше от желание да се завърне въщи преждевременно. Наистина скоро стана очевидно за Луис, че „убийството в пристройката“ бе, в радиус от няколко километра, най-въълнуващото събитие за доста хора. Освен това, доста от хората като че ли нямаха особено желание да се отдалечат от сцената на престъплението, а повечето от останалите в хотела бяха дори щастливи, че са там. Те бяха поласкани от възможността да разказват за собствените си спомени от предната вечер, с което биха могли да помогнат за разгадаването на извършеното убийство. Никой сред тези гости не изглеждаше обезпокоен от наличието на незаловен убиец в околностите на Оксфорд – всъщност нямаше особени основания за подобно безпокойство.

Докато Луис започна да преглежда документите на гостите на хотела, Морс седеше заедно със Сара Джонстън от дясната си страна и преглеждаше кореспонденцията, отнасяща се до онези гости, които (навреме скастриеният) сержант Филипс бе изпратил поживо-поздраво въщи.

Бледната Сара Джонстън бе доста нервна, лявата ѝ ноздра потрепваше; запали цигара, смукна дълбоко и след това изкара пушека. Морс, който предния ден (за хиляден път) се бе отрекъл от този вреден навик, се обърна към нея с отвращение.

- Сигурно имате дъх на стар пепелник – каза той.
- Да?
- Да!
- За кой?
- Искате да кажете „За кого?“

– Искате ли да ви помагам, или не? – каза Сара Джонстън, а слабоватото ѝ лице пламтеше.

– Пристройка 1? – попита Морс.

Сара подаде двата листа хартия, хванати с кламер; на долния от тях пишеше следното:

29А Чизуик Рийч
Лондон, W4
20 декември

Уважаеми господа,

Ние с моята съпруга бихме искали да запазим стая за двама – по възможност с двойно легло – за Новогодишното празненство, предлагано от Вашия хотел. Ако разполагате с подходяща стая, ще се радваме да потвърждение от Вас.

Искрено Ваш,
Ф. Палмър

Върху това ръкописно писмо бе напечатания на машина отговор (с инициалите Дж.Б./С.Дж.), който Морс набързо прегледа:

Уважаеми мистър Палмър,

Благодаря за писмото Ви от 20 декември. Нашата Новогодишна програма се радва на голяма популярност и сега почти всичките ни стаи в основната част на хотела са заети. Но може да се заинтересувате от специалното ни предложение (моля, вижте последната страница на приложената брошура) за настаняване в някоя от стаите на наскоро завършената пристройка на цена три четвърти от нормалната. Въпреки някои малки неудобства, ние вярваме, че тези стаи са добри и силно се надяваме, че Вие и Вашата съпруга ще се възползвате от нашето предложение.

Моля, уведомете ни своевременно за решението си – за предпочитане по телефона. Коледната поща не е съвсем надеждна.

Искрено Ваш,

Нямаше други писма, но напряко на горния лист със синя химикалка бе написано: „*Прието на 23 декември*“.

– Спомняте ли си ги? – попита Морс.

– Боя се, че не много добре. – Тя си припомни (според нея) тъмно-коса привлекателна жена на около тридесет години и добре облечен мъж с вид на преуспяващ в бизнеса си, вероятно с около десетина години по-възрастен. Но това бе почти всичко. И скоро установи, че се чуди дали хората, за които мисли, бяха наистина семейство Палмър.

– Пристройка 2?

Тук документите, които извади Сара, бяха съвсем оскъдни: една хотелска бланка отбелязваше факта, че някой си мистър Смит – някой си „Мистър Дж. Смит“ – бе позвънил на 23 декември и му е било казано, че в последния момент някой се е отказал и че сега в пристройката има свободна стая, за което той трябва незабавно да изпрати писмено потвърждение.

– Тук няма никакво потвърждение – изпъшка Морс.

– Няма. Вероятно се е забавило с Коледната поща.

– Но те са пристигнали?

– Да. – На Сара отново ѝ се струваше, че си ги спомня – и най-вече *него*, доста забележителен мъж, преждевременно посивял, вероятно добродушен, с някакво бляскаво излъчване около себе си.

– Доста „Джон Смит“ имате тук?

– Да, доста са.

– Управата не се ли безпокои?

– Не! Нито пък аз. Или предпочитате да кажа: „Аз също не се безпокоя“?

– Това би било прекалено педантично, нали мис?

Сара усети проникателния му поглед върху лицето си и отново (вътрешно вбесена) почувства как бузите ѝ пламват.

– Пристройка 3?

Сара напълно съзнаваше, че Морс знае много повече от нея за ситуацията в Пристройка 3, но подаде кореспонденцията без коментар – този път написано на машина писмо, върху което бе прикачен също написаният на машина отговор.

Уважаеми собственико,

Моля запазете стая за съпруга ми и мен в Хотел „Хауърд“ за обявеното Новогодишно празненство. Ние специално бихме искали да се възползваме от цените, предлагани за стаите в „пристройката“. От Вашата брошура изглежда, че тези стаи са разположени на партера, а това е важно за нас, тъй като съпругът ми

страда от виене на свят и не може да се качва по стълби. Бихме предпочели двойно легло, ако е възможно, но това не е от особено значение. Моля, отговорете по възможност спешно с обратна поща (адресът е на плика), тъй като пиет много настояваме да организираме нещата предварително и няма да сме на този адрес (виж по-горе) след 7 декември, тъй като отиваме в Челтънъм.

Искрено ваша
Ан Балард (мисис)

Съответния отговор (носещ датата 2 декември) беше следният:

Уважаема мисис Балард,

Благодаря за Вашето писмо от 30 ноември. Радваме се да Ви предложим стая за двама на партера в пристройката, с двойно легло, за нашето Новогодишно празненство.

Очакваме потвърждение от Вас с писмо или по телефона.

Очакваме с нетърпение да посрещнем Вас и съпруга Ви и сме уверени, че престоят ви припас ще бъде приятен.

Искрено Ваш,

С химикалка напярко на писмото бе написана думата „*Прието*“, заедно с датата „*3-ти декември*“.

Морс отново наведе поглед към писмото на мисис Балард и отдели (поне на Сара Джонстън така се стори) необяснимо дълго време за препрочитане на оскъдното му съдържание. Накрая той бавно поклати глава, остави двата листа хартия и я погледна.

– Какво си спомняте за тази двойка?

Това беше въпросът, от който Сара се страхуваше, тъй като спомените ѝ бяха не толкова смътни, колкото объркани. Тя мислеше, че именно мисис Балард е взела ключа от рецепцията. Тя бе тръгнала към пристройката към 4 часа следобедна на Нова година. Бе се появила в иранските си одежди тъкмо преди Новогодишните празненства и бе казала за отвратителните надписи на стената в дамската тоалетна. И тъкмо мистър Балард, облечен в странния си карибски костюм, състоящ се от светлосиня риза, бели панталони, голям тюрбан и високи до коленете ботуши от изкуствена кожа, се бе измъкнал от мъжката тоалетна малко преди да започне вечерята. Мистър Балард всъщност бе ял твърде малко тази вечер (наистина, самата Сара бе прибрала първите две ястия почти

недокоснати). Мистър Балард през цялата вечер бе стоял близо до жена си, като че двамата бяха в някакво състояние на любовно опиянение. Мистър Балард я бе поканил – нея, Сара! – да танцуват в края на вечерта, когато събитията бяха започнали да се заплитат и колкото повече тя се мъчеше да си спомни, нещата все повече се объркваха...

Всичко това Сара разказа на Морс, който прояви подчертан интерес (така изглеждаше) към най-неясните моменти, които тя можеше да измъкне от хаотичните си спомени.

– Той пиан ли беше?

– Не. Струва ми се, че почти не пи.

– Опитал ли се да ви целуне?

– Не! – Сара знаеше, че лицето ѝ отново е пламнало и се прокланаше за тази си чувствителност, съзнавайки, че Морс се забавлява с притеснителността ѝ.

– Не е необходимо да се изчервявате! Никои не би обвинил някого за това, че е искал да целуне някой като вас след една от вашите пиански среднощни забави, любов моя!

– Не съм ви „любов“! – Горната ѝ устна трепереше и тя усети, че сълзите напират в очите ѝ.

Но Морс вече не я гледаше. Той вдигна слушалката на телефона и набра номера на „Справки“.

– На Уест Стрийт 84 няма Балард – прекъсна го Сара. – Сержант Филипс...

– Не, знам това – каза Морс тихо, – но нали нямате нищо против просто да проверя?

Сара мълчеше, докато в продължение на няколко минути Морс говореше с някакъв човек и го разпитваше за имена и номера на улици. И независимо от това, което бе научил, той не се показва ни най-малко изненадан, нито пък разочарован, а просто остави слушалката и по момчешки ѝ се ухили.

– Сержант Филипс е бил прав, мис Джонстън. Няма мистър Балард на Уест Стрийт 84, в Чипинг Нортън. Дори няма и номер 84! Което ви кара да се замислите, нали? – попита той, почуквайки с пръст по писмото, което самата Сара бе написала тъкмо до този несъществуващ адрес.

– Не мога да мисля! – каза Сара тихо.

– А Пристройка 4?

В този случай началното писмо, изпратено от Уорстър Роуд 114, Кидърминстър и носещо датата 4-ти декември, беше образец на извънредно лаконичен и съвсем не безсмислен английски, написано на ръка с

дребен почерк:

Уважаеми господине,

Единична – на възможно най-ниска цена – стая за Новогодишното Ви празненство. Моля, потвърдете.

Ваша,
Дорис Аркрайт

Съответното потвърждение бе надлежно прикрепено отгоре, под формата на също така кратко писмо, подписано от самия собственик и носещо датата 6 декември. Но напряко на писмото с молив бе написано: „Отказано на 31 декември – сяг“.

– Тя ли позвъни? – попита Морс.

– Да, вероятно е разговаряла с мистър Биниън, така мисля.

– Не сте ли поискали депозит? Тя поклати глава.

– Мистър Биниън смята, че това не е добра практика в нашия бизнес.

– Вероятно нямате много откази?

– Съвсем малко.

– Наистина ли? Но вие сте имали хора в две от четирите стаи в пристройката!

Да, той беше прав. И изглеждаше като онзи противен вид хора, които знаят, че *винаги* са прави.

– Тази стара мома отсядала ли е преди това при вас? – продължи Морс.

– Какво ви кара да мислите, че е „стара мома“, инспекторе?

– Какво име само – Дорис Аркрайт! Направо като от мелниците на Ланкашър, нали? Предполагам, че е цветуща деветдесетгодишна бабка и кара стар „Остин“.

Сара отвори уста, но веднага я затвори. Морс (докато го наблюдаваше) бе сложил на еврейския си нос чифт очила и отново оглеждаше краткото писмо от Дорис Аркрайт.

– Мислите ли, че тя има нещо общо със случилото се? – попита Сара.

– Дали мисля? – Той изчака няколко изпълнени с напрежение секунди, след което свали очилата си и я погледна с присмех. – Не, не мисля, че тя изобщо има нещо общо с убийството. А *Вие*, мис Джонстън?

ДЕСЕТА ГЛАВА

Сряда, 1-ви януари, следобед

Едно време той беше лекар, но сега е предприемач; и това, което сега върши като предприемач, го правеше и когато беше лекар.

(МАРШЪЛ)

Луис трудно можеше да си спомни случилото се през следващите два часа на вечерта на 1-ви януари. Голяма част от първоначалното вълнение се бе загубила, дори вестта за убийството вече не бе така поразяваща. Хотел „Хауърд“ сега бе едно доста неприветливо място, стаите с високи тавани бяха осветени от неонов лампи, гостите стояха или седяха на малки групи, тихи, сериозни и в очакване. Морс го бе помолил да провери заедно с Филипс имената и адресите на всички, които бяха отседнали в хотела, както и накратко да разпита лично колкото може повече от свидетелите – а Филипс да продължи с останалите. Накара го също така да направи кратко описание на събитията в хотела от предната вечер, както и да настрои предавателите си (почти в метафизичен смисъл, както се оказа) за всякакви възможни сигнали от някой неподозиран психопат или за задгробни послания от наскоро починалия. Празненствата – всички, включително и пантомимата – бяха отменени и сега хотелът бе строго тих, без никакво почукване на билиардни топки откъм стаята за игри, което подсказваше, че едно убийство е наистина сериозно нещо.

Самият Луис никога не бе посрещал Коледа или Нова година извън дома си откакто бе женен. И въпреки че знаеше, че семейният път не е заслан с рози, той никога не бе изпитвал необходимост да се откъсне от своята скромна къща-близнак горе в Хедингтън по време на такива празници. И все пак сега – колкото и да е странно, предвид обстоятелствата – той за пръв път започна да съзира някои от възможните привлекателни страни: нямаше налудничаво търчане до супермаркета в последния момент, нямаше приготовления в предпразничните дни на пълнежи и сосове, нямаше лепкави тенджери за стъргане, нямаше купища съдове за миене. Да! Може би Луис щеше да подхвърли тази идея на „своята половинка“, тъй като докато разпитваше гостите един след друг, му стана ясно, че всички са се забавлявали чудесно. Докато не са намерили убития мъж.

Луис имаше смътна представа къде точно е Морс през цялото това време, въпреки че (Луис отчасти бе чул) Главният инспектор доста време разговаря с жената от рецепцията – една (както Луис по-късно видя) доста приятна дама, която говореше тихо и донякъде с буржоазен маниер, който приятно контрастираше с грубите въпроси, задавани и от Морс – той очевидно все още бе раздражителен след пререканията с неудачника Филипс и не му правеше впечатление, че излива лошото си настроение върху всички, включително и Сара Джонстън.

Малко след 22:00 ч. полицейският лекар се върна в сградата на хотела, с неизменната цигара с неизтръскана пепел между устните си, черна чанта в едната ръка и два листа хартия формат А4 в другата.

– Боже мой, приберете ги, Морс! – започна лекарят, докато тримата – Макс, Морс и Луис – сядаха в празната стая за игри.

– Хайде, Макс, давай! – каза Морс.

Лекарят хвърли бегъл поглед към бележките си, след което започна.

– Първо – той е член, Морс.

– Той е *какъв*?

– Той е член на организацията „Бели англо-саксонски протестанти“, въпреки че със същия успех би могъл да бъде и католик, разбира се.

– Разбира се.

– Второ – възрастта му е между тридесет и четиридесет години, въпреки че всъщност би могъл да е на двадесет и девет или на четиридесет и една.

– Или на четиридесет и две – каза Морс. Лекарят кимна: – Или на двадесет и осем.

– Продължавай!

– Трето – висок е пет фута и седем и половина инча. Искате ли го в метри, Морс?

– Не, доколкото данните в инчове са точни.

– Не мога да гарантирам.

– Господи!

– Четвърто – маскиран е като карибиец.

– Голямо откритие!

– Пето – има перука: черна, къдрава.

– Нещо, което би служило добре на някои от нас!

– Шесто – има плитки.

– Какви?

– Дълги, тънки снопчета коса, преплетени и на краищата им са

закачени мъниста.

– Видях ги! Само не знаех...

– Седмо – тези плитки са прикрепени към вътрешността на шапката, с която е бил.

Морс кимна.

– Осмо – това е една торбеста шапка с голям връх, от плат на черно-сиво-бели карета, напълнена с тоалетна хартия. Искате ли да знаете марката?

– Не!

– Девето – лицето му е начернено с боя, която се използва в театралните постановки.

Морс кимна отново.

– Десето – тази чернилка стига до яката на ризата, точно около врата. Обратната страна на ръцете му също е намазана, Морс, но не и дланите.

– Това важно ли е?

– Единадесето – лекарят не обърна внимание на въпроса, – светло-синята му риза има шест копчета отпред, закопчани са всички, освен последното, с дълги ръкави, очевидно е съвсем нова и по всяка вероятност я е облякъл за пръв път. Морс не каза нищо.

– Дванадесето – белите му панталони са направени от някаква евтина лятна материя, тук-таме поизносена.

– И нищо в джобовете – каза Морс, но не под формата на въпрос.

– Тринадесето – той има три синджира около врата си: кинкалерия, която може да се купи от всеки казион.

Морс започна да показва признаци на нетърпение.

– Четиринадесето – на пода точно между двете легла имаше чифт слънчеви очила, с доста изправени дръжки.

– Искате да кажете, че са паднали от ушите му?

– Те наистина са паднали от ушите му.

– Разбирам.

– Петнадесето – фалшиви мустаци, прилепени със силно лепило, все още напълно държащи се над горната устна.

– Защо казвате „прилепени“, вместо просто „залепени“?

– Шестнадесето – чифт високи до коленете ботуши с високи токове, силно лъснати, от изкуствена кожа.

– Макс, вие сигурен ли сте, че на леглото не е била жена? – Седемнадесето – времето на смъртта: трудно е да се определи.

– Това можеше да се очаква.

– Предположението е за шестнадесет до двадесет и четири часа, преди да бъде открит трупа. Но температурата в стаята е около точката на замръзване, което винаги би могло да обърка изчисленията.

– Гост?

За пръв път лекарят като че ли не изглеждаше особено доволен от себе си:

– Както вече казах, Морс, много е трудно.

– Но вие *никога* не давате точно предположение за това кога...

– Плащат ми за да съобщавам факти.

– А на мен ми плащат за да открия кой е убил горкия човек, Макс. – Но, изглежда, че Морс не правеше особено впечатление на тъжния лекар, който запали нова цигара, преди да продължи.

– Осемнадесето – причина за смъртта? Силен удар, вероятно само един, през челото, като костта е пукната над дясното око през носната издатина до лявата скула.

Морс мълчеше.

– Деветнадесето – той е бил черноработник, съдейки по ноктите му.

– Ето, че стигате до същността.

– Не, Морс. Почти свършвам.

– Имате предвид, че ще ми кажете кой е той?

– Двадесет – той е бил дюстабанлия.

– Искате да кажете, че е *имал* плоски стъпала?

Лекарят се усмихна тъжно.

– Да, Морс, приживе той е имал плоски стъпала, което се е запазило и след смъртта му.

– Какво подсказва това, Макс?

– Може би той е полицаи, Морс. – Лекарят стана, а пепелта от цигарата падна върху жилетката му. – Ще ви дам писмения доклад колкото мога по-бързо. Във всеки случай не тази вечер. – Той погледна часовника си. – Имаме половин час ако искате да отскочите до „Гардънърс“? Аз съм с кола.

За момент Луис помисли, че Морс ще устои на изкушението.

ЕДИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Сряда, 1-ви януари, следобед

Когато пия, аз мисля; а когато мисля, аз пия.

(РАБЛЕ)

– Джин с кампари за мен, Морс, а вземете и за себе си. Моят интернист непрекъснато ми повтаря, че човек трябва да се въздържа от алкохол.

Скоро двамата стари приятели седяха един срещу друг в бара, като лекарят бе подпрял продълговатата си глава на лявата си ръка.

– Време на смъртта! – каза Морс. – Хайде!

– Приятно пиение, а, Морс?

– Науката за смъртта не е напреднала и с милиметър по твоё време, а?

– А-ха! Подигравате се с класическото ми образование!

– Но, Макс, в днешно време можеш от космически спътник да видиш как муха потрива пипала кацнала върху парче пудинг в деликатесен магазин в Харлем – знаеш ли това? И, въпреки това, *Вие* не можете...

– Стаята беше студена като църква, Морс. Как очаквате да...

– Какво знаете вие за църквите?

– Имате право.

Те замълчаха за известно време, а Морс гледаше към огъня, където един пън внезапно падна и от него изхвъркнаха рояк искри към решетката, до която бяха наредени четвъртити трупчета.

– Обърнахте ли внимание, че зад пристройката бяха секли дървета, Макс?

– Не.

Морс отпи от джина си. – Май съм се прирастил към това.

– Мислите, че е използван клон, или нещо подобно...? Предполагам, че е възможно. Около половин метър дълъг, удобен за хващане, десетина сантиметра дебел.

– Не сте видели трески?

– Не.

– А бутилка?

– По лицето му нямаше счупени стъкла, доколкото можах да видя.

– Трудна работа, трудна. На онези, които чупят бутилките с шампанско при пускането на бойни кораби на вода, сигурно им е много трудно.

– Може би ще намерим нещо, Морс.

– Кога можете да ми дадете доклада?

– Не тази вечер.

– Сигурно е имало много кръв?

– Доста. Въпреки, че не е имало чак избликване.

– Не е много уместно да разпитвам гостите дали не са видели някого да върви с петна от кръв по празничната си риза?

– А какво ако е била *жена*, Морс? С кръв по елегантния си корсаж?

– Възможно е, предполагам.

Лекарят поклати с недоверие глава и погледна към огъня: – Горкият човек... Някога мислите ли за смъртта? *Mors, mortis*⁷ – женски род, помните ли?

– Нима мислите, че мога да забравя подобна дума? Тя е почти като името ми...

Лекарят се усмихна на тази констатация и пресуши чашата си. – Нека допием бутилката. После ще се върнем и отново ще огледаме мястото на престъплението.

– Когато тялото го няма?

– Вие май много не харесвате гледката на кръв?

– Не. Не трябваше да ставам полицай.

– Кръвта винаги ме е възбуждала – още като момче.

– Не е нормално!

– А сега?

– Защо не?

– А вас какво ви възбужда? – попита лекарят, като взе двете чаши.

– Миналата седмица ме питаха същото от „*Оксфорд таймс*“ – Макс. Трудно е, нали разбирате – да ти задават подобни въпроси просто така.

– А вие какво отговорихте?

– Казах им, че винаги съм се възбуждал от думата „разкопчаваме“.

– Умно.

– Не особено. Това е от едно стихотворение на Ларкин⁸. Ние всъщност че знаем нищо за прелестите на живота...

7. Смърт (лат.) – Б.пр.

8. Филип Ларкин – съвременен английски поет. – Б.пр.

Но лекарят, очевидно не го бе чул, тъй като вече стоеше пред бара и нетърпеливо почукваше с празната чаша по тезгяха.

ДВАНАДЕСЕТА ГЛАВА

Сряда, 1-ви януари, следобед

Затворете прозореца, спуснете завесите, скрийте тази коварна луна.

(ТОМАС ХАРДИ)

Под надзора на лекаря санитарите със замръзнали нозе най-после бяха закарали покрития с бял чаршаф труп в моргата на Олд Редклиф в 23:30 ч. и Луис се радваше, че предварителната работа по случая бе свършена. Двамата мъже, които вземаха отпечатъци, си бяха тръгнали малко след единадесет часа, а десетина минути след тях бе тръгнал и младият фотограф с остра коса, сграбчил дръжката на своя фотоапарат със светкавица подобно на отровна змия. Самият лекар бе потеглил със стария си черен „форд“ в дванадесет без четвърт, а хотелът изглеждаше странно притихнал, когато Луис последва Морс през кишавия и почернял сняг до стаята, наречена Пристройка 3, където двамата мъже бяха за втори път тази вечер, като сега се опитаха да вникнат по-дълбоко в ситуацията.

Непосредствено вляво в просторната стая (около шест на четири и половина метра) имаше вграден гардероб от бяло дърво, в който висяха девет пластмасови закачалки. До него имаше тоалетка, чекмеджетата на която (както вече видяхме) бяха съвсем празни, а върху нея лежаха рекламна брошура на хотела и картичка, на която на ръка бе написано: *„Добре дошли – Вашата стая е приготвена лично от Манди“*; в ъгъла имаше цветен телевизор, а между него и тоалетката стоеше една висока около метър поставка, върху която имаше чайник, малка кана за чай, две чаши с чинийки и правоъгълен пластмасов поднос с малки отделения, съдържащи пакетирани бисквити, пакетчета нескафе, захар, чай и малки кофички с мляко „Идън Вейл“.

До отвъдната стена имаше дълъг радиатор, който стигаше точно до рамката на също толкова дългия трикрил прозорец, средната част на който бе затворена, а лявата и дясната все още бяха отворени навън под ъгъл от около 45 градуса, като тъмнозелените завеси бяха спуснати само наполовина. Навсякъде около прозореца бе разпръснат прахът за вземане на отпечатъци, а на няколко места с черен флумастер бяха оградени вероятни източници на информация.

– Може би – каза Морс, а по гръбначния му стълб премина тръпка – трябва да предприемем първите си положителни стъпки в този случай, а Луис? Хайде да затворим тези проклети прозорци! И да включим радиатора!

– Не се ли безпокоите за отпечатьците, сър?

– Няма да ни помогне особено в арестуването на някого, ако влезем в интензивното отделение с бронхопневмония.

(В този момент Луис се почувства безотговорно щастлив.)

Леглата-близнаци заемаха повечето от площта на стаята, като в горната си част бяха опрени до дясната стена, под дълга полица от бежова пластмаса, на която се намираха копчетата за пускане на телевизора, радиото, високоговорителите, лампите, както и звънец за събуждане; и всичко това бе придружено с инструкции, които се струваха напълно неразбираеми на Луис. На малка масичка между двете легла имаше телефон с бутони, а на поличката под него бе Библията, като че ли поставена там от настоящите ангели-хранители. Стените и таванът бяха боядисани в много бледо ябълковозелено, а подът бе изцяло покрит с килим на сиви и зелени квадрати.

Всичко беше подредено, чисто и много приятно, като се изключи неприятното петно засъхнала кръв на по-отдалеченото легло.

Оглеждайки подробно стаята, двамата мъже стигнаха до банята, само два метра на метър и половина, вратата на която беше на около метър навътре и вдясно от входа на Пристройката 3. Точно срещу вратата беше тоалетната с обичайния бял емайл, блестящата белота на който подсказваше за усилията, положени от старателната Манди; вляво имаше мивка с две чаши и малък сапун (неотворен), опаковани в розова хартия с марката „Хауърд“; вдясно беше банята, съвсем малка и с душ, а на стената имаше поличка с втори калъп сапун (също неразпакован). На отсрещната стена, вляво от тоалетната, имаше етажерки с наредени меки бели хавлиени кърпи (очевидно неизползвани) и с поставки за тоалетна хартия и салфетки. Плочките на стените бяха светло масленозелени, а покритието на пода бе в малко по-тъмнозелен, сходен цвят.

– Които и да са били, като че ли не са използвали тези неща, сър.

– Нее. – Морс отново се върна в стаята и застана там, клатейки глава. – Добре, добре. Чудя се дали... – Той опипа няколко от бутоните и копчетата, които би трябвало да служат за пускане на телевизора, но без резултат.

– Да го включи ли, сър?

– Искате да кажете...? – Морс отново придоби замислен вид,

докато неясното изображение премина в чист образ и говорителят от късните новини съобщи, че в Бейрут шиитите и християнските милиции са започнали Новата година точно със същата непримирима омраза помежду си, с каквато бяха приключили и старата.

– Странно, Луис – спри това! Човек логично би помислил, че те са използвали поне *нещо* от всичките тези удобства, нали? – Морс внимателно повдигна покривката на леглото, което бе по-близо до прозореца, но чаршафите бяха недокоснати, като се изключат следите от трупа, намирал се отгоре. Същото се отнасяше и за другото легло – някой би могъл и да е седнал за малко на него, но бе съвсем очевидно, че на нито едно от двете легла не бяха бушували силни страсти.

Луис, който се подаде от банята, бе успял да открие единственото свидетелство за скорошните обитатели на стаята: смачкана хартиена салфетка, изцапана с кафяви петна, която бе единственото нещо в кофата за боклук.

– Като че ли това е единственото, което са оставили, сър.

– Не е кръв, нали?

– Мисля, че е боята от грима.

– Е, поне имаме *една* следа, Луис.

Преди да тръгнат, Морс още веднъж с лекота отвори вратата (пантите ѝ бяха добре смазани) на гардероба и хвърли последен поглед вътре.

– Май вашите момчета не са взели много отпечатъци тук вътре.

Луис погледна следите от праха за отпечатъци, които бяха разпръснати на няколко места по бялата вход на врата:

– Не бих казал, сър. По-скоро...

– Имах предвид *вътре* – каза Морс тихо.

Сара Джонстън си легна чак след полунощ и едва в ранните часове успя да заспи неспокоен сън. Мозъкът и непрекъснато се мятеше към странно обезпокоителния главен инспектор; неприязънта ѝ към него непрекъснато нарастваше – към това, което той я бе питал, питал, питал. На моменти, докато бе изслушвал отговорите и, той като че ли не бе проявявал разбиране към нейната наивност или пропуски, на които сякаш гледаше като на непостижими грехове. И преди всичко тя се връщаше към упоритото му настояване да се опита да си спомни нещо необичайно, нещо *необичайно*, нещо необичайно... Думите отекваха в съзнанието ѝ и я безпокояха тъкмо защото беше *малко*, според нея, нещо

необичайно... И все пак това „нещо“ продължаваше да й убягва; на моменти тя като че ли почти успяваше да го сграбчи, а после то отново й се изплъзваше, подобно на хлъзгав сапун по пода на банята.

ТРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Четвъртък, 2-ри януари, сутринта

Снегът е приятен, когато вали: той е като опиянението – приятно, когато започва, но много неприятно, когато свършва.

(ОГДЪН НЕШ)

Морс реши, че е необходимо поне за няколко дни да създаде временен Щаб за разследване на убийството *in situ*⁹ и още от ранните часове на следващата сутрин стаята в задната част на пристройката – помещението с широки прозорци, което би било идеално за класна стая – бе превзето от Луис и Морс под формата на официален „Оперативен щаб“.

След спокоен и дълбок сън, душ рано сутринта и закуска с повишено съдържание на холестерин, изпълненият с енергия Луис бе изхвърчал към Хотел „Хауърд“ в 6:30 сутринта, а двадесетина минути по-късно бе пристигнал и Морс, който бе спал лошо, не бе взел душ и не бе закусил.

В седем и половина Джон Биниън, собственикът на хотела, пръв от многото хора през този ден, зае мястото си срещу двамата детективи пред разклатената маса.

– Ужасно нещо – каза Биниън. – Ужасно! Тъкмо когато нещата бяха тръгнали добре.

– Няма значение, сър – каза Морс, упражнявайки цялата си способност за самоконтрол, за да процеди през зъби последната от тези три думи. – Може пък да има цяла опашка хора, чакащи да спят точно в тази прословута стая.

– Вие бихте ли се наредили на такава опашка, инспекторе?

– Разбира се, че не – каза Морс.

Разговорът се завъртя около гостите като цяло и Биниън призна, че нещата вървели добре, въпреки краткото време, през което той се е занимавал с този бизнес.

– Напоследък дори не се и преструват; някои от тях дори не слагат халка, жените имам предвид. Обърнете внимание, връщали сме няколко души – нали разбирате, казваме, че всичко е заето.

– Мислите ли, че винаги можете да ги разпознаете дали са женени?

Биниън сериозно се замисли.

9. На място (лат.). – Б.пр.

– Не! Не бих казал. Но мисля, че мога да разбера, ако отсядат заедно в хотел за пръв път.

– Как така?

– По много неща. Начина, по който го правят, предполагам: винаги плащат в брой и често пъти бъркат адресите си. Имахме, например, един миналия месец, който дойде с приятелката си и написа адреса си: Слоу, Бъркс!

– А вие какво направихте? – попита Морс намръщено.

– Нищо. Не бях аз на гишето, когато са се регистрирали. Но бях там, когато си тръгнаха и направо му казах, че е добре следващия път, когато се регистрира в хотел да знае, че Слоу е в Бъркс.

– А той какво каза? – попита Морс, намръщвайки се още по-силно.

– Той само се ухили – като че не ме беше чул.

– Но Слоу е наистина в Бъркс! – каза Морс.

Познанията на собственика за хотелските порядки очевидно бяха доста по-напреднали от тези му по география и Морс не бе недоволен от краткото описание на реда в Хотел „Хауърд“. Като правило между 80 и 90 процента от гостите осъществяваха първия си контакт с хотела по телефона. Често пъти нямаше достатъчно време да се иска или получава писмено потвърждение. Най-често номерът на кредитната карта беше достатъчна гаранция от гледна точка на хотела, за да се установи *bona fides*¹⁰; но за така подробно планирано и широко рекламирано мероприятие като Коледното или Новогодишното тържество очевидно по-голямата част от гостите разменяха *някаква* кореспонденция с хотела. Що се отнася до действителната регистрация, това ставаше точно (както научиха двамата детективи) по начина, който всеки пътник би очаквал от един хотел: „Име?“ беше първия въпрос, и когато това се попълнеше в регистрационната книга, на госта се даваше карта, в която се съдържаша въпроси за фамилията, първото име (имена), компанията, служебния адрес, домашния адрес, начин на плащане, националност, регистрационен номер на колата, номер на паспорта, и накрая – подпис. След като попълнеха този изчерпателен въпросник, на госта (или гостите) се даваше листовка с указания за номера на стаята, цените, вида закуска, вида на стаята и други подобни. Когато от рецепцията връчеха на госта един от ключовете за стаята, които обикновено висяха на таблото зад гишето, можеше да се счита, че той е регистриран в хотела, като оставаше единствено да се уговори заглавието на предпочитания сутрешен вестник.

10. Сериозни намерения, искреност (лат.). – Б.пр.

Това бе всичко. В такъв малък хотел нямаше носач, който да пренася куфарите, въпреки че, разбира се, управата винаги наблюдаваше и осигуряваше необходимото съдействие на възрастни двойки, които потенциално рискуваха да получат сърдечен пристъп, ако качат куфарите си на първия етаж.

В осем и петнадесет дойде отговор от Чипинг Нортън, който гласеше, че в нито една от петте семейни двойки на име Балард нямаше съпруга, която да се казва Ан. Освен това, официалният градски архивар бе успял да прегледа местните регистри почти от началото на летоброенето и категорично можеше да потвърди, че няма и никога не е имало номер 84 на улицата, която сега и винаги се бе казвала Уест Стрийт в Чипинг Нортън.

В осем и четиридесет и пет груповият началник Бел позвъни от Сейнт Олдейтс, за да попита дали Морс има нужда от още хора. Но Морс отклони предложението, тъй като в момента не виждаше в какво може да му помогне допълнителен полицейски отряд, освен, може би, в това да извърши безсмислено и безполезно допитване из къщите в Чипинг Нортън, за да провери дали някой случайно не е познавал мъж на неопределена възраст, придружен от жена с фалшивото име Ан Балард, който нито има деформирано по рождение стъпало, нито ръката му е изсъхнала, нито пък има татуиран пречупен кръст на челото си, което би улеснило разпознаването му. По-нататък, от разпитаните сутринта гости стана съвсем ясно, че никой не би могъл е някаква сигурност да разпознае мистър Балард. Подобна неувереност (според Морс) не бе изненадваща: единствения път, когато гостите на хотела бяха срещнали Балард, бе през тази единствена вечер. Дотогава те изобщо не го бяха виждали. Пък и през по-голямата част от вечерта той бе придружаван и като че ли предпазван от своята, както се предполагаше, ревнива и собственически настроена съпруга. Всъщност, единствената причина, поради която мнозина от гостите въобще си го спомняха бе съвсем очевидна: той бе спечелил наградата за най-сполучлив мъжки костюм, облечен почти автентично като реге музикант от Карибските острови. Единственото съществено обстоятелство, което се спомена бе, че към края на вечерта той бе изпил повече от една чаша уиски „Белс“ според Манди, която бе стояла на бара. Но всички бяха еднородни, което подкрепяше и по-ранните свидетелски показания на Сара Джонстън, че Балард наистина е ял много малко. Няколко души си спомниха, че е танцувал със своята покритата с фередже компаньонка (любовница? съпруга?), и то почти през цялата вечер само с нея. Но мистър Додс (с едно „д“) бе готов да се закълне в

бейзболния играч Джефри Бойкът, че към полунощ Балард е танцувал и с една весела млада дама на име мисис Палмър – „Филипа“ или „Пипа“ Палмър, както той я помнеше – както и със служителката от рецепцията („леко пийнала, инспекторе, така да се каже“). И това бе всичко. И към обяд, за Морс и Луис започна да става все по-ясно, че единствените сигурни и ценни показания, които ще получат, вече бяха дадени предната вечер от Сара (пийнала или не!) Джонстън, която бе заявила на Луис, че към един часа след полунощ е надзърнала от прозореца си и е видяла, как в този късен и заснежен час носителят на наградата с карибския костюм върви към пристройката с ръце през раменете на две жени до него. Поради това на Морс се стори разумно да призове откровената мис Джонстън още веднъж.

* * *

Тя седеше с кръстосани крака и уморен поглед, като през няколко секунди побутваше очилата към върха на носа си със средния пръст на лявата си ръка, на която нямаше никакви пръстени и с това безумно дразнеше Морс, докато самият той не надяна очилата си, изпълвайки се с увереността, че излъчва необходимата за един детектив проникателност.

– Значи след като групата от пристройката напусна празненството, останалите също се разотидоха?

– Така мисля.

– Не сте ли сигурна?

– Не.

– Казахте, че Балард е бил праметнал ръцете си върху раменете на жените?

– Не, едната му ръка бе върху раменете на едната жена, а другата...

– Кои бяха тези две жени?

– Едната бе мисис Палмър – в това съм напълно сигурна.

– А другата?

– Струва ми се, че беше... мисис Смит.

– Вие май сте била доста пийнала?

Бледото лице на Сара Джонстън пламна, по-скоро от гняв, отколкото от срам.

– О, да! – каза тя с твърд и тих глас. – Не мисля, че в целия хотел ще намерите някой, който да не мисли така.

– Но вие сте видели жените съвсем ясно? (Морс все повече започваше да цени мис Джонстън.)

– Да, видях ги съвсем ясно в гръб.

– Валеше сняг, нали?

– Да.

– Значи те са били с палта?

– Да. И двете бяха със светли зимни шлифери.

– И вие твърдите – Морс се върна към нейното изявление, – че другите трима от пристройката са вървели непосредствено зад тях?

Сара кимна.

– Тоест, ако сте права за първата тройка, във втората остава да са били мисис Балард, мистър Палмър и мисис... Смит – така ли?

Сара се поколеба за момент, а после каза „Да!“ – след което за пореден път побутна очилата към лъчезарните си очи.

– А зад всички тях вървеше мистър Биниън?

– Да. Мисля, че той искаше да заключи страничната врата на пристройката след тях.

– Така казва и *той*.

– Е, тогава може и да е вярно, инспекторе.

Но Морс като че ли не я чу. – След като мистър Биниън е заключил пристройката, там не би могъл да влезе никой?

– Не, освен ако този някой е имал ключ.

– Или ако *тази някоя* е имала ключ.

– Да, или ако тази някоя е имала ключ.

– Но всеки би трябвало да може да излезе после, нали?

Сара отново се поколеба, преди да отговори.

– Да, предполагам. Не се бях замисляла за това, но – да. Това е обикновена секретна ключалка и всеки от гостите е можел да излезе, стига да е искал.

В този момент неочаквано се намеси Луис.

– Вие абсолютно *сигурна* ли сте, мис Джонстън, че тогава е ваял сняг?

Сара се обърна към сержанта, чувствайки облекчение да срещне погледа на приятелски очи и да чуе приятелски глас. И сега, когато се замисли, тя вече не *беше* съвсем сигурна. Вятърът тогава бе силен и навяваше вече натрупания сняг, като го завърташе на вихрушка под прозраца ѝ, и тя не бе вече в състояние с абсолютна сигурност да твърди, че точно в онзи момент е *ваял* сняг.

– Не – каза тя просто. – Не *съм* абсолютно сигурна.

– Защото – продължи Луис, – според прогнозата за времето на Радио Оксфорд, в района всъщност е спряло да вали около полунощ. Е,

може малко и да е попреваляло след това, но силният сняг вече е бил спрял – така казват.

– Какво се опитвате да докажете, сержант? Аз не съм... сигурна...

– Само това, че ако снегът е *бил* спрял и ако някой е излязъл от пристройката онази нощ, би трябвало да останат следи от стъпките му, нали? Той би трябвало да пресече към главната алея.

Сара отново се замисли, и то твърде дълбоко. На следващата сутрин *нямаше* следи, водещи от пристройката към Бенбъри Роуд. Никакви! Тя почти можеше да се закълне. Но *валеше* ли сняг, когато бе погледнала през прозореца в онази фатална вечер? Да, валеше!

И точно това тя отговори на Луис просто и тихо:

– Не, *нямаше* стъпки, които да излизат от пристройката вчера сутринта. Но когато погледнах навън, *валеше* – да, сигурна съм в това.

– Искате да кажете, мис, че по Радио Оскфорд информацията за времето е била погрешна?

– Да, сержант.

Луис като че ли бе леко отблъснат от такова убедено и същевременно противоречиво показание и се обърна към Морс за подкрепа. Но в този момент (както често се бе случвало) той видя, че очите на Главния инспектор заблестяха с някакъв скрит пламък, като че ли някъде в задната част на мозъка му се бе включило някакво слабо взривно устройство. Но Морс запази мълчание и Луис се опита сам да се ориентира в ситуацията.

– И така, от това, което казвате, излиза, че мистър Балард вероятно е бил убит от някой от онези петимата.

– Ами да! Вие не мислите ли така? Струва ми се, че е бил убит от мистър или мисис Палмър, или от мистър или мисис Смит, или пък от мисис Балард – която и да е *тя*!

– Разбирам.

По време на този разговор Морс с подчертан интерес гледаше блондинката, която не бе гримирана, сресана и начервена, но това бе до време. Той стана и ѝ благодари, след което като че ли почувства облекчение, че си е тръгнала.

– Въпроси на място, а, Луис?

– Наистина ли мислите така, сър?

Но Морс не отговори направо.

– Време е да се подкрепим – каза той.

Луис, който бе съвсем наясно, че Морс почти винаги приема калориите си за обяд в течна форма, бе напълно готов за халба бира и

сандвич. Той обаче бе леко разочарован от пълната незаинтересованост на Морс от метеорологичните условия по времето на убийството.

– Що се отнася до снега, сър... – започна той.

– Снега? Снега, стари ми приятелю, е съвсем бяла херинга – каза Морс, като вече навличаше палтото си.

Двамата мъже седяха в задната част на бара в „Орелът и детето“ в Сейнт Джилс и си пиеха бирата, а Луис препрочиташе за кой ли път написаното на дървената плоча на стената зад главата на Морс:

К. С. ЛУИС, неговият брат У. Х. Луис, Дж. Р. Р. Толкин, Чарлз Уилиамз и други приятели се срещаха всеки вторник сутрин между 1939 и 1962 година в задната стая на любимата им кръчма. Тези мъже, известни като „Инклинг“, се срещаха за да си пият заедно бирата и да обсъждат, наред с другите неща, и книгите, които пишеха.

И, колкото и да е странно, в съзнанието на сержант Луис, след свободното прието количество алкохол, се оформяше серия от основни поправки към този текст, който (според него) би трябвало да гласи: *„ГЛАВНИЯТ ИНСПЕКТОР МОРС, заедно със своя приятел и колега сержант Луис, седяха в задната стая един четвъртък, опитвайки се да разкрият...“*

ЧЕТИРИНАДЕСЕТА ГЛАВА

Четвъртък, 2-ри януари, следобед

– Има ли някой там? – попита той.

(УОЛТЪР ДЕ ЛА МАР, „Слушателите“)

Ако, както изглеждаше най-вероятно, извършителят на убийството в Хотел „Хауърд“ трябваше да бъде търсен сред неколцината гости, наситани в пристройката в Новогодишната нощ, беше крайно време да се огледат по-внимателно подробностите, свързани със семействата Палмър и Смит, гостите (сега вече изчезнали), които бяха обитавали съответно Пристройка 1 и Пристройка 2. Луис гледеше регистрационните бланки пред себе си, всяка от тях изцяло попълнена и привидно съвсем невинна.

Адресът на семейство Палмър, един и същ и на регистрационната бланка, и на предварителната кореспонденция, бе посочен като Чизуик Рийч 29А, а телефонистката потвърди, че такова жилище наистина има и че в Лондонския телефонен указател има абонат на име Палмър, Ф. (без уточнение дали е мъж или жена). Луис видя, че веждите на Морс съвсем леко се повдигнаха, като че ли се позачу и на неговата интелигентност, но от своя страна Луис отказа да приеме, че всеки, който е бил в състояние да се озове по някаква случайност в пристройката на Хотел „Хауърд“, автоматично може да бъде убиец. Той набра номера и изчака, докато отсрещния телефон звъня около минута, а след това остави слушалката.

– Може би бихме могли да изпратим някого там?

– Не още, Луис. Продължавай да звъниш през половин час.

Луис кимна и погледна бланката на семейство Смит.

– Какъв им е адресът? – попита Морс.

– Тузарско място, както изглежда от надписа, „Олдбрикъм, 22Спринг Стрийт, Глостър“.

Този път веждите на Морс се повдигнаха малко повече.

– Охо! Дай да погледна! – каза той.

И докато направи точно това, Луис го видя бавно да поклаща глава, а краищата на устата му да се разтягат в усмивка.

– Готов съм да заложа всичките си спестявания, че няма такъв адрес!

– Нищо не искам да залагам.

– Познавам мястото, Луис. Би трябвало и ти да го знаеш! Това е улицата, на която живееха Джуд и Сю Фоули!

– Аз познавам ли ги?

– От „Невзрачния Джуд“, Луис! А „Олдбрикъм“ е името, което Харди използва вместо Рединг, ако си спомняш.

– Да, бях забравил за момент – каза Луис.

– Умно! – Морс отново поклати глава, като че ли в знак на одобрение на литературните предпочитания на мистър и мисис Джон Смит. – Няма реална причина да опитваме, но... – Луис долови въздишка от страна на момичето от 192¹¹, когато то чу Луис да иска номера на Смит, Дж. След известна пауза съобщи, че няма абонат с такова име на Спринг Стрийт в Глостър. Последвалото обаждане в полицията в Глостър установи, че в града няма улица, наречена Спринг Стрийт.

Луис отново позвъни в Чизуик; никой не се обади.

– Смяташ ли, че трябва да се занимаем със старата Дорис – Дорис Аркрайт? – попита Морс. – Може би тя е поредният мошеник.

Но преди да предприемат нещо в тази насока, дойде пратеник от патологичната лаборатория с предварителното лекарско заключение. Аматорски написаният доклад добави малко към онова, което вече се знаеше или предполагаше от разследванията предната вечер: възраст между тридесет и пет и четиридесет и пет години; ръст пет фута и осем и половина инча („През нощта е пораснал с един инч!“ – отбеляза Морс); нямаше следи от дърво, стъкло или пък стомана по значителната по размери лицева рана, причинена най-вероятно от единичен силен удар; зъбите бяха в изключително добро състояние за мъж от тази възрастова група – само с три малки пломби вляво, едната от тях направена съвсем наскоро; в стомаха имаше няколко вида зеленчуци, но видът им подсказваше, че скоро не е била приемана нова храна.

По същество това бе всичко, което се съдържаше в доклада. Нямаше по-обстойна информация по такива ключови въпроси като времето на настъпване на смъртта, а по-скоро поредица от медицински термини, като „надорбитална кухина“ и „интраорбитална пукнатина“, на които Морс съвсем спокойно не обърна особено внимание. Но имаше бележка от лекаря, надраскана с разкривен почерк в долната част на доклада. „Морс, големите разкъсвания и контузии през цялата

11. Службата „Справки по телефона“. – Б.пр.

повърхност от носа до ушите са голяма пречка за непосредственото разпознаване – което не дава и възможност за правене на ясни снимки – а също така прави и лицето доста мъчителна гледка за роднините. Във всеки случай, хората винаги се променят, когато умрат. Що се отнася до времето на настъпване на смъртта, нямам какво да добавя към окончателната си преценка от вчера. Накратко, знаете толкова, колкото и аз и бих се изненадал, ако се окаже, че знаете нещо повече. Макс.“

Морс прегледа доклада по възможно най-бързия начин, който, ако трябва да бъдем верни на истината, далеч не бе светкавичен. Той никога не бе могъл да чете бързо и винаги бе завиждал на онези свои колеги, чиито очи имаха способността мълниеносно да стигат до центъра на страницата, като същевременно обръщат внимание и на това, което е написано отляво и отдясно. Но две неща – две прости и важни неща – бяха отчайващо ясни; и Морс ги облече с думи:

– Не знаят кой е той, Луис, не знаят и кога е умрял. Както винаги!

Луис се ухили:

– Въпреки това, той не е лошо старче.

– Трябва да се пенсионира! Твърде е стар! И пие много! Не, той не е лошо старче, както казвате, но се боя, че е започнал да залязва.

– Веднъж и *Вие* ми казахте, че залязвате, сър!

– *Всички* сме затам!

– Да отидем ли да огледаме и другите спални? – Луис говореше енергично и стана, като че ли изгаряше от желание да подтикне към целенасочена дейност сякаш изпадналия в летаргия Морс.

– Да не искате да кажете, че може да са забравили кредитните си карти?

– Никога не се знае, сър. – Луис прехвърляше голямата връзка ключове, които Биниън му беше дал, но Морс като че ли нямаше желание да се раздвижва.

– Да отида ли сам, сър? Морс най-после стана.

– Не! Нека да отидем и да огледаме стаите. Вие сте напълно прав. Започнете от стаята на семейство Палмър.

В стаята на семейство Смит, Пристройка 2, Морс се огледа без особен ентузиазъм (та нали прислужницата бе почиствала пристройки 1 и 2 през деня?), след което отгърна чаршафите на двойните легла, после отвори чекмеджетата на тоалетката и надзърна в гардероба. Нищо. В банята се виждаше, че някой от семейство Смит се е къпал сравнително скоро, тъй като двете големи бели хавлии бяха леко влажни и сапунът от нишата на стената бе използван, както и двете тумбести чаши, които

стояха над мивката. Но Морс беше сигурен, че тук няма какво да се разбере. Не беше оставено нищо. В кошчето за боклук нямаше скъсани писма. Единствено на килима имаше няколко следи, най-вече до вратата, оставени от обувки и ботуши, с които бе тъпкано по снега и кишата. Във всеки случай, Морс беше почти сигурен, че семейство Смит, които и да бяха те, нямаха нищо общо с престъплението, тъй като, според него той беше съвсем наясно как те двамата се бяха озовали в Хотел „Хауърд“, регистрирайки се в последния момент и тръгвайки си веднага, щом се бе разбрало за убийството на Балард. „Смит, Дж.“ (Морс бе почти убеден в това) беше застаряващ мениджър от средния ешелон, налетял на младата си секретарка, който е казал на многострадалната си съпруга, че се налага да отиде на бизнес-конференция в Мидлтъндс за Нова година. Подобно поведение бе нещо обичайно, Морс знаеше това; вероятно нямаше смисъл да се занимават повече с този въпрос. Все пак искаше му се да се запознае с нея, тъй като според останалите гости тя била приятна и привлекателна жена. Той седна на едното легло и взе телефона.

– Мога ли да ви помогна? – беше Сара Джонстън.

– Знаете ли какво е първото нещо, което ви казват, когато отидете на курс за работещи на рецепцията?

– О! Това сте вие.

– Казват ви никога да не питате „Мога ли да ви помогна?“

– Мога ли да ви попрача, инспекторе?

– Обаждаха ли се по телефона семейство Смит, докато бяха тук?

– Не от стаята си поне.

– Но би трябвало да е отразено в сметката им, искам да кажа – ако са се обаждали на някого?

– Да-а, би трябвало. – В гласа ѝ имаше леко колебание и Морс я изчака да продължи. – Всеки телефонен разговор автоматично се регистрира.

– Тогава няма проблем.

– Ами... инспекторе, ние тъкмо преглеждахме сметките, ще проверим отново, но сме почти сигурни, че мистър и мисис Смит не са уредили сметката си, преди да си заминат.

– Защо не сте ми го казали досега? – грубо попита Морс.

– Защото... аз... не знаех – отвърна Сара, изговаряйки отчетливо и тихо думите, като едва устояваше на изкушението да му затвори телефона.

– Колко дължаха?

Отново на отсрещния край се усети колебание.

– Те поръчаха шампанско в стаята, а това не е евтино...

– Някой не си поръчва *евтино* шампанско в хотел, нали?

– Поръчали са четири бутилки...

– *Четири*? – Морс тихичко си подсвирна. – И каква точно е била тази реколта, на която не са могли да устоят?

– Било е „Във Клико Понсарден“ 1972 година.

– Добро ли е?

– Както казах, скъпо е.

– Колко скъпо?

– По 29,75 лири бутилката.

– Колко? – Морс отново подсвирна и интересът му към семейство Смит очевидно се възобнови. – Четири бутилки по двадесет и девет лири са... Пфу!

– Мислите ли, че е важно? – попита тя.

– Кой прибира празните бутилки?

– Манди – момичето, което оправя стаите.

– И къде ги оставя?

– Има няколко щайги зад кухнята.

– Някой друг заинтересува ли се от избата с шампанско?

– Не, не мисля.

– Тоест, би трябвало да ги има тези четири празни бутилки от 72-ра или какво беше там?

– Да, предполагам.

– Не сте ли сигурна?

– Не знам.

– Добре, проверете – веднага, моля ви.

– Добре.

Морс се върна в банята и без да вдига чашите, се наведе и ги помисли една след друга. Но не бе сигурен дали те въобще миришат на шампанско, въпреки че едната съвсем ясно миришеше на някаква ментова паста за зъби. Връщайки се обратно в спалнята, той отново седна на леглото, чудейки се дали има нещо в стаята или нещо, *отнасящо* се до нея, което да е пропуснал. Въпреки това, той не можеше да открие нищо, нито дори и най-смътна причина за подозрение. Беше на път да тръгне, когато на вратата се почука и влезе Сара Джонстън.

– Инспекторе, аз... – горната ѝ устна трепереше и беше съвсем ясно, че може всеки момент да се разплаче.

– Съжалявам, че бях малко груб към вас – започна Морс.

– Аз не за това. Просто...

Той стана и леко обхвана раменете ѝ.

– Не е необходимо да ми казвате. Онзи скъперник Биниън е, нали? Не стига, че не е получил пари от семейство Смит за новогодишния им престой, но има и липса от сто и деветнадесет лири – така ли е?

Тя кимна и когато зад големите кръгли стъкла проблеснаха сълзи, Морс леко повдигна очилата ѝ и тя се облегна на рамото му, а капките се затъркаляха по бузите ѝ. И накрая, когато вдигна глава и леко се усмихна, тя изтри с опакото на ръката си мокрите си страни, а инспекторът извади единствената си кърпа, някога бяла, а сега мръсно сива и я натика в ръцете ѝ. Тя се канеше да каже нещо, но Морс я изпревари.

– Е, моето момиче, няма да се безпокоите заради Биниън, нали? Нито пък заради онези – семейство Смит! Аз ще се погрижа да ги намерим – рано или късно.

Сара кимна.

– Съжалявам, че бях толкова глупава.

– Забравете за това!

– Спомняте ли си за бутилките от шампанско? Е, в шайгата са останали само *три*. Вероятно са взели другата със себе си – няма я там.

– Може би не са я изпили цялата?

– Не е много лесно да се разнася полупразна бутилка с газирано питие.

– Е, да, не можете да я затворите плътно, нали?

Тя се усмихна, чувствайки се много по-щастлива сега и се улови, че гледа Морс и се пита, дали той има жена или пък поредица от приятелки, или пък изобщо не се интересува от такива неща. Трудно беше да се каже. Тя съзнаваше също, че като че ли изобщо не бе на себе си през последните няколко минути. И това наистина бе така.

– По-добре ли сте? – чу гласът му тя, но интересът му към състоянието ѝ не продължи дълго и той не каза нищо, когато тя се обърна и излезе от спалнята.

След няколко минути Морс подаде главата си от стаята на Пристройка 1 и видя Луис, коленичил до тоалетката.

– Намерихте ли нещо? – попита той.

– Още не, сър.

При завръщането си в Оперативния щаб Морс позвъни в патологичната лаборатория и успя да открие лекаря.

- Може ли да е било бутилка, Макс?
- Възможно е – съгласи се мрачният лекар. – Но ако е така, тя не се е счутила.
- Искате да кажете, че дори и вие бихте успели да откриете някакви парчета стъкло по лицето на убития?
- Дори и аз.
- Мислите ли, че при подобен удар една бутилка би се разбила?
- Ако е било бутилка, искате да кажете.
- Да, ако е било бутилка.
- Не знам.
- Е, как мислите, дявол го взел!
- Зависи от бутилката.
- Бутилка от шампанско?
- Откога не съм виждал такава, Морс!
- Имате ли представа дали онзи, който е убил Балард, е бил левак или го е ударил с дясната ръка?
- Ако е играел тенис с дясната ръка, сигурно е нанесъл нещо като бекхенд¹²; ако е бил левак, вероятно е ударил смеш¹³.
- Рядко си така любезен!
- Опитвам се да помогна.
- Е, нашият тенисист с лявата или с дясната ръка е замахнал?
- Не знам – каза лекарят.

Луис дойде след четвърт час, за да съобщи на доста киселия си шеф, че щателното претърсване на апартамента на семейство Палмър не е дало абсолютно никакви резултати.

– Няма значение, Луис! Нека отново опитаме да позвъним на Палмър.

Но от мястото, където седеше, Морс успя да чуе звукът за свободно и някак си да почувства, че поне засега никой няма да вдигне телефона.

- Май не ни върви много този следобед, а? – каза той.
- Има още много време, сър.
- А старата Дорис? Дали да не ѝ позвъним? Сигурно *тя* поне си е вкъщи – и си грее мазолите на радиатора.
- Искаш аз да опитам?
- Да!

12. Вид удар в тениса. – Б.пр.

13. Вид удар в тениса. – Б.пр.

Но в района на Кидърминстър на Уорстър Роуд 114 не фигурираше никаква Аркрайт под никакви инициали. *Имаше* обаче абонат на този адрес и след известни разяснения от страна на Луис във връзка с характера на разследването, служителят му даде номера. На който той и позвъни.

– Мога ли да говоря с мис Дорис Аркрайт, моля?

– Мисля, че сте сгрешили номера.

– Нали е Уорстър Роуд 114?

– Да.

– И нямате мис или мистър Аркрайт?

– Тук е месарски магазин, човече.

– А, разбирам. Извинете за безпокойството.

– Няма нищо.

– Просто не мога да повярвам! – каза Морс тихо.

ПЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Четвъртък, 2-ри януари, следобед

Дори сред цивилизованите народи понякога се откриват неясни следи от инстинкт за моногамия.

(БЕРТРАН РЪСЕЛ)

Съпругът на Хелън Смит, Джон, ѝ бе казал, че ще се върне към един часа и Хелън бе приготвила всичко за омлета с гъби. Самата тя нямаше да яде нищо. Щеше да ѝ бъде много трудно да преглътне каквото и да било този следобед, тъй като стомахът ѝ се беше свил от притеснение.

Тъкмо бяха минали надписите на „Светът в един часа“, когато тя чу скърцането на спирачките на БМВ-то отвън на чакъла – същото БМВ, което бе престояло съвсем незабелязано цялата Нова година в големия многоетажен гараж на пазарния център Уестгейт в Оксфорд. Тя не се обърна, когато усети леката целувка по врата си, заета с биенето на яйцата и оглеждайки ноктите на широките си, доста груби пръсти, които сега бяха с хубав маникюр... толкова различни от времето преди пет години, когато за пръв път бе срещнала Джон и когато той я бе смърлил за навика ѝ да си гризе ноктите до живеца... Да, той ѝ бе повлиял благоприятно в много отношения по време на съвместния им живот. Това бе сигурно.

– Хелън! Трябва да отида в Лондон следобед. Може би ще се върна по-късно тази вечер, но ако не успея, не се тревожи. Имам ключ.

– Оо! – За момента тя не искаше да рискува по-ясно да изрази мислите си.

– Топла ли е водата?

– Ъ-хъ!

– Ще изчакаш ли с омлета докато се изкъпя набързо?

Тя почака, докато той влезе в банята. Изчака и да чуе шумът от течащата вода; дори и тогава почака още една-две минути, за в случай, че след което пристъпи леко и тихо през пътеката и почти хленчеща от напрежение натисна предната лява врата на тъмносиньото БМВ.

Тя бе отворена.

Два часа след като мистър Джон Смит се бе излегнал във ваната си в Рийдинг, Филипа Палмър лежеше и гледаше към тавана на спалнята в своя обзаведен с вкус и наскоро премебелиран апартамент на първия етаж в Чизуик. Тя бе забелязала мъжа, който сега лежеше до нея, в 12:30 на обяд в коктейлния бар на Хотел „Екзекютив“, встрани от Парк Лейн. Той бе висок, облечен с тъмен костюм, преждевременно започнал да оплешивява, вероятно малко над четиридесетте. На Филипа той се стори мъж, който би могъл да отдели някоя и друга лира, въпреки че човек не може да бъде сигурен в тези неща. Екстравагантните цени в този хотел (който бе любимото място за лов на Филипа) бяха почти винаги свързани с уреждането на бизнес сметки и нямаха пряка връзка с клиентелата на хотела (предимно мъжка). Тя седеше на бара, обува в найлонови чорапи, с кръстосани крака, цепната пола до над коляното; той бе казал „Здравей“ с приятен глас; тя бе приела неговата покана да пийнат нещо – джин и тоник; после, без да губи излишно време, го бе попитала дали не иска да бъде „палав“ – от дългия си опит тя знаеше, че този епитет е много ефикасен за примамване на повечето мъже; той бе показал известно колебание; тя се бе приближила още повече и през тялото му бе преминала чувствена тръпка, когато за момент тя бе плъзнала ръката си с тъмночервени нокти по бедрото му. Цената, времето и мястото бяха уговорени с бързина, непозната за друг вид преговори, и ето я сега – лежеше – позната история! – в собствената си стая, в собственото си легло и с едва прикрита досада чакаше да изтекат уговорените два часа (за 60 лири на час). Тя го бе преценила вярно от самото начало: човек с пасивни и дори воайорски наклонности, което не би трябвало да се очаква от някой, който е тръгнал да прелюбодейства. През изминалите досега два часа те се бяха любили съвсем механично два пъти, което общо не бе отнело повече от няколко минути, а от това Филипа бе почти доволна. Той можеше, след „няколкоминутна почивка“, както се бе изразил, да се опита отново да приложи насъбраната сексуална енергия. Но за щастие (от гледна точка на Филипа) няколкоминутната почивка бе преминала в дрямка с похърквания.

Телефонът бе извънял за пръв път в 14:30 ч. Настойчивият звън бе притеснил доста мъжът, който бе съблечен. Но тя му бе казала, че това вероятно е сестра ѝ и той като че ли ѝ бе повярвал и се бе поуспокоил. И тъй като и тя бе започнала да откопчава ципа на полата си, той я бе попитал дали няма да си облече пижама, докато са заедно в леглото – молба, която не ѝ бе непозната, понеже повечето от клиентите, според нея, бяха по-пристрастени към полуголотата, отколкото към голотата. Тя

знаеше също, че бавното разкопчаване на горната част правеше гледката откъм гърба мъчителна и бе много по-еротично преживяване за почти всички мъже, отколкото простото навличане на нощница през главата и спускането ѝ по бедрата.

Беше 15:15 ч., когато телефонът иззвъня отново и Филипа се пресегна за слушалката, при което усети върху себе си жадния поглед на мъжа.

– Мисис Палмър? Мисис Филипа Палмър? – Гласът бе силен и ясен и тя знаеше, че мъжът до нея чува всичко.

– Да-а.

– Обажда се сержант Луис, от полицията в Темз Вали. Бих искал да говоря с вас за...

– Вижте, сержант. Можете ли да ми позвъните след десет минути? Тъкмо се къпя и...

– Добре. Нали ще бъдете там, мисис Палмър?

– Разбира се! Защо да не бъда?

Мъжът седеше на края на леглото и обуваше чорапите си, видимо постреснат от думите „сержант Луис“, и Филипа почувства облекчение, че паричните въпроси (както винаги) бяха уредени преди началото на сеанса. Филипа рядко бе виждала човек, който да се облича така бързо, но бе доста доволна от това, че той се сбогува и си тръгна така набързо, въпреки че бе убедена, че той вероятно не бе лош човек. Долните му дрехи бяха най-чистите, които бе виждала от седмици насам, а освен това не бе споменал за жена си, ако въобще имаше такава.

Когато телефонът позвъни отново след десет минути, гласът от отсрещната страна бе различен: интересен и възпитан, който ѝ се понарави и който се представи като принадлежащ на Главния инспектор Морс.

Според Морс щеше да бъде много по-разумно именно той (а не Луис) да отиде и разпита жената, която те най-после бяха открили на отсрещния край на линията в Чизуик. Той оцени готовността на Луис да отиде, но изтъкна, важноста на това някой (Луис) да остане в хотела и да продължи да „души наоколо“. Луис, който бе чувал подобни доводи много пъти, се усмихна на себе си, докато караше Морс към гарата в Оксфорд, за да хване влака в 16:34 за Паддингтън.

ШЕСТНАДЕСЕТА ГЛАВА

Четвъртък, 2-ри януари, следобед

И който търси, намира.

(МАТЕЯ vii, 8)

При завръщането си от Оксфордската гара Луис се изкушаваше от мисълта да приключи работното си време по-рано и да се прибере къщи. Той бе на крак от 5 часа сутринта, а сега бе малко след 17:00 ч. Това би дошло много на когото и да било. Но той не изпълни намерението си, а това му решение щеше да се окаже ключово за разрешаване на загадката, забулваща Пристройка 3.

Той реши да огледа за последен път стаята в пристройката, преди да се прибере къщи, и за тази цел излезе от Оперативния щаб през главния изход (преградата между главния вход на пристройката и четирите използвани стаи не бе премахната) и, прекосявайки предната част, отиде до вече познатия страничен вход, където на пост все още стоеше униформен полицаи.

– Отворено е, сержант – чу Луис, докато се ровеше в многото си ключове.

– Останете до седем, а след това можете да си вървите – каза Луис.
– Аз само ще погледна още веднъж.

Луис най-напред огледа набързо единствената стая, на която засега никой не бе обърнал внимание, Пристройка 4, и в нея той направи едно малко откритие – уви, съвсем безполезно. На горната полица на вграденния гардероб намери лъскаво списание, изобилстващо с вулгарни порнографски снимки, придружени от съвсем кратки текстове на език, който Луис (предвид многобройността на буквата „u“) определи като скандинавски. Ако Морс беше тук (Луис бе съвсем сигурен в това), той щеше да седне на най-близкото легло и подробно щеше да разгледа списанието. Луис винаги се изненадваше как един иначе разумен и чувствителен човек като Морс може в същото време да се държи по такъв безподробно груб начин. И все пак той знаеше, че нищо вероятно няма никога да промени меланхоличния, и равнодушен Морс. Остави списанието обратно на полицата, като реши, че е по-добре шефът му да не знае за него.

В самата Пристройка 3 имаше толкова много следи от тебешир,

толкова много надраскани с химикалка и потънали в прах повърхности, а и мебелите бяха така разместени, че бе невъзможно да разчита да открие някаква улика, която все още да не е забелязана. Луис загаси лампата и затвори вратата, като внимателно я заключи.

В Пристройката 1, стаята на семейство Палмър, Луис не откри нищо, което да бе пропуснал при предишните си огледи и преди да изгаси лампата и да затвори вратата след себе си, той се спря само за момент пред прозореца, гледайки собствената си сянка в продълговатата жълта светлина, простряла се през снега. Той щеше набързо да огледа и последната стая, тази, в която са били семейство Смит, и тогава щеше наистина да приключи този дълъг, предълъг ден.

Във въпросната стая, Пристройката 2, той не намери нищо особено важно. Луис знаеше, че и Морс би огледал всичко със същото, почти педантично, внимание. Във всеки случай, Морс имаше творческо въображение, с което той, Луис, не можеше да се мери и често пъти в миналото бе имало неща – от онези струнно неуловими неща – които внимателният Луис би пропускал, но които Морс бе откривал почти мимоходом. Все пак, нямаше да нанесе някаква особена вреда, ако хвърлеше един последен поглед в единадесет часа, преди да бъде дадено разрешение на Биниън (което трябваше да бъде направено) да продължи да използва тези стаи за хотелска дейност.

Пет минути по-късно Луис щеше да направи вълнуващото си откритие.

Сара Джонстън видя Луис да си тръгва преди 18:00 ч., когато със запалени фарове той обърна колата пред пристройката, а по стените и тавана на неосветената ѝ стая се замяха жълти отблясъци от фаровете. После отново настъпи зимен мрак. Тя никога не бе имала нещо против тъмнината; дори като малко момиче винаги бе предпочитала вратата на спалнята ѝ да е затворена и лампата на стълбището, да е загасена. И сега, когато пак погледна навън, тя бе доволна, че вече е тъмно. Главата леко я болеше; тя бе пуснала в чаша с вода два разтворими аспирина и леко клатеше чашата, за да се разтворят таблетките. Мистър Биниън я бе помолил да остане още една нощ и при създадите се обстоятелства щеше да бъде нелюбезно от нейна страна да откаже. Но времето бе странно непоследователно: след толкова много ветрове на пристъпи сега нощта бе спокойна, светлините в пристройката бяха загасени, включително и лампите в голямата стая отзад, която използваша Морс и

Луис. Пресата, полицията, зяпачите – всички като че ли си бяха отишли. Разотишли се бяха и новогодишните гости, всички се бяха върнали по къщите си – всички с изключение на един, разбира се, онзи, който никога вече нямаше да види дома си. Единствените следи, напомнящи за празненството, бяха украсените с панделки възета, които опасваха пристройката, както и единствения полицаец с плоска шапка на чернобели карета, който все още стоеше пред страничния вход на пристройката, а дъхът му замръзваше от студа, от време на време потропваше с крака и все по-плътено загръщаше палтото си. Тя се чудеше дали да не му предложи нещо, когато чу Манди, точно под прозореца и да го пита дали не би искал чаша чай.

Самата тя изпи мътната и с горчив вкус напитка, запали лампата, изми чашата, оправи смачканата покривка на леглото, където бе лежала и включи телевизора, в шест часа предаваха по-важните новини. В този втори ден на новата година светът бе по познат начин пълен с катастрофи, отвличания, бунтове и тероризъм. И все пак, подобни катаклизми и масови бедствия и се струваха не по-малко обезпокоителни от убийството на един единствен човек на около двадесет метра от мястото, където се намираще сега. Тя спря телевизора и отиде до прозореца за да пусне пердето, тъй като имаше намерение да се пооправи, преди да слезе за вечеря със семейство Биниън. Странно!

В пристройката светеше и тя се зачуди кой ли може да е там. Вероятно беше полицаецът, тъй като вече го нямаше при страничния вход. Почти сигурно бе, че в Пристройка 2 свети, ако се съдеше по жълтия осветен квадрат на снега пред сградата. После светлината угасна и, застана на прозореца с разперени ръце, Сара тъкмо щеше да дръпне пердетата, когато забеляза една фигура точно до входа на пристройката, плътно вляво до стената. Сърцето и като че ли прескочи и тя усети, че гърлото и се сви, докато стоеше там, вцепенена за няколко секунди от това, което бе видяла. После тя се раздвижи. Блъсна вратата, хукна надолу по стълбите, втурна се през главния вход и после до страничната врата на главната сграда, където с чаша горещ чай в ръка полицаецът разговаряше с Манди.

– Там има някой! – прошепна Сара с дрезгав глас и посочи към пристройката.

– Извинете, мис?

– Току-що видях някой при вратата.

Мъжът забърза към пристройката, а Сара и Манди припряно вървяха на няколко крачки след него. Те видяха, как той отвори страничната

врата, (тя не бе заключена, това поне беше ясно) след което в коридора проблесна мъждукаща светлина, а после отново угасна.

– Там сега няма никой – каза загриженият полицаи с ясното съзнание, че може да го обвинят в неизпълнение на задълженията си.

– Там *имаше* някой – настоя Сара тихо. – Беше в Пристройка 2 – сигурна съм. Видях светлината върху снега.

– Но сте са заключени, мис.

Сара не каза нищо. Имаше само два комплекта резервни ключове и Биниън (Сара знаеше това) беше дал единия на сержант Луис. Но сержант Луис си бе отишъл. Нима *самият* Биниън бе използвал ключа? Нима слабата фигура, която тя бе видяла до вратата бе на Биниън? И ако беше така – какво по дяволите...?

Самият Биниън, с шлифер, но без шапка, някак си внезапно бе изникнал отнякъде и сега стоеше зад тях, настоявайки (след като разбра какво се е случило) да проверят отново.

Сара последва Биниън и полицаия в коридора на пристройката, където веднага се забелязваше, че някой е стоял – и то в последните няколко минути – пред вратата. По килима под бравата имаше оставени от подметки парчета киша и малки снежинки от неразтопен още сняг проблясваха под неоновата светлина.

Вече отново в стаята си, Сара силно се замисли над току-що случилото се. Полицаят не бе позволил някой да се докосва или отваря вратата на Пристройка 2 и веднага се бе опитал да се свърже с Луис на номера, където му бе поръчано да се обажда при необходимост. Но се оказа, че Луис още не се е прибрал и този факт донякъде подсили убеждението на Биниън и на полицаия, че вероятно Луис се е върнал обратно поради някаква неочаквана, а може би и съвсем проста причина. Но Сара не сподели с никого, че фигурата, която бе забелязала при вратата на пристройката в никакъв случай не би могла да бъде на широкоплещестия сержант Луис. *Би ли могло* обаче да бъде мистър Биниън? Въпреки че това не бе съвсем невъзможно, мислеше Сара, бе в същото време и почти невероятно. При дадените обстоятелства нейното виждане по въпроса бе много по-значимо от това на всички останали. Тя не само бе единственият свидетел на потайната фигура, мярнала се до вратата, но тя бе и единственият човек, поне засега, който знаеше нещо по-съществено: въпреки че за стаята в пристройката имаше само два комплекта резервни ключове, беше напълно възможно и *някой друг* да е влязъл в стаята

тази вечер, без да му се е наложило да разбива врата или да чупи прозорец. *Двама души*, всъщност. На таблото зад рецепцията стърчеше празна куката, на която би трябвало да е закачен ключът от Пристройка 2, прикрепен към продълговата черна пластмасова пластинка с бял надпис „Хауърд“. Тъй като мистър и мисис Джон Смит бяха оставили неуредената си сметка, но бяха взели със себе си ключа от стаята.

СЕДЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Четвъртък, 2-ри януари, следобед

Асперн Уилиамз искаше да докосне кожата на дъщерята, намирайки я за прекрасна, тоест той бе самотен, а не искаше да е така.

(ПИТЪР ЧАМПКИН, Бденията на Асперн Уилиамз)

Морс премина по застланото с килим фоайе на Хотел „Грейт Уесърн“, където няколко двойки, видимо нямащи какво особено да си кажат, бяха заети с безцелно четене на книги с меки корици, преглеждане на разписания или прехвърляха страниците на лондонския „Стандард“. Очевидно основният проблем тук бе времето, тъй като чрез видеоекран на пътниците се даваше актуална информация за пристигането и заминаването и много погледи се стрелкаха към големия часовник над гишето за носачите, където стояха двама леко надменни мъже в зелени униформи със златни ширити. Беше 17:45 ч.

Обръщайки се надясно и отправяйки се към Бар „Брунел“, непосредствено пред себе си, през въртящата се врата, която водеше към Падингтън Стрийт, Морс успя да види белия надпис ПАДИНГТЪН върху синята табела за метрото. На входа едно табло съобщаваше, че между 17:30 и 18:30 е „щастливия час“, когато всички питиета са на половин цена; с това очевидно бе взета под внимание тълпата от бизнесмени с тъмни костюми и черни куфарчета, които стояха около бара и се опитваха да погълнат колкото се може повече питиета, преди да отпътуват за къщи в Слоу, или Рийдинг, или Дидкът, или Суиндън, или Оксфорд. Покрай стените на правоъгълното помещение бяха наредени столове, облечени в имитация на памучно кадифе. След като най-последно успя да си купи бира на половин цена, Морс седна до главния вход зад една от свободните маси, покрити с махагонов фурнир. Разделената на три части табличка пред него предлагаше орехи, соленки и бисквити и той се хвана, че с приближаването на стрелките на часовника към шест, все по-нервно заравя пръсти в нея. Чувстваше се почти (той го осъзнаваше!) като неопитен младеж. Точно в 18:00 ч. Филипа Палмър влезе в бара. За да се познаят, те се бяха уговорили, че тя ще носи дамската си чанта в лявата си ръка, а в дясната – брой на лондонския „Стандард“. Но всъщност, тя бе разместила нещата, което за Морс нямаше особено значение; самият той трудно можеше веднага интуитивно да се ориентира къде е

изток и къде запад, но нея би я засякъл веднага. Или поне така си каза.

Той стана и тя се насочи към него.

– Главен инспектор Морс? – Лицето ѝ не издаваше никакви емоции: нямаше признаци на нервност, объркване, готовност за сътрудничество, приветливост, чувство за хумор – нищо.

– Нека ви взема нещо за пиене – каза Морс.

Тя свали шлифера си и докато чакаше отново на препълнения бар, Морс я огледа е крайчеца на окоото си: 1,65 или 1,70 м. висока, облечена с тюркоазено синя вълнена рокля с навита около врата яка, която подчертаваше заоблените форми на ханша и, но не разкриваше много от останалите ѝ прелести. Когато постави чашата с червено вино пред нея, тя вече бе кръстосала обутите си в найлонови чорапи крака, а изящните ѝ обувки с високи токове подчертаваха малко мускулестите ѝ прасци. Отзад на десния ѝ глезен Морс забеляза парче лейкопласт, сякаш скъпите ѝ обувки съчетаваха извънредната елегантност и мъчителното неудобство.

– Опитих се да пробягам половин маратонско разстояние от благотворителни подбуди – каза тя, следейки погледа и мислите му.

– Да се надяваме, че е за благотворителния фонд на полицията – каза Морс леко.

Очите ѝ се усмихваха почти неуловимо и Морс разгледа внимателно лицето ѝ. Не можеше да се отрече, че е привлекателно, оградено от тъмнокафявата ѝ лъскава коса, примесена е отблясъци от кестеняво. Но най-поразителното у тази жена бяха тъмнокафявите ѝ очи над високите скули. Когато говореше, (с лек акцент на Кокни) се откриваха малките ѝ правилни зъби, а устните ѝ бяха покрити със съвсем лек пласт тъмночервено червило. Много мъже (Морс знаеше) биха я намерили за много привлекателна жена, а още повече биха решили, че изпитват необходимост от нея.

Тя имаше доста неща да разкаже, но за това не ѝ беше необходимо много време. Тя бе (според признанието) луксозна проститутка, която често среща своите клиенти в коктейлните барове на скъпите хотели около Парк Лейн и Мейфелър. Понякога, особено напоследък, при срещите си е богати арабски господа, тя им оказваше услугите си в наети от тях луксозни апартаменти и мансарди на високите етажи на самите хотели. Но в повечето случаи обичайната процедура бе да отидат с такси до Чизуик, до собствения ѝ дискретен апартамент, намиращ се на осмия (и последен) етаж на модерен частен блок с удобен асансьор, където не се допускаха деца, домашни животни или неканени пласъори на

разни стоки. Тя делеше апартамента с една весела, безгрижна и надарена с мощен бюст руса танцьорка, която играеше в стриптиз-клуба на Грейт Уиндмил Стрийт. Двете се бяха споразумели още от самото начало да не канят мъже за през нощта и засега спазваха това споразумение. Е, това бе нейната биография – наистина нямаше какво повече да се добави. „Мистър Палмър“, борсов агент от Джерардс Крос, бе срещала няколко пъти преди това и когато се очерта перспективата за онази новогодишна конференция в Оксфорд – е, така започна тази работа. Те се нуждаеха от адрес за кореспонденция и Филипа бе писала и запазила стаята, използвайки своя адрес в Чизуик – съвсем безопасен. (Тя твърдеше, че *бил необходим* адрес и Морс се въздържа от спорове по този въпрос.) Самата тя бе попълнила документите и за двамата по обяд на 31-ви, въпреки че бе пропуснала да впише регистрационния номер на „порше“-то, което бяха оставили на паркинга пред гарата. Тя бе сигурна, че нейният клиент е прекарал добре, докато не... После, разбира се, възникнаха всички шансове той да бъде разкрит. „Точно като да те хванат при полицейска хайка в някой вертеп в Сохо!“ – бе коментирал той и я бе помолил да уреди плащането веднага и в брой и двамата се бяха измъкнали набързо, като той я бе отвел до гарата с такси и я бе зарязал на перона. От това, което ѝ бе казал, тя знаеше, че той има намерение да отседне в Хотел „Моут“ (в горния край на Уудсток Роуд) до края на конференцията и да стои колкото се може по-далече от зловещата пристройка на „Хауърд“. Инспекторът *наистина* ли се нуждае от неговото име? Във всеки случай тя нямаше никаква представа от неговия адрес в Джерардс Крос. Съвсем сигурно, според нея, той не би могъл да има нищо общо с убийството на Балард, защото когато се бе върнала в стаята след празненството, тя наистина бе вървяла до пристройката заедно с *Балард*, а после веднага се бе прибрала в стаята си при своя, е, заспал компаньон, но би могла да се закълне, че през нощта той не е напуснал стаята – нито пък леглото! Съвсем сигурно!

Морс кимна, може би с лека завист.

– Той беше доста богат, нали?

– Достатъчно богат.

– Но не чак толкова, че да си позволи стая в основната част на хотела?

– Нямаше свободни стаи. Трябваше да се примирим с това, което бе останало.

– Да, зная. Радвам се, че ми казахте истината, мис Палмър. Видях писмата, които сте разменили с хотела.

За няколко секунди тя спря тъмните очи – които като че ли изведнъж бяха станали упорити и пресметливи – на неговите, а после продължи в обичайния си тон:

– Той ми даде пари – банкноти по 20 лири. Беше доволен, че аз ще уредя всичко.

– Е, вие си позаделихте малко от тях, нали?

– Господи! – Тя като че ли щеше да избухне от подобно банално обвинение и тъмните ѝ очи просветнаха гневно. – Да не мислите, че трябва да разчитам на няколко лири, за да преживея?

Морс не отговори. Той се ядоса на себе си за този глупав, наивен, унизителен въпрос и изпита истинско облекчение, когато тя прие да изпие още една чаша вино.

„Щастливият час“ бе свършил.

А новогодишното тържество? Наистина се били забавлявали добре – и храната била учудващо добра. Самата тя се облякла – а може би инспекторът би предпочел „разсъблякла“? – като турска танцьорка на кючек. Нейният спътник, за голямо нейно учудване, се впуснал в пиршеството с неподозирана енергия и изобретателност, като се бе маскирал с помощта на импровизирания гардероб в хотела като съвсем приличен арабски шейх. И то много успешно! Е, не бил и наполовина добър колкото Балард, разбира се. Има хора, които вземат тези неща съвсем насериозно като него например; той дошъл подготвен с необходимите дрехи и мазила и всичко останало. Доколкото Филипа можеше да си спомни, семейство Балард влезли няколко минути след останалите, но тя не бе наясно с много други неща, които се бяха случили през онази вечер. Бяха яли и пили, и танцували и без съмнение бе имало някои полупозволенни целувки (да! от нейна страна също – съвсем малко) в полуосветената бална зала, а може би после и малко... Филипа трудно намираше точните думи за онова, което Морс считаше за случайно *sub mensa* събиране. Според нея Балард не бе се свестил докато не бяха обявили наградата за костюма му, като по-голямата част от времето дотогава бе прекарал, гледайки в очите (може би единственото, което е можело да се гледа!) на своята забулена с фередже партньорка или както и другояче да бъде наречена. За Филипа било пределно ясно, че тази вечер тя не е единствената участваща в извънбрачни авантюри.

Нещо друго? Не, според нея нямаше. Нали вече бе споменала, че Балард е вървял заедно с нея до пристройката? Да, разбира се. Едната му ръка била прехвърлена през нейното рамо, а другата през това на Хелън Смит: да, тя си спомня Хелън Смит; и я харесвала. Харесвала и

нейният съпруг Джон – ако той наистина ѝ бе такъв! За какво ставаше дума? Тя не знаеше какви са им отношенията и съвсем не я интересуваше! На следващия ден? На Нова година? Ужасно я боляла главата – но, всъщност, така ѝ се падало; на закуска пила само кафе; пропуснала играта на търсене на съкровища; времето преди обяда прекарала в леглото; после с удоволствие яла печено говеждо; след обяда пак полегнала; едва късно следобед се заинтересувала от заниманията в хотела и играла пинг-понг с едно от младите момчета. Колкото и да е странно, тя с нетърпение очаквала представлението на пантомимата, докато... Не, този ден тя въобще не била виждала мистър Балард, поне не си спомняше; а, разбира се, съвсем сигурна бе, че не е видяла и мисис Балард...

Морс донесе по още едно питие, осъзнавайки, че започва да задава безсмислени въпроси. Но защо пък не? Тя не можеше да му каже нищо съществено, той бе *почти* убеден в това; но беше чудесно момиче – в това пък беше *абсолютно* убеден! Сега те седяха по-близо един до друг и тя леко плъзна ръка по грубата вълнена материя на панталона му. И също така леко той ѝ отвърна, не казвайки нищо и същевременно казвайки всичко.

– Бихте ли искали да прекараме една нощ в Хотел „Грейт Уес-търн“? – попита тя уверено; но все пак в гласа ѝ се усещаше (как можеше Морс да не го знае?) едно трептене и мекота, които едва ли бяха долавяни от другото. Морс се поколеба, но по бавната, тъжна усмивка на устните му тя разбра, че подобно леко кимване е по-скоро израз на объркване, отколкото на премислен отказ.

– Не хъркам! – каза Филипа тихо в ухото му.

– А аз не зная дали го правя – отвърна Морс. Изведнъж той с отчаяние си даде сметка, че бе настъпил решителният момент; но също така осъзна необходимостта да се облекчи (след изпитите четири бири) и я остави за малко.

След като излезе от мъжката тоалетна на партера, той отиде до рецепцията и попита момичето, което бе там, дали имат свободни стаи за през нощта.

– Само за вас ли, сър?

– Тъ, не. Стая за двама – за мен и жена ми.

– Един момент... Не, ужасно съжалявам, сър, но тази вечер нямаме свободни стаи. Но може някой да се откаже – по това време обикновено има един или двама, които се отказват. Ще бъдете ли в хотела още известно време, сър?

– Да, още съвсем малко. Ще бъда в бара.

- Е, ако нещо се промени, ще ви съобщя. Името ви, сър?
- Ъъ, Палмър. Мистър Палмър.
- Добре, мистър Палмър.

След десетина минути музикалната уредба бе включена и съвсем ясен женски глас съобщи на всички във фойето, ресторанта и бара на Хотел „Грейт Уестърн“: „Моля, Главният инспектор Морс веднага да дойде на рецепцията. Главният инспектор Морс на рецепцията, моля“.

Той ѝ помогна да си облече шлифера, скъпа дреха е цвят на стриди, която би накарала почти всяка жена да изглежда блестящо и после я загледа как завързва колана си и оправя гънките около тънката си талия.

– Приятно ми беше да се запознаем, инспекторе.

Морс кимна.

– Може би ще имаме нужда от показанията ви.

– Бих предпочела да не се налага – ако можете да го уредите.

– Ще видя.

Когато тя се обърна, за да излезе, Морс забеляза зацапаното кафяво петно върху лявото рамо на иначе безупречно чистия ѝ шлифер:

– Така ли бяхте облечена, когато си тръгнахте след тържеството? – попита той.

– Да. – Тя погледна изцапаното място. – Все пак не мога да ходя полугола из снега, нали?

– Предполагам.

Жалко, наистина. Ще вземат поне пет лири за чистене. Човек трябва да мисли преди да се начерни и да пипа останалите...

Маската беше паднала и Морс се почувства натъжен. Тя би могла да е чудесно момиче, но някак си имаше нещо не на място в нея. Един човек беше жестоко убит – човек (кой знае, може би имащ поне малко нежност в сърцето си), който в нощта след празненството бе праметнал през лявото ѝ рамо ръката си, намазана е кафява театрална боя, а тя се ядосваше, че ще трябва да похарчи няколко лири, за да се освободи от петното, което би нарушило привлекателността ѝ. Те се сбогуваха и Морс побърза да скрие своето двойно разочарование под маската, която в повечето случаи и той нахлузваше за пред събратята си. Може би – тази мисъл внезапно го поразил – маските бяха действителността, а лицата под тях бяха престорени. Толкова много хора в „Хауърд“ бяха носили някакви маски през онази фатална вечер – бяха променили дрехите си,

грима си, поведението си, партньора си, почти бяха променили живота си; а мъжът, който бе умрял, беше успял най-добре от всички да се превъплъти.

След като тя си тръгна, Морс се върна до рецепцията (вероятно Луис го търсеше – той бе единственият, който имаше представа къде се намира Морс), като се молеше момичето там да е друго. Но не беше. Нещо повече, тя очевидно имаше добра памет.

– Боя се, че още никой не се е отказал, мистър Палмър.

– О, господи! – промърмори на себе си Морс.

ОСЕМНАДЕСЕТА ГЛАВА

Четвъртък, 2-ри януари, следобед

Девоиците със очила
Не радват мъжките сърца.

(ДОРОТИ ПАРКЪР)

Тази вечер мистър Джон Смит се прибра вкъщи необичайно рано и завари жена си Хелън обляна в сълзи; и веднъж успял да я накара да говори, вече бе невъзможно да я спре...

Хелън бе хванала влака в 15:45 от Рийдинг този следобед и бе пристигнала в Оксфорд в 4:20. Освен ключа от Пристройката 2, който тя здраво стискала в джоба на своето палто с качулка, тя не носела почти нищо друго: нямала чанта, портмоне, или чадър – само билета за връщане в Рийдинг, две монети по една лира и няколко шилинга. Било разумно да вземе такси от гарата в Оксфорд, но в същото време съвсем не било наложително; във всеки случай тя знаела, че една двадесетминутна разходка няма да ѝ навреди. Когато се отправила към Хотел „Хауърд“, сърцето ѝ било почти така припряно, както когато бе отворила предната лява врата на БМВ-то и трескаво бе претърсила целия под на колата, бе опипала внимателно под и над седалките и навсякъде – навсякъде! Но не бе намерила нищо: нищо, освен монета от два пенса, бяла таблетка против лошо храносмилане и копче от дамско палто (не нейното)...

Тя бързо преминала през голямата остъклена сграда на Блекуел на Хайд Бридж Стрийт, през Глостър Грийн, а след това по Бмонт Стрийт в Сейнт Джилс, където при Мемориала на жертвите пресякла откъм дясната страна на улицата и после, вече по-бавно, тръгнала нагоре по Бенбъри Роуд.

Стойки срещу Хотел „Хауърд“ тя ясно видяла двата прозореца на предната фасада – толкова близо били! Като че ли нещо светело в задната част на сградата; но двете стаи, гледащи към улицата – и особено едната, тази отляво, докато тя стояла и наблюдавала – били тъмни и почти сигурно празни. Стъкленият навес на автобусната спирка, намиращ се почти непосредствено срещу пристройката, я предпазвал поне от

ръмвящия дъжд, ако не успявал съвсем и от вятъра, и й служел за идеално прикритие, откъдето тя можела да наблюдава без да поражда подозрение. Дошъл автобус и двамата души, които чакали на спирката, се качили в него – много дебела карибка и жилава дребна англичанка, и двете около шейсетте, и двете (както Хелън решила) чистачки в някоя близка странноприемница, които бърбтели така приятелски помежду си, че човек можел да се изкуши и зареди с оптимизъм за бъдещето на междурасовите отношения. Хелън стояла настрана – и продължавала да наблюдава. Скоро друг автобус се задал, а фаровете му осветявали сребристите лапавица; тя продължила да стои под навеса и автобусът отминал без да спре. После тя видяла нещо – нещо, което накарало сърцето и да подскочи. В стаята отдясно, Пристройка 1, светело: прозорецът, чиито пердета не били спуснати, блестял ярко в тъмнината, а вътре някой се движел. След това светлината угаснала, а после светнала в съседната – *нейната* – стая. Един автобус спрял и отворените му навътре врати като че ли я канели да се качи, но тя се извинила и видяла учудения поглед на шофьора, който отметнал глава и се навел над кормилото преди да потегли. В Пристройка 2 още светело и за няколко секунди тя видяла един силует на фона на прозореца; после светлината угаснала. Един мъж излязъл от страничната врата, отишъл в предната част на пристройката, точно срещу нея, и изчезнал вътре. И отново двете стаи, гледащи към улицата, били тъмни и празни. *Но полицаят все още бил пред страничния вход.* Бил там, цял целеничък, а шапката му на черни и бели квадрати се виждала ясно под светлината, която осветявала пътя между Хотел „Хауърд“ и оградената с въжета част от пристройката – червените, жълти и бели панделки се развявали напред-назад от острия вятър.

Ако Хелън Смит имала склонността да се отчайва, то сега бил моментът да го направи. И все пак, някак си, тя чувствала, че няма да изпадне в отчаяние. Може би поради студа, безнадеждността, безсмислието на всичко; може би от съзнанието, че няма какво повече да губи. Тя не знаела. Не искала да знае. Но вътре в себе си чувствала силна решимост – нещо непознато за нея. Цялото й същество като че ли се разкъсвало между черно-бялата фуражка през пътя и ключа, който тя така здраво стискала в топлата си дясна ръка. Трябвало да има *някакъв* начин да отвлече вниманието на онзи мъж, така че да има възможност да се промъкне бързо и тихо през страничната врата. Но всичко се оказало много по-просто! Той току-що бил отишъл пред главната част на хотела, където пиел чай от някаква пластмасова чаша и весело разговарял с една млада жена от хотела.

Преди да загуби куража си, Хелън вече била в коридора.

Нямало проблеми! С трепереща ръка пхнала ключа в ключалката на Пристройка 2, затворила вратата след себе си и за момент застанала бездиханна в тъмната стая. После опипом намерила леглото откъм прозореца, прокарала ръце по чаршафите, под и около възглавницата, по полицата над главата, а накрая и по пода. Те *трябвало да бъдат* там: те *били* под възглавницата ѝ – тя го *знаела*. И докато ръцете ѝ трескаво, но безполезно претърсвали наоколо, от устните ѝ се откъснала слаба въздишка. На плота над главата имало два ключа и тя натиснала този над леглото, в което била спала: *трябвало* да бъде сигурна! Още половин минута търсила отчаяно в осветената стая, но все така безполезно. И сега, за пръв път, страхът сграбчил сърцето ѝ, тя угасила светлината, излязла от стаята и се промъкнала безшумно покрай стената през страничната врата. После замръзнала там, където си била, до стената. Точно срещу нея, на един от прозорците на първия етаж в главната сграда, стояла една жена и я наблюдавала – а после изчезнала. Хелън била сигурна, че жената я е видяла и ледена паника я обхванала. Тя почти не разбрала как напуснала хотела, страхът като че ли ѝ дал криле.

Опомнила се на Бенбъри Роуд, доста по-надолу от Хотел „Хауърд“, а в главата ѝ като че някой удрял с чук по ковашка преса. Тя вървяла, без нито за миг да се обръща назад; вървяла и вървяла подобно на някой възкръснал зомб, без усет за заобикалящата я среда, все още поразена от паниката и треперещата – и все пак в безопасност, слава богу в безопасност! На гарата, където ѝ оставали само десетина минути да чака, тя си поръчала уиски и се почувствала малко по-добре. Но когато седнала в празното купе в пътническият влак обратно за Рийдинг, тя знаела, че всяко от досадните спирания, както и гарите, я приближавали все повече и повече към крайната равносметка.

Морс не бе крил, че отива да се срещне с Филипа Палмър в Хотел „Грейт Уестърн“ и се бе съгласил, ако Луис сметне за необходимо, да го потърси там. Новината *можеше* да почака и до сутринта, разбира се – Луис знаеше това; във всеки случай не беше от жизнена важност. Все пак, всеки има склонност да изтъква успехите си, а за Луис вечерта беше успешна. В Пристройка 2, стаята, в която бяха прекарвали нощта на 31-ви декември мистър и мисис Джон Смит, той бе намерил под възглавницата на по-близкото до прозореца легло, в калъфче от изкуствена

кафява кожа чифт очила: малки, дамски, доста претенциозни. Отначало той бе разочарован, тъй като на кутията нямаше надпис с името на оптичния магазин, нито адрес, нито обозначение за града или страната – нищо. Но от вътрешната страна, на самото дъно имаше смачкано малко парче жълт плат, използвано (според Луис) за почистване на стъклата; на този плат беше отбелязано „Г. У. Лойд, Оптик, Хай Стрийт, Рийдинг“. За щастие, мистър Лойд, наподобяващ клокочещ уелски порой от Маунтин Еш, беше още на работа, когато Луис му позвъни, и с охота се съгласи да го изчака. И ако на Луис бяха необходими само четиридесет минути за да стигне до Рийдинг, то на Лойд стигнаха четири-пет, за да открие собственика на загубените очила. В добре подредените си архиви старателният Лойд пазеше изчерпателна информация за всичките си клиенти: техния проблем със зрението, далекогледство или късогледство, степен на астигматизъм, вид на рамките, от частен лекар ли са предписани или от държавна болница. А по този начин бе детинска работа да се проследи историята на намерените очила. Доста способен човек, реши Луис, бе този уелсец, който се бе посветил на офталмологията.

– Намерих ги под възглавницата, сър – каза Луис, когато най-после се свърза с Морс в Падингтън.

– Така ли?

– Мислех си, че няма да е зле просто да проверя.

– Искате да кажете да проверите след мен!

– Е, всеки може да пропусне нещо.

– Искате да кажете, че са били там, когато съм оглеждал стаята? Хайде де, Луис! Нали не мислите наистина, че бих могъл да пропусна подобно нещо?

На Луис не му беше хрумвала мисълта, че очилата може да са оставени в Пристройка 2 от някого, след като Морс бе претърсил стаята, и вече започваше да разсъждава върху тази необикновена възможност, когато Морс отново заговори.

– Съжалявам.

– Извинете, сър?

– Казах, че съжалявам. Това е всичко. Трябва да съм ги пропуснал тези проклетни очила! А има и още нещо, което бих искал да ви кажа. Добре сте се справили! Не е чудно, че понякога считам, че е полезно да сте с мен, стари ми приятелю.

* * *

Луис изглеждаше щастлив, когато, след като бе дал на Морс адреса на семейство Смит, затвори телефона, благодари на оптика и се върна право в Оксфорд. Двата с Морс се бяха разбрали да не се опитват да се срещат със загадъчното семейство Смит до следващия ден. И Луис бе доволен, тъй като се чувстваше наистина много уморен.

Мисис Луис видя, че съпругът ѝ е щастлив, когато се прибра вкъщи малко преди 21:00 ч. Тя му приготви яйца и пържени картофи и за пореден път се удиви какво благотворно въздействие има на моменти инспектор Морс върху човека, за когото тя се бе омъжила. Но самата тя също бе щастлива; винаги се чувстваше така, когато той бе щастлив.

След телефонния разговор с Луис Морс реши, че би могъл да остане за през нощта в Лондон, а на сутринта да спре в Рийдинг на път за Оксфорд. Той се приближи до рецепцията (там беше същото момиче) за трети път и любезно я запита, дали не може да му предложи единична стая за през нощта. Кое то тя беше в състояние да направи, тъй като имаше отказали се. Морс попълни бланка на името на мистър Филип Палмър, ирландец, и я подаде обратно на служителката. Когато му подаде ключа от стаята, в очите ѝ се четеше объркване. Морс се наведе и ѝ каза тихо:

– Само още нещо, мис. Ако случайно се отбие главният инспектор Морс, моля ви, веднага го изпратете при мен, нали?

Момичето, сега вече окончателно объркано, го погледна с очи, в които се четеше, че или той е съвсем луд, или пък тя. И когато той се отпрати към главното стълбище, тя се чудеше дали да позвъни на управителя и да го информира за подозренията си, че може би току-що е дала стая на терорист от ИРА. Но се отказа. Ако той носеше бомба, тя със сигурност не би могла да е в куфара му, тъй като той нямаше куфар и изобщо не носеше багаж. Всъщност – по всичко личеше, че дори няма четка за зъби.

ДЕВЕТНАДЕСЕТА ГЛАВА

2-ри/3-ти януари

Любовта е силна като смъртта; ревността е жестока като гроба.

(ПЕСЕНТА НА СОЛОМОН viii, 6)

Цялата тази история набираще скорост като че ли от само себе си. За Маргарет Бауман това беше като каране на кола с повредени спирачки по стръмен наклон – единственият изход е да управляваш с реакции на състезател набиращата скорост кола и да се молиш да стигнеш до равното без фатален сблъсък. Но да спреш по средата е абсолютно невъзможно.

Преди около година тя за пръв път бе осъзнала, че съпругът ѝ показва недвусмислени признаци на пианство. Имаше дни, когато той не слагаше в устата си нито капка алкохол; но имаше периоди, когато, два-три пъти седмично, тя се връщаше от работа и го намираще в някакво полусънно състояние и със забавени реакции след поглъщането вероятно на голямо количество алкохол, а забележките ѝ само възбуждаха у него една притаена грубост и жестокост, което силно я плашеше. Дали се дължеше на пианството му това, че (за пръв път откакто бяха женени) му бе изневерила? Тя не бе сигурна. С годините всеки от тях се бе променил, тя знаеше това. Но Том, съпругът ѝ, като че ли бе претърпял основна промяна в характера си и тя все повече се ужасяваше от мисълта, че той ще разбере за връзката ѝ и се тревожеше, че може да извърши ужасни неща с нея, с *него*, а може би и със себе си, ако узнаеше истината. Изневярата ѝ бе продължила през края на лятото и по-голямата част от есента и чак тогава тя бе започнала да разбира, че всяка подобна връзка е изпълнена с толкова рискове, колкото и бракът. През първите няколко седмици бе достатъчен по един следобед седмично; той можеше да работи понякога през уикенда, а да си взема почивен ден през седмицата, а това лесно можеше да се съчетае с нейния собствен свободен следобед (в четвъртък), когато двамата се любеха в неговата собствена къща, която някога е била градски съвет в Северен Оксфорд. Така беше в началото; през първите два-три месеца бе интересно да е с него – той бе грижовен, стараше се да ѝ достави удоволствие. Но с течение на времето той (подобно на съпруга ѝ) се бе променил: бе станал по-рязък в някои отношения, по-взискателен, по-неразговорчив, а собствения му

стремеж за сексуално удовлетворяване (това бе съвсем ясно на Маргарет Бауман) изпълваше следобедните им занимания. Впоследствие той искаше да я вижда все по-често, дори я принуждаваше да измисля за пред шефа си поредица от посещения при зъболекари, лекари и неизлечимо болни роднини; или да се преструва пред съпруга си, че работи извънредно поради натрупване на недовършена работа. И докато тя в някаква степен презираше мъжа заради това, че така безпаметно бе позволил цялата му открита любов към нея да дегенерира до несдържана похотливост, все пак и нейната природа имаше физическа страна, и тя беше едновременно и груба, и егоистична, и възискателна, точно както и той, което правеше от двамата почти идеални партньори в леглото. Простата истина бе, че колкото повече той я използваше и злоупотребяваше с нея, толкова повече сексуално удоволствие успяваше да изтръгне от нея, а и толкова по-гордо тя осъзнаваше, че е физическият обект, към който е насочен видимо ненаситния му апетит към тялото ѝ. Всъщност, към последната четвърт на годината тя започна да подозира, че се нуждае толкова от него, колкото и той от нея, въпреки че дълго време отказваше да признае, дори и пред себе си, всички последствия от подобно подозрение. Но после ѝ се наложи да погледне фактите направо. Скоро той започна да предявява *твърде* много изисквания към нея, като я умоляваше да се виждат дори за половин час по обяд, когато (честна дума) тя по-скоро би предпочела чаша червено вино и сандвич с шунка в „Росната капка“ в компанията на своята приятелка и колежка Гладис Тейлър. И тогава дойде моментът да се свалят картите, което тя бе очаквала рано или късно да се случи. Той я бе помолил да напусне съпруга си и да отиде да живее при него: било време да напусне човека, когото не обича и да отиде при този, когото обича. И, въпреки че тя почти бе на път да каже „да“, в крайна сметка отговорът ѝ беше „не“.

Защо Маргарет Бауман бе отказала по този начин и тя самата трудно можеше да обясни. Вероятно защото (поне засега) това щеше да ѝ създаде големи *безпокойства*. Доста мрачния, възпълен и само отчасти успял в живота мъж, който беше неин съпруг, беше човекът, с когото от толкова години насам тя бе преживяла толкова много. А имаше и толкова други неща, които трябваше да се обмислят, преди просто ей така да зареже всичко: вноските за колата, застраховките за живот, ипотеката на къщата, семейните приятели и роднините, съседите, дори разочарованията, кавгите и досадата, които като че ли ги свързваха по някакъв своеобразен начин. Имаше, може би, и още една по-особена причина, поради която тя бе отказала. Гладис (през пролетта Маргарет бе започнала

работа в отдела, където работеше Гладис) ѝ бе станала много близка приятелка; веднъж в „Росната капка“ тя бе споделила с Маргарет, как понякога нейният съпруг ѝ е изневерявал и как в продължение на месеци след това тя се е чувствала толкова наранена и унижена, че е мислела, че едва ли ще може отново да се съвземе. „След като той е правил това с мен – бе признала тя, – аз едва ли бих и помислила да го направя на някой друг.“ Тя беше казала нещо съвсем просто и то без да влага в него кой знае каква морална поука, но въпреки това ефектът му се бе оказал значителен...

Точно в този четвъртък следобед, когато бе казала своето окончателно „не“, те се бяха скарали жестоко и тя се бе почувствала леко обезпокоена от пробляснатата в очите му прикрита страст към насилие. Въпреки че впоследствие той се успокои, тя установи, че в продължение на цялата следваща седмица се опитва да се извинява, като се започне от онзи прословут четвъртък следобед. Това обаче бе неприятна грешка от нейна страна, тъй като следващите две седмици се превърнаха в кошмар. Той ѝ бе позвънил в работата и тя бе успяла да вдигне телефона преди колегките си, докато техните очи бяха като залепени върху нея (от чисто любопитство, надяваше се тя), слушайки как тя обещава да му се обади. Което и бе направила, молейки го разумно и трезво просто да остави нещата да отлежат няколко седмици и да се види дали ще се решат от само себе си. После бе дошло първото писмо, изпратено в работата ѝ – приятно и мило, в което той я умоляваше да подновят обичайните си срещи. А после, когато тя не отговори на първото писмо, дойде второ, което бе изпратено до дома ѝ и което тя бе взела от изтривалката пред входната врата в една влажна и тъжна ноемврийска сутрин, *когато отиваше на погребение*. Том още не беше станал и тя набързо бе отворила плика и бе прегледала писмото – жестокото, обвинително, всяващо страх писмо, което тя бе пъкнала на дъното на чантата си, чувайки изскърцването на стълбите горе.

Когато същата сутрин седеше на масата срещу съпруга си, тя изглеждаше погълната от съдържанието на половин дузина брошури, които бе взела предния ден на обяд от „Съмъртаун Тревърл“ и които съдържаха подробности за пътешествия – от леки разходки по хълмовете на Западна Англия до свиващи дробовите изкачвания в подножието на Хималаите. *И колко силно тя желаше нейният любовник да е мъртъв в този момент!*

До следващата сряда вечерта Том Бауман не каза на жена си, че е открил писмото. За нея това бе мъчително изживяване, но Том не

изпадна в гняв, нито пък заплаши с физическо насилие. Замисляйки се после, тя почти би искала да е така; толкова по-страшна бе промяната, която бе настъпила у него, а това като че ли съживи пазителите на двете рите на нейния разум: в гласа и погледа му се усещаше твърдост; мислите му бяха необичайно завоалирани; имаше целенасоченост в страхо-витите му внушения; а, в основата на всичко това, (подозираше тя) беше ужасяващо порочната и злопапетна ревност към мъжа, който се бе опитал да отнеме жена му. Това, което каза тази вечер, бе толкова безсмислено, толкова измислено, така глупаво, че думите му не бяха достигнали до нея като някакъв възможен или планиран опит за отмъщение. И все пак бавно и неумолимо нещата, които той ѝ бе казал онази вечер бяха задействали поредица от самоускоряващи се събития, кулминирали в убийство.

Дори сега, след всичко станало, тя осъзнаваше противоречивостта на своите мисли, мотиви, надежди – а това не ѝ даваше покой. След като изгледа късните новини по БиБиСи-2, тя взе четири таблетки аспирин и си легна, като (за щастие!) успя да заспи почти веднага. Нов един и четвърт през нощта отново се събуди и през следващите четири часа очите ѝ непрекъснато се мятаха в горящите си орбити, също както и мислите в главата ѝ, сякаш някакъв оператор ги беше включил на „бързо“, а после бе изпаднал във вцепенение пред уредите.

Същата тази нощ, нощта на 2-ри януари, Морс имаше приятно освежителен и леко еротичен сън (за жена с голям лейкопласт на глезена), в който се бе потопил доста дълбоко. Когато се събуди в 6:30 ч. сутринта, той си каза, че само ако бе имало свободна двойна стая предната вечер... Но нямаше навика да съжалява за пропуснатото в живота и имаше завидната способност да превъзмогва разочарованията. Спомняйки си едно предаване, което бе слушал миналата седмица за вредата от холестерина (семейство Луис очевидно го бяха пропуснали), Морс реши да се откаже от изкушението да хапне нещо пържено на закуска в ресторанта и в 9:10 се качи от втори перон на влака за Рийдинг. В купето за втора класа имаше още двама души: в единия ъгъл седеше един (също небръснат) ирландец, който не каза почти нищо освен „Добро утро, сър!“, но който непрекъснато се усмихваше, като че ли от сутринта за него бе греинало ярко слънце; в другия ъгъл, хубаво младо момиче с шалче ала „Лейди Маргарет Хол“ (както Морс го определи) се мръщеше докато четеше дебел том с есета на антропологическа тематика, като че ли

светът се бе вкиснал и влошил през нощта.
За Морс това беше метафора.

ДВАДЕСЕТА ГЛАВА

Петък, 3-ти януари, преди обяд

Всеки изпитва някакво облекчение
И някакво мъчение при всяко сбогуване.

(С. ДЕЙ ЛУИС)

Много време преди Морс да се събуди, Хелън Смит лежеше будна в леглото си, предусещайки неприятностите, които без съмнение я очакваха през следващия ден. След ужасните мъчения от предния ден, бе усетила истинска опора у Джон, който бе проявил такова разбиране и опрощение; наистина, той почти бе успял да я убеди, че дори и да е оставила след себе си нещо, което би могло да я уличи в престъпление, силите на полицията бяха толкова ангажирани с углавните престъпления, че бе малко вероятно някой да намери време да се занимава с техните малки простъпки. И в този момент тя отново бе изпитала предишната си любов към него, която бе усетила за пръв път преди пет години, при срещата им в Югославия, нейната родина; само след две седмици ухажване от негова страна тя бе склонила да се омъжи за него и да отиде да живее в Англия. Тогава той ѝ се бе сторил – до голяма степен! – разумен и влиятелен бизнесмен; във всеки случай, тя бе повече от доволна, че може да се махне от страната, където семейството и живееше в сянката на странен и съмнителен инцидент, случил се в миналото, при който нейният дядо по бащина линия е бил застрелян по неизвестни причини от титовистите край Триест. Но още в първите си дни в Англия, тя бе осъзнала, че има нещо странно в начина на живот на съпруга ѝ, нещо съмнително в произхода му, нещо мътно в настоящето му и нещо съвсем обезкуражаващо, що се отнася до бъдещото му развитие. Все пак, по свой собствен и спокоен начин, тя бе свикнала да го обича и да изпълнява (и то без прекалена неохота) ролята, която ѝ бе отредена.

В 7:30 сутринта те седяха един срещу друг на чамовата маса в малката кухня на наетата от тях къща и закусваха със сок от ананас, препечени филийки с мармалад и кафе. Когато свършиха, Джон Смит погледна жена си и постави ръцете си върху нейните. В неговите очи тя все още бе много привлекателна – по този въпрос поне не му се налагаше да лъже. Краката ѝ може би биха се сторили твърде слаби на ценителите на

съвършенството, както и бюстът ѝ вероятно не бе така надарен като на пищните модели, неизменно появяващи се на една от първите страници на ежедневника, който те получаваха¹⁴; тя имаше бледо славянско лице, с леки белези от шарка и доста замърсена кожа; но това лице, което бе доста навъсено понякога, като че ли се озаряваше, когато тя се усмихваше, силните ѝ зеленикави очи проблясваха закачливо, а устните се разтягаха над равните ѝ зъби. Усмихваше се, наистина малко тъжно, дори и сега.

– Благодаря ти! – каза тя.

В 8:00 ч. сутринта Джон Смит каза на жена си, че иска тя да отиде на януарските разпродажби на Оксфорд Стрийт и да си купи ново зимно палто. Той ѝ даде пет банкноти по 20 лири и не прие възраженията ѝ. Закара я до гарата и изчака на перона, докато влакът в 8:40 ч. я отнесе към Уест Енд.

Когато нейният влак навлезе на перона в Падингтън в 9:10 ч., друг такъв влак тъкмо потегляше от втори перон и скоро набра скорост към Рийдинг. В купето на втора класа (както вече видяхме) в задната част на влака, заедно с двама съвсем неразговорчиви спътници, седеше Морс и четеше „Сън“. У дома той винаги вземаше „Таймс“ не толкова защото безумно го харесваше или пък го четеше (с изключение на страницата с писмата и кръстословицата); по-скоро дамата-съветничка, която държеше вестникарския павилион в Съмъртаун, бе напълно наясно с положението на Морс и бе (доколкото Морс знаеше) казвала за него, и то неведнъж, че е „наистина цивилизован джентълмен“, а той нямаше желание без време да разбива подобни илюзии.

Ако сериозната възпитаничка на „Лейди Маргарет Хол“ си бе направила труда да вдигне погледа си от четивото, тя щеше да види мъж среден на ръст, с подобна на бъчва фигура, чиято обиколка на талията и стомаха малко са се променили от младите му години насам и въпреки това и сега неговите широки гърди силно опъват ризата му. Небръснатите му бузи (както би могла да си помисли студентката) му придаваха вид на човек, който е почти към шейсетте, вместо към петдесетте (възрастност мъжът беше на четиридесет и четири), а лицето му издаваше лека меланхолия. Той ни най-малко не се оживи от настояването на младия кон-дуктор да плати глоба върху билета си за връщане, закупен за предния ден.

14. На трета страница на в-к „Сън“ обикновено има еротични фото-модели. – Б.пр.

Таксито, което взеше пътника си от железопътната гара в Рийдинг към наскоро открития адрес на семейство Смит, спря на петдесетина метра навътре по Едълстоун Роуд; там Морс каза на шофьора да го почака, а самият той пресече улицата и повъзни на звънеца на номер 45.

Когато Джон Смит зави по улицата, той веднага видя таксито пред къщата си и застина на място пред магазина на ъгъла, преструвайки се, че проявява необичаен интерес към стотиците правоъгълни обяви, предлагачи множество изгодни сделки, като се започне от чифт маратонки (почти нови) и се стигне до колекция от плочи на Елвис Пресли (почти неслушани). Ауспухът на таксито все още работеше, изхвърляйки хоризонтална ивица пара в студения въздух; във витрината на ъгловия магазин Смит успя да види отражението на един мъж, облечен в скъпо сиво палто, който очевидно нямаше желание да повярва, че никой от обитателите на къщата не си е у дома. Накрая настойчивият посетител бавно се отдалечи от къщата, спря, за да хвърли последен поглед към нея, а след това се качи в таксито, което потегли веднага, изхвърляйки зад себе си облак кален сняг.

Джон Смит влезе в магазина, купи пакет с двадесет шоколада „Силк кът“, постоя три-четири минути пред редиците със списания, прехвърляйки „Уайърлис Уийкли“, „Емъър Фотографър“ и „Енглинг Таймс“. Но очевидно реши, че никое от тези издания не му е крайно необходимо, тъй като излезе на улицата с празни ръце. Той винаги се бе гордял с това, че може да подуши опасността от милая. Сега усещаше, че не го застрашава нищо и тръгна надолу по улицата с подчертано безразличие, а когато стигна до номер 45, влезе вътре.

Тъй като беше педантичен, дори и сега се изкушаваше да измие няколкото останали от закуската съдове, натрупани в кухненската мивка, и по-специално двата ножа, които имаха неприятен лепкав вид, бидейки покрити с мармалад. Но примката се затягаше и той го знаеше. БМВ-то влечеше след себе си най-много рискове, така че преди половин час той бе продал тригодишната красавица в Рийдинг Мотърс за смешно ниската цена от 6,000 лири в брой. След това бе отишъл в централния градски клон на Лойдс Банк, където бе изтеглил (също в брой) 1,200 лири, вложени в общата сметка на Джон и Хелън Смит.

Хелън бе направила кратко, но успешно посещение в Селфриджис¹⁵

(купила си бе нов бял шлифер) и се прибра вкъщи малко след пладне, при което веднага видя бележката до телефона.

Хелън, любов моя!

Те са по петите ни и за мен единствената възможност е да изчезна. Никога не съм ти казвал всичко за себе си, но, моля те, повярвай, че ако ме хванат, ще трябва да вляза в затвора за няколко години. Това не мога да понеса. Мислех, че може би ще успеят да конфискуват малкото, което сме спестили заедно, затова изтеглих парите в брой и ще намериш тридесет банкноти по 20 лири в любимото си скривалище – това е предпазна мярка, в случай че полицията успее да дойде тук, преди да намериш това писмо! Ако някога съм обичал някого на този свят, това си ти. Помни го! Съжалявам, че стана така.

Вечно твой,
Джон

Тя прочете краткото писмо, без каквато и да е изненада, почти със смирено облекчение. Не можеше да продължава вечно този странен начин на живот, който бе водила със странния, нечестен и самоуверен мъж, който се бе оженил за нея и който на моменти почти бе успявал да я убеди, че я обича. Да, единственото нещо, за което съжаляваше, бе, че ако беше останал – останал с нея и посрещнал ударите на съдбата – тогава животът наистина би бил безспорен триумф за тъмнокосата млада дама от Югославия.

Тя беше горе в предната спалня и се преобличаше, когато чу звънеца.

ДВАДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Петък, 3-ти януари, предимно преди обяд

Океанът стар надига се отново,
вълна търкаля сънно към брега,
зелената пенлива грива побелява –
капризът свой излива към света.

(ДЖОН КИЙТС)

Морс се изкушаваше да се обади на Луис и да го предупреди да не се безпокои за уговорената им среща на Еделстън Роуд в 11:00 ч. Но не го направи. Мисълта за още влакове и таксите му изглеждаше непоносима, а пък и парите му в брой почти се бяха свършили. В 10:50 ч. той отново чукаше на вратата на семейство Смит, но и този път никой не отвори. Улицата се намираше в доста елегантен жилищен район. Но на юг от нея започваха малки и криволичещи улички с викториански двуетажни къщи от червени тухли; докато се движеше в този район, Морс започна да изпитва приятно удоволствие от живота, душевно състояние, което може и да не бе свързано с факта, че е в непозната среда и че няма нещо непосредствено или спешно, което да върши; на отсрещния ъгъл имаше малка кръчма, а часовникът му показваше, че до отварянето ѝ има само около минута.

„Пукването на зората“ (най-привлекателното име на кръчма, което Морс бе чувал) разполагаше само с един бар и дървени столове до стената; след като разбра от собствениците за предпочитанията на местните жители към бирата, Морс седна с чашата си в нишата до прозореца и доволно отпи от халбата. Той не беше съвсем сигурен дали често повтаряното от него твърдение, че може да мисли в по-светли тонове след прилична доза алкохол, е наистина вярно. Но, разбира се, *вярваше* в това; почти сигурно беше, че много поврати в предишни негови разследвания бяха настъпили при такива обстоятелства. Едва през последните месеци той се бе уловил, че донякъде се съмнява в истинността на това свое предположение – *post hoc, ergo propter hoc*¹⁶. На моменти му беше хрумвало, че лъжовната логика nerядко е продукт на целенасочени мисли. Въпреки всичко, за Морс (и той приемаше този факт съвсем

16. След това, следователно поради това (лат.) – Б.пр.

непринудено) светът изглеждаше по-топло и по-управляемо място след няколко чаши бира; а той знаеше с голяма сигурност (поне за себе си), че в такива случаи обикновено *започва* творческия процес. Вероятно това имаше нещо общо с *течното състояние* на алкохола, тъй като той често пъти бе виждал тези процеси под формата на подобна метафора. Като че ли приспиваха или седеше кротко на брега на морето и гледаше, почти в унес, как някой велик господар на приливите придърпва обримчените с пяна завеси към краката си, а после бавно ги връща в морето от творческа енергия.

Но каквато и да бе истината, той знаеше, че скоро ще трябва да обмисли нещата съвсем сериозно; основният въпрос, който го занимаваше сега, бе как така едно писмо, изпратено от несъществуващ адрес, бе успяло да получи отговор на същото място. Разбира се, беше лесно да се изпрати всичко, от което и да е място на света – да речем от „Бъкингамския дворец, Киндлингтън“; но как, по дяволите, бе възможно отговорът да пристигне на същия измислен адрес? И все пак точно така бе станало или поне така изглеждаше. Убитият мъж беше, поне така излизаше, съпруг на жена, която бе запазила стаята с писмо; тя бе получила потвърждение за резервацията също писмено – а на всичко отгоре двамата бяха пристигнали на 31-ви декември и бяха участвали в тържествата (при това с изключителен успех), а накрая, след като си бяха честитили Новата година с компанията и си бяха пожелали всичко най-хубаво, се бяха върнали в своята стая. А после...

– Надявам се, че не сте ме забравили? – каза един глас над него.

– Луис! Май закъснявате?

– Уговорихме се да се срещнем в къщата, ако си спомняте, сър!

– Ходих там. Нямахме никой.

– *Зная*. Къде мислите, че съм *бил*?

– Колко е часът сега?

– Единадесет и двадесет.

– О, Господи! Съжалявам! Вземете си нещо за пиене, Луис, и донесете и за мен още едно, ако обичате. Май съм свършил парите.

– Бира, нали, сър? Морс кимна.

– Как ме открихте?

– Аз съм детектив. И това ли сте забравили?

Но доброто настроение на Луис тази сутрин бе такова, че трябваше да има доста големи липси на пари у Морс и доста нарушения на джентълменското чувство за точност на Луис, за да може нещо да го наруши. Той разказа на Морс всичко за срещата си с уелския оптик; а Морс на

свой ред разказа на Луис (почти всичко) за срещата си с откровената Филипа Палмър в Падингтън. В дванадесет без четвърт Луис направи пореден безуспешен опит да открие някого на Едълстън Роуд. Но след половин час, този път заедно с Морс, двамата съвсем ясно разбраха, че някой се е връщал в къщата на номер 45. Това бе единствената къща наоколо, чиито обитатели се бяха освободили от грижите по поддържането на градината пред къщата в прилично състояние (въпреки че го бяха направили по доста необичаен начин), покривайки цялото пространство с малки светлокафяви камъчета, които шумно скърцаха под краката на двамата мъже, отиващи към утъпканото място пред вратата.

ДВАДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Петък, 3-ти януари, следобед

Можете да заблуждавате твърде много хора и то твърде дълго.
(ДЖЕЙМС ТЪРБЪР)

През изминалите пет години (призна Хелън Смит) те двамата доста успешно бяха успявали да заблудят десетки почтени институции относно размерите на доходите си. Но нито тя, нито съпругът ѝ се бяха опитвали да компенсират по някакъв начин измамите си. Тя, Хелън, напълно разбираше, че обществото като цяло очаква някакво изкупление за греховете ѝ; но (тя наблегна върху това) ако подобни компенсации трябваше да се приравняват към лири, въобще нямаше изгледи подобна сметка някога да бъде уредена. Тя показа на Луис бележката, която бе намерила при завръщането си от Лондон; с готовност би му показала и малкото скривалище под втората дъска на пода отляво в стаята за гости, където според указанието тя бе намерила 6,000 лири – в случай, че Луис би искал да го види. (Но Луис не пожела.) Но тя бе непреклонна да сподели някакви свои предположения за това, къде би могъл да е нейният съпруг. И наистина отказът ѝ се основаваше на абсолютното ѝ неведение по въпроса както за сегашното му местонахождение, така и за бъдещите му планове.

Методът беше почти еднакъв навсякъде: позвънявах в пет-шест хотела по време на празници; възползваха се от откази на резервации в последния момент (което почти винаги се случва); понякога приемаха останалата свободна стая, обещавайки колкото може по-скоро да изпратят писмено потвърждение (при което и двете страни споменаваха за ненадеждността на празничните съобщения); престоявах само две нощи, там, където „Почивката на бизнесмена“ бе планирана за три, или пък стояха само една нощ, вместо две. И това беше. Достатъчно лесно. Разбира се, винаги имаше няколко малки тайни за професионалните мошеници: например, препоръчително беше *винаги* да се носи минималното количество багаж, което изискват хигиенните норми; беше препоръчително, също така, *никога* да не се паркира кола пред хотела и да не се попълват данни в графата за регистрационния номер на колата. Все пак,

имаше един принцип, който трябваше да се усвои преди всичко, а именно, че колкото повече изисквания предявявате към настаняването, толкова повече ще се издигнете в очите на управата и персонала на хотела. По тази логика семейство Смит бяха свикнали винаги да подбират ястията си сред най-изисканите специалитети, предлагани от главния готвач на ресторанта, както и да поръчват вина и напитки от отлежали реколти; да поръчват обслужване в стаите в най-невероятни моменти от денонощието; и, накрая, *никога* да не разменят прекалени любезности с някого отблизо – като се започне от мениджъра и се стигне до хората на рецепцията, сервитьорите, и чистачките. Такива (според показанията на Хелън) бяха основните принципи, към които те със съпруга си се бяха придържали при стремежа си към разкош и лукс, посещавайки най-скъпите хотели надлъж и нашир из Обединеното Кралство. Единственото, което трябваше внимателно да се планира, бе изчезването им, което се осъществяваше най-добре по времето, когато никой не си тръгваше от хотелите – рано следобед. И това обикновено беше времето, когато семейство Смит решаваха да напуснат бившите си благодетели – без предупреждение, без сбогуване, без плащане, без нищо.

Когато Хелън Смит се явеше в съда (неизбежно, според Луис) изглеждаше напълно вероятно тази тъмнокоса, привлекателна и с невинен поглед обвиняема да не се признае за виновна в престъпленията, в които я обвиняваха, а вместо това да представи сто и едно други обстоятелства, които би трябвало да се вземат под внимание. Но тя в никакъв случай не изглеждаше и не говореше като престъпник и показанията ѝ за времето, прекарано в Хотел „Хауърд“, изглеждаха честни и ясни. Бяха поръчали четири (да!) бутилки шампанско – и двамата много го харесвали! – две в новогодишната нощ и две на следващия ден, като последната бутилка все още била в килера, ако Луис искал да я види. (Луис искаше.) Да, тя си спомняше някои неща за Балард, *както и за* семейство Палмър, но спомените ѝ за конкретни часове и събития бяха даже по-смътни от тези на Филипа Палмър предната вечер. Въпреки всичко, както и Филипа, тя смяташе, че вечерта е била добре организирана и доста забавна; а също и храната и напитките били наистина добри. Семейство Смит, и двамата, обичали маскарадите; в тази Новогодишна вечер те се появили – доста странно съчетание! – като прелъстителна Клеопатра и самурай без меч. Би ли искал Луис да види костюмите? (Луис искаше.) Тя не можеше със сигурност да си спомни дали Балард е пил или ял

много тази вечер. Но съвсем ясно си спомняше, че Балард бе вървял заедно с нея през снега (О, да! тогава валяло силно) към пристройката на хотела, както и че бе изцапал десния ревер на шлифера ѝ с кафяво петно от ръката си – което, разбира се, Луис би могъл да погледне, ако желае. (Луис пожела.)

В края на разпита Морс като че ли не проявяваше особен интерес към въпросите, задавани от Луис и прелистваше един огромен том, озаглавен „*Пейзажите на Томас Харди*“. Но сега внезапно той зададе въпрос.

– Бихте ли разпознали *мисис* Балард, ако я видите отново?

– Аз – наистина не знам. Тя беше маскирана и...

– С фередже, нали?

Хелън кимна, донякъде сконфузена от резкия тон на въпросите му.

– Тя нищо ли не *яде*?

– Да, разбира се.

– Но с фередже не може да се яде!

– Не.

– Тогава трябва да сте *видели* лицето ѝ?

Хелън знаеше, че той има право; и изведнъж в съзнанието ѝ изплува нещо. – Да – започна бавно тя. – Да, видях лицето ѝ. Горната ѝ устна бе леко зачервена и имаше малки червени белези като от убождане с карфица, нали разбирате, някакви червеникави петънца...

Но още докато изричаше тези думи, собствената ѝ горна устна се разтрепери неудържимо и стана ясно, че изминалия час на разпита бе сломил силно духа ѝ. Сълзите бликнаха от очите ѝ и тя рязко извърна глава, за да прикрие смущението си от двамата полицаи.

В колата Луис се осмели да попита, дали не би било по-разумно да заведат Хелън Смит в Оксфорд и там на място отново да я разпитат. Но Морс като че ли не бе особено въодушевен от подобни драстични мерки, твърдейки, че, в сравнение с конкурентите си от Марсинкъс & Сие във Ватиканската банка, Джон и Хелън Смит са светци в бели одежди.

Тъкмо бяха завили по шосе А34, когато Морс подхвана въпроса за странната дама с фереджето и нейната горна устна.

– Как се сетихте, Луис? – попита той.

– Е, това е да сте женен, сър – но не мисля, че трябва прекалено да се самообвинявате, че сте го пропуснали. Виждате ли, повечето жени искат да изглеждат по възможно най-добрия начин, когато отиват

някъде, да речем на почивка или в чужбина, или нещо подобно; а моята има малък проблем в това отношение, нали разбирате – няколко почти незабележими косъмчета под брадичката и леко окосмяване над горната устна. Много жени имат подобни проблеми, особено ако са тъмнокоси...

– Но вашата жена е *руска*!

– Да, но с възрастта това се случва на всички. Ако сте жена, то създава известни неудобства, което ви кара често да посещавате една от онези козметични клиники като *ТАО*, или нещо подобно, където правят електропилинг – слагат нещо като игли в корените на космите и се опитват да ви освободят от тях. Но е скъпо, сър!

– Но тъй като сте богат, вие почти нямате проблеми да изпратите съпругата си в един от тези салони за разкрасяване?

– Почти!

Луис внезапно натисна силно педала, включи десния мигач и полицейската кола вдигна 95 мили в час, след което излезе в страничното платно и профуча покрай дузина камиони и коли, които предвидливо бяха намалили скоростта си, забелязвайки в огледалата си за обратно виждане връхлитащата ги бяла кола.

– От процедурите – продължи Луис – кожата леко порозовява, а казват, че горната устна е особено чувствителна и често пъти се получава алергична реакция – нещо като сърбеж...

Но Морс вече не го слушаше. Собственото му тяло бе изтръпнало, а на лицето му се появи блажена усмивка, когато Луис пришпори полицейската кола към Оксфорд.

При завръщането си в Управлението в Киндлингтън, Морс реши, че достатъчно време са прекарвали в неприятно студената и лошо оборудвана стая в задната част на пристройката на „Хауърд“ и че вече е време да пренесат нещата си вкъщи, където им беше мястото.

– Да отида ли да купя картонени папки от магазина? – попита Луис.

Морс вдигна двете папки, които едва побираха напъханите в тях листа и бегло прегледаха съдържанието им.

– Тези са достатъчни. И двете са ИСС.

– ИСС, сър?

Морс кимна.

– Изпълнени със събития.

След половин час иззвъня телефонът и на другия край на линията

Морс чу гласа на Сара Джонстън. Тя си бе спомнила една подробност за мисис Балард; може би било глупаво от нейна страна да безпокои Морс с това, но тя почти би могла да се закълне, че на палтото си мис Балард е имала малка кръгла значка – на Кралското общество за благотворителни инициативи, според нея – когато се бе регистрирала при пристигането си в хотела за Новогодишната вечер.

– Е – каза Морс, – добра работа свършихме, Луис. Успяхме да открием две от трите жени, които търсехме и, както изглежда, няма да е особено трудно да намерим и третата! Но не тази вечер. Преуморен съм и една баня и сън биха ми се отразили добре.

– *А също и избръсване, сър.*

ДВАДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Събота, 4-ти януари

Аритметиката е това, при което отговорът е правилен и всичко е чудесно, а вие можете да погледнете през прозореца и да видите синьото небе – или пък отговорът е грешен и трябва да започнете съвсем отначало и да видите, как този път ще се получи.

(КАРЛ САНДБЪРГ, Стихотворения)

През нощта снегът продължи да се топи и по поляните, които преди изобщо не се виждаха, сега започнаха да се очертават неравни зелени петна под синьото небе. Лошото време приключваше; като че ли и случаят беше на път да приключи.

В Управлението в Кидлингтън Морс щеше да се занимава (така бе казал) през по-голямата част от сутринта с други неща; а Луис бе останен да си блъска главата с един проблем, който в началото бе изглеждал съвсем прост. Отправната му точка бе справникът „Жълти страници“ и в раздела „Козметични салони и консултанти“ той бе открил седемосем адреса в Оксфорд, които рекламираха обслужване от специалисти, наречено ту „депилиране“, ту „обезкосмяване“, ту „електропилинг“; други пет в Бенбъри; още три (за радост на Луис) в Бистър; както и редица други заведения на отделни места, до които жена, живееща в Чипинг Нортън, би стигнала след дълго пътуване – ако (а за Луис това „ако“ беше доста голямо) „мистър Балард“ наистина живееше в Чипинг Нортън.

Както стояха нещата, имаше *две* квадратни уравнения, от които можеше да излезе отговора на неизвестното „x“: и Луис насочи вниманието си към второто от тях – кръстосаната проверка на мероприятията, в които по улиците се продават знаменца с благотворителна цел. През последните години най-често получаваната значка от колекционерите бе с формата на малък кръгъл стикер, закачван на ревера заради заслуги към благотворителността; от собствен опит Луис знаеше, че тези значки падат след няколко минути, вместо да стоят поне няколко дни. И Луис се съгласи, че тезата на Морс е вероятно правилна: ако мисис Балард в навечерието на Нова година бе носила подобен стикер, то тя вероятно го е получила същия ден или предишния ден и то съвсем наблизо. Но Луис изпитваше сериозни съмнения в изразеното от Морс убеждение,

че е имало благотворителни мероприятия в Оксфорд на 30-ти или 31-ви декември и че мисис Балард е купила значката на път за козметичния салон в центъра на града. – Съвсем просто! – бе казал Морс. – Имаме времето, имаме мястото, а почти имаме жената, нали така? Само едно обаждане по телефона и...

Но Луис бе започнал зле от самото начало. Първият му телефонен разговор донесе разочароващата информация, че за последен път благотворителна разпродажба в Оксфорд е имало миналата година през юли. Той нямаше друг избор, освен да започне да прави нов списък, при това доста дълъг. Първо бяха изредени благотворителните медицински заведения, занимаващите се с мултипленна склероза, ревматичен артрит, сърдечни заболявания, изследвания на рака, слепота, глухота, и т.н.; следваха по-важните обществени благотворителни заведения, като се започне от „Християнска помощ“ и „Оксфам“ до „Война е бедността“ и Фонда „Спасете децата“ и т.н.; после идваха специализирани сдружения, които се грижеха за шофьорите на линейки, лодкарите на спасителни лодки, пенсионираните военнослужещи и т.н.; накрая бяха изредени местните благотворителни фондове, подпомагащи безнадеждно болните, общежитията за криминално проявени лица или душевно разстроени и т.н. Луис би могъл да прибави още десетки места – но усещаше, че се забърква в ужасна каша. Би могъл дори да включи и Националната асоциация за грижи и преориентиране на криминалните престъпници. Но не го направи.

Очевидно бе необходим някакъв подбор и той съжаляваше, че в този момент Морс не е до него. Беше като трудна задача по математика в училище: ако не си внимавал, започваш да се оплиташ във все по-сложни уравнения, докато учителят не ти покаже прекрасно и съвсем просто решение, което свежда задачата до няколко малки изчисления и води до появата на бляскаво (и вярно) решение в долния край на страницата. Но сегашният му учител, Морс, бе очевидно зает с други дела, така че той реши да се захване сериозно с второто от двете уравнения.

Все пак, един час по-късно той ни най-малко не бе разширил познанията си за благотворителните организации в Оксфорд; и все повече се дразнеше от телефони, на които никой не отговаряше, или пък такива, на които се обаждаха доброволци за залепване на пликосе, декоратори, болногледачи, идиоти или (най-лошият вариант!) се задействаха телефонни секретари, настояващи Луис да започне да говори „сега“. След още един час въртене на телефони не бе успял да открие нито една благотворителна организация, която да е провеждала свое мероприятие в

Оксфорд – или където и да е в околността – през последните дни на декември.

Странно, той не стигна доникъде: и не можеше да каже нищо съществено, когато Морс за пореден път го удостои с присъствието си в 11:00 ч., появявайки се е чаша кафе и бисквита, които според Луис (съвсем погрешно предположение) шефът му беше донесъл за него.

– Ще ни трябват някои от онези хора, които ни обещаха, сър.

– Не, не, Луис! Не можем да седнем да обясняваме всичко на цял взвод новобранци. Прегледай клиниките, ако другото не върши работа. Аз ще дойда да ти помогна, когато имам възможност.

И Луис започна отново – този път с онези оксфордски клиники, занимаващи се с проблемите на окосмяването, които си бяха направили труда да отпечатаат няколко сантиметра реклама в „Жълти страници“: само четири, слава богу! Но отново проблемът започна да придобива неопишуеми размери, щом той започна да прехвърля въпросите, които би задал на управителите на тези клиники относно това *дали* тя е била там. За какво *можеше* да ги пита? Той искаше да установи дали жена, чието име не знаеше, чиято външност можеше да опише само съвсем бегло и от чийто адрес нямаше и най-бегла представа, освен може би това, че евентуално би могъл да е в Чипинг Нортън – дали подобна жена е идвала при тях с някаква цел, вероятно депилация на горната устна, в неуточнено време, въпреки че можеше да се предположи, че това е станало някоя сутрин, да речем през някой от последните дни на декември. Какъв фарс, помисли си Луис, какъв безсмислен фарс само бе излязъл! В първата клиника категорично отказаха да отговарят на въпроси, дори на полицията, за подобни „строго поверителни“ неща; във втората бяха достатъчно любезни да го уведомят, че в техните регистри нямат клиенти, живеещи в Чипинг Нортън; в третата имаше телефонен секретар, който го информира, че след новогодишните празници клиниката ще бъде отворена на 6-ти януари; в четвъртата изказаха предположението, при това съвсем учтиво, че вероятно не е разбрал добре рекламата: те само подстригвали, оформяли и боядисвали, а цялостно обезкосмяване на главата не влизало в спектъра на техните качествени услуги.

Луис затвори телефона – и капитулира. Той отиде в стола и намери Морс – единственият, който беше там – да пие поредната си чаша кафе и да решава кръстословицата в „Таймс“.

– А, Луис. Вземете си кафе! Има ли напредък?

– Не, по дяволите – тросна се Луис – а той обикновено ругаеше веднъж на две седмици. – Както казах, сър, имам нужда от помощ: половин

дузина полицаи – ето какво ми трябва.

– Не мисля, че е необходимо.

– Аз пък *мисля!* – Морс никога не го беше виждал така ядосан, а Луис като че ли бе готов да избълва дозата си от ругатни, полагаща му се за цял месец. – Ние не сме сигурни дали тази проклета жена въобще е от Чипинг Нортън. Тя спокойно би могла да е и от Чизуик – като оная проститутка, с която се запознахте в Падингтън.

– Лу-ис! Лу-ис! *Спокойно!* Сигурен съм, че нито семейство „Палмър“, нито семейство Смит имат нещо общо с това убийство. И когато преди малко казах, че няма нужда да идват подкрепления за този случай, не исках да кажа, че не можете да вземете колкото искате хора – ако наистина се нуждаете от тях. Но не за тази дейност, Луис, не. Не исках да ви притеснявам, затова завъртях някой и друг телефон от това помещение; и сега чакам да ми позвънят, което може да стане всеки момент. И ако ми кажат това, което очаквам, струва ми се, че ще знаем точно коя е „мисис Балард“ и точно къде можем да я намерим. Нейното име е Бауман – мисис Маргарет Бауман. И знаете ли къде живее?

– Чипинг Нортън? – предположи Луис с уморен и отчаян глас.

ДВАДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Неделя, 5-ти януари

Общо взето, мъжът е по-доволен, ако на масата му има хубава вечеря, отколкото ако жена му знае старогръцки.

(САМЮЪЛ ДЖОНСЪН)

Морс с радост бе приел поканата на мисис Луис за традиционния ѝ неделен обяд, състоящ се от леко недоварено говеждо, сос от хрян, идеално подравнен йоркширски пудинг и печени картофи; обядът се бе харесал. От уважение към височайшия гост Луис беше купил бутилка младо божоле и се почувства съвсем удовлетворен, когато Морс се излетна в мекото кресло, пиейки кафето си.

– Понякога ми се ще да бях дребен служител в Египетската гражданска служба, Луис.

– Какво ще кажете за глътка бренди, сър?

– Защо не?

По тракането и дрънченето откъм кухнята се разбираше, че мисис Луис се е захванала с миенето на съдовете, но Морс продължи да говори тихо. – Знам, че идеята за един уикенд с някоя красива жена звучи примамливо за един изморен застаряващ мъж като вас, Луис, – но ще бъдете идиот, ако оставите тази чудесна готвачка, за която сте се оженил...

– Не съм го и помислял, сър.

– В този случай има един или двама души, които като че ли са играли двойна игра по един или друг начин, нали?

Луис кимна, също се отпусна в креслото си, отпивайки от кафето, и потъна в мисли за необичайното развитие на нещата от предишния ден, подпомаган от обясненията на Морс за това, кое как беше станало...

– ...Ако някога решите да тръгнете по следите, (бе казал Морс) *трябва* да имате адрес – това е съществено. Е, има някои хора, като семейство Смит например, които могат да минат и без адрес, но не забравяйте, че те са професионални мошеници и знаят правилата на играта. При нормални обстоятелства човек има нужда да получава някаква кореспонденция. Ако принцесата, с която излизате, не е омъжена или е разведена, или по някаква причина живее сама, тогава няма проблеми,

нали? Тя може да ви бъде любовница и съпруга за през уикенда и *тя* може също да се справи с резервациите – точно както е направила Филип Палмър. Тя може да използва – тя *трябва* да използва – собствения си адрес и, както вече казах, няма никакви проблеми. Сега нека за момент си припомним докъде стигнахме с третата жена в нашия случай, тази, която е писала до хотела под името „мисис Ан Балард“ и която се е регистрирала като „мисис Ан Балард“ с адрес в Чипинг Нортън. Очевидно, ако успеем да я намерим и да разберем от нея какво се е случило в Пристройка 3 през Новогодишната нощ – или рано сутринта на Нова година – е, тогава всичко ще бъде съвсем лесно, нали? И всъщност ние знаем доста за нея. Ключът към загадката – или това, което мислех, че е ключът – бе версията, че тя вероятно е ходила на козметик ден-два преди да се появи в Хотел „Хауърд“. Съжалявам, Луис, че сте изпитали подобни разочарования по този въпрос. Но има и този *друг* аспект, по който непрекъснато мисля – адреса, *от* който тя е писала и адреса, *на* който хотелът ѝ е отговорил. Не може да се разменя кореспонденция с фалшиви адреси – очевидно е, че не може! И, въпреки всичко, нали разбирате – *може!* *Трябва* да може – защото е *станало*, Луис! И като се замислите, ще видите, че това може да стане доста лесно, ако имате едно предимство – само едно. И знаете ли какво е това предимство? *То е да бъдеш пощальон*. Сега нека вземем един пример. Нека вземем Бенбъри Род. Къщите са наредени по една дълга, дълга улица, нали? Не съм сигурен, но са някъде около четиристотин и осемдесет или нещо такова. Сега, ако да кажем, последната къща е номер 478, какво точно би се случило с писмо, адресирано до номер 480? Сортировчиците в местната поща няма особено да се притеснят, нали така? То е съвсем близо до последния номер на улицата; и, колкото и да е невероятно, дори и някой да забележи, вероятно ще си каже, че там се строи нова къща. Но ако е адресирано, да речем, до 580, тогава очевидно сортировчикът ще си каже, че някой е сбъркал и по всяка вероятност няма да постави писмото в съответната преграда. В подобни случаи, Луис, има табла за проблемните писма и по-висококвалифицираните пощенски служители се опитват да ги разпределят по-късно. Но както и да се развият нещата, това, дали писмото ще попадне в чантата на пощальона или ще остане на таблата със спорните писма – няма значение! Самият пощальон наблюдава сортирането на писмата. Знам го! Проведох дълъг разговор с началника на пощата в Чипинг Нортън – чудесен човек! – и той ми каза, че писмото, което сме видели от Хотел „Хауърд“, адресирано до Уест Стрийт 84, по всяка вероятност е отишло в преградката на Уест Стрийт, тъй като е

само на няколко номера от последния съществуващ номер. А дори и да е останало в купа с проблемните писма, пощальонът, чакащ да метне чувала върху рамото си, би имал пълната възможност да го види и да го вземе. А има само двама пощальони, които са доставяли писмата на Уест стрийт през декември: единият е млад човек, който е прекарал Новогодишните празници с приятелката си на Канарските острови; а другият, наречен Том Бауман, живее на Чарлбъри Драйв в Чипинг Нортън. Но там няма никого – нито него, нито жена му – и никой от съседите не знае къде са отишли, въпреки че миналите четвъртък и петък Маргарет Бауман е била на работа в Съмъртаун; проверих това. Както и да е, този уикенд едва ли можем да направим нещо повече. Макс казва, че ще приведе трупа в приличен вид до понеделник и така скоро ще разберем кой е той.

След като Морс свърши, Луис се осмели да зададе най-важния въпрос:

– Мислите ли, че убиецът е Том Бауман, сър?

А Морс се поколеба, преди да отговори.

– Знаете ли, Луис, имам странното усещане, че *не е*...

Морс се бе отпуснал в лека дрямка на креслото си и Луис тихо излезе от стаята и отиде в кухня и, за да помогне при избърсването на съдовете.

Същият неделен следобед Сара Джонстън най-после се върна в апартамента си. Тя знаеше, че едва ли някога отново ще има подобни преживявания и с неохота напусна хотела, където полицията все още действаше. Но даже и възетата, с които бе обградена сградата, бяха свалени и сега нямаше полицаи до страничния вход на пристройката. Мисис Биниън (която по начало не възнамеряваше да прекара Новата година в хотела, но ѝ се бе наложило да остане и да помага при обслужването, поради заболяването на доста хора от персонала) едва тази сутрин бе успяла да отпътува на север, при родителите си в Лийдс. През тази неделна вечер в хотела се бяха регистрирали едва пет-шест души, въпреки че (напук) служителите, които бяха болни, се бяха върнали на работа. В 15:30 ч. Сара обличаше палтото си, когато иззвъня телефонът на рецепцията и глас на млада жена, доста привлекателен, попита, дали би могла да говори с мистър Биниън, ако разбира се той е там. Но когато Сара я попита за името ѝ, връзката внезапно прекъсна.

По-късно вечерта, докато седеше пред телевизора, Сара си спомни този малък инцидент. Но това не беше важно, си каза тя; вероятно бе просто прекъсване по линията поради техническа неизправност или нещо подобно. *Би ли могло* това да е нещо важно? Главният инспектор Морс я бе помолил да се порови в паметта си и да измъкне *каквото може* оттам; тогава ѝ бе хрумнало онова за значката на палтото на мисис Балард... Но имаше нещо друго, тя знаеше, и ако само можеше да се сети какво беше то. Но в момента не можеше.

ДВАДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, преди обяд

Ако работите усърдно по осем часа на ден, накрая може да станете шеф и да работите по дванадесет часа на ден.

(РОБЪРТ ФРОСТ)

Гладис Тейлър щеше да бъде огорчена, ако ѝ се наложеше да напусне службата си в „Пълномощничеството по местните изпити за Оксфордския университет“. Беше ѝ малко сложно да обяснява, когато я питаха къде работи, но помещенията на Изпитната комисия, голямата постройка от светли тухли и е плосък покрив в Съмъртаун в продължение на деветнадесет и половина години бяха служили за неин втори дом, а някъде дълбоко в себе си тя искаше това да са двадесет пълни години. Но в „Пълномощничеството“, както бяха известни служителите от Комисията, настояваха жените като нея – „извъншатните“, както ги наричаха – да прекратяват договорите си в сесията след шейсетия си рожден ден. Тези „сесии“ бяха по четири-пет всяка учебна година, като всяка от тях продължаваше от три-четири до девет или десет седмици; също така разнообразна бе и работата, която трябваше да се върши през тези сесии. Например сегашната кратка сесия (последна за Гладис – тъй като тя бе станала на шейсет миналия ноември) включваше три седмици напрегнати занимания по статистическото проверяване на отчетите – прибавяне, изчисляване, прехвърляне на оценки – от общите поправителни изпити през есента. Бройката бе много по-малка от тази през лятото и включваше онези кандидати, които не бяха успели да направят достатъчно впечатление на комисията в предишните си явявания. Но тези млади мъже и жени („върнатите празни бутилки“, както някои ги наричаха) бяха доста по-близки на сърцето на Гладис Тейлър, отколкото онези безценни чистопородни екземпляри от летните сесии (тя познаваше някои от тях!), които като че ли с някаква арогантна леснота прескачаха академичните препятствия. Донякъде, в собствените си очи, самата Гладис не бе постигнала кой знае какъв успех, напускайки средното училище в началото на войната, на петнадесет години, без да има какво да покаже на евентуалните си работодатели, освен безлично уверение в своята усърдност и точност. После, на четиридесет и една, след преждевременната смърт на съпруга си, който бе шофьор на камион и не само не

се отличаваше с особена вярност, но не бе успял да остави и наследник след себе си, тя бе кандидатствала за работа в Местната комисия – и я бе получила. През първите месеци се бе заела със задълженията си с педантичност, която бе почти патологична и често ѝ се случваше да се събуди посред нощ и да се чуди дали не е допуснала някоя непростима грешка. Но постепенно се беше успокоила и дори харесваше работата си. Съзнателността ѝ бе забелязана от шефовете и от колегите ѝ, в резултат на което в последните няколко години с леко закъснение бе получила повишение – пост, изискваш скромни отговорности, най-вече свързан с обучение на нови служителки, които постъпваха в групите. През последните шест месеца Гладис посвещаваше една много по-млада жена в тайните на цялата тази сложна дейност. Името на тази по-млада жена бе Маргарет Бауман.

Двете бяха работили заедно през последните три сесии и в процеса на работата се бяха сближили и научили (както става понякога при жените) доста една за друга. Отначало Маргарет беше свита и неуверена, както самата Гладис беше на времето. И тази именно – как да го наречем? – да, тази уязвимост бе направила младата жена симпатична на Гладис и доста скоро тя започна да възприема Маргарет като дъщеря вместо като колежка. Но Маргарет никога не споделяше *твърде* много интимни подробности за живота си с Том, своя съпруг; нито пък (през есента) говореше за тайната връзка, която съвсем очевидно имаше с някакъв друг мъж (Гладис никога не бе чувала неговото име). Но човек не можеше да *не* се досети! Тази връзка беше придала онази розовина на бузите ѝ, която (небезизвестно и за Гладис) самият Аристотел веднъж бе използвал, за да определи понятието за щастие. После, късно през есента, у Маргарет бе настъпила промяна: имаше моменти (непознати дотогава) на неподозирана раздразнителност, на неприсъща (дотогава) небрежност, и (може бе най-обезпокояващото от всичко) някаква грубост и егоистичност. Все пак, странно близката връзка между двете бе оцеляла и на два пъти Гладис се бе опитала да я попита, да помогне, да предложи нещо повече от формално приятелство; но от тези опити не бе излязло нищо. И когато един петък в средата на декември бе свършила последната сесия за тази година, Гладис бе видяла за последен път своята колежка преди появата ѝ след новогодишните празници на 2-ри януари, а тогава съвсем не бе необходимо човек да има таланта на ясновидец, за да разбере, че нещо не е наред.

В стаята, където работеха извъншатните сътрудници, пушенето бе забранено, но някои от жените бяха така свикнали с тютюна, че с

нетърпение очакваха сутрешните почивки за кафе и следобедните за чай, и двете провеждани в стола на Пълномощничеството, където *можеше* да се пуши. Досега – неизменно, откакто Гладис я познаваше, – Маргарет спокойно сядаше и изпушваше една единствена цигара сутрин и една следобед. Но на 2-ри януари, а и на 3-ти също, Маргарет бе изпушила по три цигари във всяка от двете двадесет-минутни почивки, вдишвайки дима дълбоко и драматично.

А в първия ден след завръщането си Маргарет бе допуснала някои необичайни небрежности в работата си: при едно просто добавяне бе пропуснала десет оценки; не бе забелязала едно погрешно изчисление, при това съвсем елементарно; и като капак на всичко (подобна грешка би накарала Гладис да побледнее от срам и унижение) бе сметнала сбора на 104 и 111 като 115 – резултат, който, според Гладис, би означавал за някой не особено късметлия кандидат посредствена оценка вместо отлична.

По обяд в петък, 3-ти януари, Гладис бе поканила Маргарет да обядват в китайския ресторант отсреща, на Бенбъри Роуд; и докато хапваха от свинското със сладко-кисел сос и от котлетите-специалитет на Лотус хауз, Маргарет бе признала на Гладис, че съпругът и е заминал на някакъв курс около Нова година и че тя се чувства малко потисната. И какво огромно удоволствие бе изпитала Гладис, когато Маргарет бе приела поканата и да прекара уикенда с нея – в дома на Гладис в Кътслоу, Оксфорд.

Мисис Мери Уебстър, старши администраторката, която строго (дори неприятелски) наблюдаваше работата на около четиридесет жени и обикновено се намираше на първия етаж в голямата стая с прозорци към игрището на Подготвителното училище Съмърфийлд, не се бе върнала на работното си място след сутрешното кафе на 6-ти януари. Доста необичайно! Но прозрението на мисис Бенистър (която беше доста изтормозена в живота от недостатъчния капацитет на отделителната си система, караща я непрекъснато да прави разходки до тоалетната на долния етаж, което пък от друга страна бе компенсирано от възможността да има по-обтоен поглед върху света) хвърли стаята в паника.

– Полицейска кола! – прошепна тя (но така, че да се чуе) на половината от дамите в стаята.

– Двама мъже! При секретарката са!

– Искате да кажете, че те са там долу и разговарят с мисис

Уебстър? – попита една от по-недоверчивите колежки на мисис Бенистър.

По-нататъшните коментари и тълкувания бяха обаче предотвратени от самата мисис Уебстър, която внезапно се появи на вратата на дългата стая и тръгна по дългата пътека между бюрата и масите. Цялата стая бе притихнала и безмълвна, подобно на монашеска килия. И тя спря едва когато стигна до масата на Гладис, намираща се почти в самия край на стаята.

– Мисис Бауман, бихте ли дошли за малко с мен, ако обичате?

Маргарет Бауман не каза нищо; заслиза по дървените стълби на едно стъпало зад мисис Уебстър, а после я последва по главния коридор на долния етаж, за да се насочат направо към стаята, на чиято врата от шведски дъб имаше внушителна табела с надпис „**Секретарка**“.

ДВАДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, преди обяд

Най-ужасните лъжи често пъти се изричат мълчаливо.

(РОБЪРТ ЛУИС СТИВЪНСЪН)

„Секретарка“ бе една от онези мили архаични титли, с които Оксфордския университет избобилстваше. На пръв поглед, подобна длъжност предполагаше личност с върховни стенографски умения. Всъщност, обаче, секретарката на Местната комисия, мис Гибсън, не беше добра машинописка, а способностите и се изразяваха в изключителни академични и административни способности, които преди десет години бяха довели до назначаването ѝ за ръководител на екипа. С прошарена коса, стиснати устни и бледо лице, мис Гибсън седеше зад бюрото си на висок стол, тапициран с червена кожа, очаквайки пристигането на мисис Маргарет Бауман. Пред бюрото бяха подредени още три стола със същата червена кожа: на единия отляво на секретарката седеше мъж с меланхолично изражение, който от време-навреме поглаждаше изтънялата си коса с лявата си ръка с добре оформен маникюр и в този момент (въпреки че мис Гибсън не би го и предположила) разсъждаваше колко ли приятна жена е била секретарката на младини; в средата седеше един малко по-млад мъж – също полицай, също в цивилни дрехи – но по-набит и с по-приятно изражение на лицето. След като Маргарет Бауман почука и влезе, тя бе поканена да седне на свободния стол и мис Гибсън ѝ представи двамата полицейски служители.

– В Чипинг Нортън ли живеете? – попита Луис.

– Да.

– На Чарлбъри Драйв 6, нали?

– Да. – Маргарет знаеше, че дори и с тези едносрични отговори треперенето на горната ѝ устна издава напрежението ѝ, а и се притесняваше от пронизателния синьо-сив поглед на другия мъж, насочен към нея.

– И работите тук? – продължи Луис.

– Тук съм от седем месеца.

– Имали сте доста голяма ваканция по Коледа доколкото разбрах?

– От Бъдни вечер до миналия четвъртък.

– Миналият четвъртък, да видим – това е било втори януари?

– Да.

– Денят след Нова година?

Маргарет Бауман не каза нищо, въпреки че мъжът очакваше – или се надяваше? – тя да направи някаква забележка.

– Имали сте много работа, предполагам – продължи Луис. – Пазаруване за Коледа, готвене на ястията, всички тези неща?

– Да, много неща за пазаруване.

– Чух, че в Съмъртаун имало много добър търговски център?

– Да, много е добър.

– А Уестгейт в центъра – казват, че и той бил добър?

– Да, така е.

– Тук в Съмъртаун ли пазарувахте, или в центъра на Оксфорд?

– Направих всичките си покупки там, където живея.

– Значи въобще не сте идвали в Оксфорд?

Защо се колебаеше? Дали лъжеше? Или просто премисляше, за да бъде сигурна?

– Не, не съм.

– Не сте ходили на фризьор?

Маргарет Бауман повдигна с дясната си ръка няколко кичура от доста отдавна изрусената си коса, при което на лицето ѝ се изписа смътна и уморена усмивка: – Личи ли да съм ходила?

– „Не, не личи“ – помисли си Луис. – Ходили ли сте в някой козметичен салон или клиника за разкрасяване, нали разбирате какво имам предвид?

– Не. Мислите ли, че трябва? – Като по чудо, сега тя се чувстваше много по-спокойна, даже извади хартиена носна кърпичка от черната си кожена чанта и избърса носа си, за да прикрие следите от подсмърчането и остатъците от неотдавнашна настилка.

От своя страна, Луис съзнаваше, че не постига особен успех е въпросите си.

– Съпругът ви в Оксфорд ли работи?

– Слушайте! Бихте ли ми подсказали защо ме питате всичките тези неща? Предполага ли се, че съм направила нещо лошо?

– Ще ви обясним по-късно, мисис Бауман. Правим разследване и задаваме въпроси на всички и сме много задължени за вашата отзивчивост. Така че, моля ви, засега просто отговорете на въпросите ни, става ли?

– Той работи в Чипинг Нортън.

– Какво работи?

– Пощальон е.

- Съвпаднаха ли коледните ви почивни дни?
- Не, той трябваше да се върне на работа на втория ден на Коледа.
- Значи сте прекарвали Коледа заедно?
- Да.
- А на Нова година заедно ли бяхте?

Въпросът увисна в тишината на стаята. Дори Морс, който наблюдаваше един паяк в отдалечения ъгъл на тавана, спря да човърка зъбите си с островърхия жълт молив. *Колко дълго щеше да продължи тази почти непоносима тишина?*

Внезапно се обади секретарката с тих, но твърд глас:

– Трябва да кажете истината на полицаите, Маргарет – така ще е по-добре. Току-що ги излъгахте за ходенето си в Оксфорд, нали? Ние се видяхме в гаража в Уестгейт в навечерието на Нова година, нали си спомняте? Пожелахме си всичко най-хубаво.

Маргарет Бауман кимна.

– О, да! Да, сега си спомних. – Тя се обърна към Луис. – Съжалявам, но бях забравила. Ходих там оня вторник – ходих в „Сейнсбърис“.

– А после се върнахте и прекарахте Новата година у дома със съпруга си?

– Не!

Морс, който все още следеше с поглед малкия паяк, работещ е осемте си пипала, се извърна на стола си и погледна в лицето жената.

– Къде е съпругът ви, мисис Бауман? – Това бяха първите шест думи, отправени от него към нея и (както по-нататък се развиха нещата) си останаха и последните. Но Маргарет Бауман не отговори директно. Вместо това, тя отвори чантата си, извади сгънат лист хартия и го подаде на Луис. Там пишеше следното:

31-ви декември

Скъпа Меги,

Ти отиде в Оксфорд, а аз съм вкъщи. Зная, че ще бъдеш разстроена и разочарована, но, моля те, опитай се да разбереш. Преди два месеца срещнах друга жена и веднага разбрах, че я харесвам. Мисля, че трябва да уредя нещата. Моля те, дай ми този шанс и не мисли лоши неща за мен. Реших, че ако заминем някъде за няколко дни, нещата ще се изяснят. Ти ще искаш да знаеш, дали обичам тази жена, а това аз самият още не знам, нито пък тя

е наясно. Тя не е омъжена и е на тридесет и една години. Ще отидем с нейната кола до Шотландия, ако пътищата са проходими. Никой друг не трябва да знае. Взех си една седмица отпуск съвсем официално, въпреки че не ти казах. Знам как ще се почувстваш, но за мен ще бъде по-добре да си изясня нещата.

Том

Луис прочете писмото набързо, а след това погледна мисис Бауман. Дали така му се стори или в погледа и бе проблеснала радост от победата? Или пък бе нотка на страх? Не можеше да е сигурен. Но разпитът очевидно бе взел неочакван обрат и в този момент той с радост би приел помощта на Морс. Последният, обаче, все още разглеждаше с необикновен интерес писмото.

– Намерили сте тази бележка, когато сте се върнали вкъщи? – попита Луис.

Тя кимна.

– На масата в кухнята.

– Познавате ли тази жена, за която се споменава?

– Не.

– Не сте чували нищо от съпруга си?

– Не.

– Доста време му трябва за да, хм, „изясни нещата“?

– Да. Да не би моят съпруг да е претърпял катастрофа с колата? За това ли...

– Не, доколкото знаем, мисис Бауман.

– Това ли е всичко, което очаквате от мен?

– Засега, може би. Ще трябва да задържим писмото – надявам се да разберете защо.

– Не, *не* разбирам защо!

– Ами, то може въобще да не е от съпруга ви – замисляли ли сте се за това? – попита Луис бавно.

– Разбира се, че е от него! – При тези думи гласът ѝ неочаквано стана рязък и почти груб за разлика от първоначалните ѝ любезни маниери и Луис се улови, че се пита кое-що за нея.

– Можете ли да сте сигурна в това, мисис Бауман?

– Бих познала неговия почерк навсякъде.

– Имате ли у себе си нещо друго, написано от него?

– Нося у себе си първото писмо, което ми написа – преди години.

– Бихте ли ни го показали, моля?

Тя извади един плик от чантата си, доста смачкан, измъкна от него писмото, също намачкано, и го подаде на Луис, който внимателно сравни почерка на двата листа и ти побутна върху бюрото към Морс, който от своя страна кимна бавно след няколкоминутен оглед: според него и професионалист, и аматьор биха определили двата почерка като еднакви.

– Мога ли сега да си отида?

Луис не бе съвсем сигурен дали е време да приключи този странно неудовлетворителен поне засега разпит и се обърна към Морс, от когото получи само безразлично свиване на рамене.

След което Маргарет Бауман излезе от стаята, напътена от секретарката да отиде да изпие още едно кафе в стола и да има готовност да дойде отново, в случай че полицаите искат да я питат още нещо.

– Съжаляваме, че ви отнехме толкова време, мис Гибсън – каза Морс след излизането на мисис Бауман – И ако можете да ни отделите някоя стая за около час, ще ви бъдем много благодарни.

– Можете да останете и тук, ако искате, инспекторе. Имам да върша много неща из сградата.

– Как виждате нещата, сър? – попита Луис, когато останаха сами.

– Няма в какво да я обвиним, нали? Не можем да я арестуваме, защото е забравила, че е купила кило салам от „Сейнсбърис“.

– Дали не отиваме твърде далеч, сър? Всичко е толкова отчайващо.

– Какво? Отчайващо? Съвсем не! Ние просто гледаме нещата от погрешна насока, Луис, това е всичко.

– Наистина ли?

– О, да. А на мисис Бауман дължим много – време беше някой да ни насочи по върнатата следа!

– Мислите ли, че тя казва истината?

– Истината? – Морс поклати глава. – Не вярвам и дума, от това, което каза тя, а вие?

– Не знам, сър. Съвсем съм объркан.

– Объркан? Разбира се, че не сте. – Той се обърна към Луис и остави жълтия молив на бюрото на секретарката. – Искате ли да знаете какво се е случило в Пристройка 3 в Новогодишната нощ?

ДВАДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, преди обяд

Лош план е този, който не търпи промени.

(ПУБЛИЛИЙ СИРУС)

– Нека изясня нещо от самото начало. Казах, че гледаме на нещата от погрешен ъгъл и точно това имах предвид. Макс определи времето на смъртта в доста големи граници и вместо да го послушам, аз се опитах да го уязвя. Дори и сега ми бяха нужни цял куп лъжи от устата на тази жена, за да се насоча във върнатата посока. Най-важното нещо, свързано с мисис Бауман, е, че тя бе принудена да ни покаже писмото, вероятно от нейния съпруг, за да си създаде достоверно алиби. Това е бил единственият и куршум и не й е оставало нищо друго, освен да го използва, тъй като ние се доближавахме – ние *сме* съвсем близо! – опасно близо до истината. И аз казах „вероятно от нейния съпруг“ – но случаят не е такъв: то наистина е от нейния съпруг, в това можете да бъдете сигурен. Всичко съвпада, нали виждате, *щом преобърнем нещата*. Мъжът в Пристройката 3 не е бил убит след празненството; той е бил убит *преди него*. Нека само приемем, че Маргарет Бауман е била невярна съпруга и е дълбоко хлътнала по своя любовник. Той я заплашва с изнудване по някакъв начин, ако не се съгласи да се виждат отново – заплашва, че ще каже на съпруга ѝ или че ще си пререже гърлото, или че ще пререже *нейното* гърло – както искате. Нека също допуснем, че съпругът ѝ, Том Бауман, доставчик на пощата на Нейно Кралско Величество в Чипинг Нортън, е разбрал за това – нека кажем, че той е хванал някое писмо или, което е по-вероятно, тя е била достатъчно отчаяна и му е казала – защото вероятно е имало някаква уговорка помежду им. Заедно, те решават, че трябва да направят нещо, за да се избавят от заплахата, която сега виене *и над двамата* и точно в този момент, мисля аз, е съставен планът. Те резервират двойна стая за Новогодишната ваканция в хотела, използвайки несъществуващ адрес, за да не може по-късно някой да ги проследи; и Том Бауман е точно човек, който може да се справи с този проблем – той и никой друг. Така нещата се задвижват. Маргарет съобщава на своя опасен и непреклонен любовник – да го наречем мистър Х – че *може да прекара Нова година с него*. Той няма семейство, луд е по нея и сега е на върха на щастието! Той вече си е мислел, че тя ще го

зареже. Но ето, тя предлага да прекарат заедно няколко дни. Тя е поела инициативата; *тя* е уредила всичко; *тя* е направила резервация в хотела; *тя* го иска! Тя дори му е казала – очаквайки той да се съгласи – че *тя* ще подготви костюмите, с които ще са облечени на Новогодишното празненство. Тя му казва да има готовност, да кажем, от четири часа на 31-ви. Самата тя вероятно се регистрира с фалшиво име и фалшив адрес около час преди това, но все пак малко по-късно от останалите гости. Исква да я видят колкото се може по-малко хора, но все пак ѝ е необходимо доста време. Тя се озовава сама на рецепцията, вдигнала яката на палтото си, спуснала шала през лицето си; попълва бланката, взема ключа от стаята, занася куфара си в Пристройката 3 – и всичко е готово. След това се обажда на Х от уличния телефон във до хотела, казва му номера на тяхната стая и той се изстрелва към нея. И докато останалите гости играят „клуедо“, той прекарва времето късно следобед и рано привечер пъхнат между чаршафите, както се казва. Когато страстта им е поутихнала, тя му казва, че е по-добре да станат и да започнат да се маскират за празненството; показва му какво е донесла за двамата; и към 19:00 ч. са готови: тя натърква ръцете му с чернилка, след което казва, че е забравила на рецепцията портмонето си, или чадъра си и че ще отскочи за минута да го прибере, взема ключа със себе си, навлича шлифера си върху костюма и излиза, тъкмо когато часовникът бие седем часа. Том Бауман, *облечен в съвсем същите дрехи като Х*, я очаква някъде наблизо около хотела; и докато Маргарет Бауман изживява няколко от най-напрегнатите мигове в живота си, вероятно под навеса на автобусната спирка срещу хотела, *Том Бауман се вмъква в Пристройката 3*.

Какво точно се е случило тогава, не знаем – а може и никога да не разберем. Но малко след това семейство Бауман изиграват останалата част от вечерта по възможно най-добрия начин – преструват се, че ядат, че са влюбени един в друг, преструват се, че се забавляват.

Шансът да ги разпознаят е съвсем малък: тя е скрита зад фереджетото си, а той е начернил лицето си. Но и двамата държат да ги видят как се прибират в пристройката след свършването на празненството и в действителност Том Бауман доста проиграва ролята си. Той изчаква двете жени, за които знае, че са настанени в пристройката, мята ръце през раменете им – при което изцапва палтата им с мазилото – и създава впечатлението у всички заедно и у всеки поотделно, че отива да спи. Биниън е вървял отзад – доста наблизо. Но ключалката е доста проста и след като Биниън се е уверил, че всичко е наред, семейство Бауман са се измъкнали в зимната нощ. Те са отишли и са взели колата си от Уестгейт – или

където е била паркирана – след което Том Бауман е закарал Маргарет на Чарлбъри Драйв и тя е запалила лампите, за да помислят съседите, че празнува Нова година. Самият Бауман се е изгубил в нощта, така че ако се окаже необходимо, да може да има алиби от „Инвърнес“ или където е осъмнал на следващата сутрин, а на Маргарет е оставил предварително написаната бележка за въображаемата приятелка. Е, това е, Луис! Това се е случило, доколкото аз мога да го разгадая.

Самият Луис бе слушал с голям интерес и без да прекъсва разказа на Морс. И въпреки, че с изключение на *времето* на убийството, това не беше особено потресаваш анализ, то беше точно от онзи вид скалъпени хипотези, които Луис бе свикнал да чува от Главния инспектор – навръзване в обща схема на всички очевидно несъвместими улики и обърквачи доказателства. Но в тезата на Морс имаше един-два пропуска; така поне виждаше нещата Луис.

– Казахте, че са прекарвали следобед в леглото, сър. Но, ако трябва да бъдем честни, не намерихме особени доказателства в подкрепа на това твърдение, нали?

– Е, може да са го правили и на пода – не знам. Аз само казах какво може да се е случило.

– А прислужницата, сър – Манди ли беше? Не идва ли някой обикновено около седем часа да оправя юрганите...?

– Юргани? Луис! Вие май още живеете в деветнадесети век. А това не е и „Уолдорф Астория“, все пак.

– Все пак има риск, сър – някой може да влезе и да намери...

– Персоналът не е бил в пълен състав, Луис – нали знаете.

– Но *семейство Бауман* не са го знаели!

Морс кимна.

– Не-е. Но са могли да закачат на вратата една от онези табели, гласящи „Не безпокойте“. Всъщност, те са го и *направили*.

– Но все пак е рисковано да окачваш подобни табели, когато си на карнавал.

– Луис! Не разбирате ли? Та те през цялото време са поемали рискове.

Както винаги, когато Морс избухваше по подобен начин, Луис знаеше, че е добре да не настоява. Очевидно, това, което Морс твърдеше, бе вярно; но Луис чувстваше, че някои от обясненията съвсем не звучат убедително.

– Ако е така, както казвате, сър, и Бауман е бил маскиран и готов да излезе в абсолютно същите дрехи, както и другия човек, то къде е бил

той...?

– *Къде?* Отде да знам. Но съм сигурен, че само му е останало да довърши някои неща.

– Мислите ли, че го е направил в Пристройка 3?

– Възможно е. Или може да е използвал мъжката тоалетна, до рецепцията.

– Не би ли трябвало мис Джонстън да го е видяла?

– Откъде мога да знам? Да я *попитаме* ли, Луис? *Аз* ли да я питам?

А защо *вие* не я питате – вие и на мен задавате много досадни въпроси.

– Това е само защото не мога напълно да разбере някои неща, сър.

– Мислите, че всичко съм объркал, така ли? – каза Морс тихо.

– Не! Съвсем сигурен съм, че сте на прав път, сър, но *някак си* нещата не се връзват, нали?

ДВАДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, преди обяд

Каква полза има да се тича, щом като не си на верен път?

(НЕМСКА ПОГОВОРКА)

На вратата се почука и носейки поднос с кафе и бисквити, влезе Джудит, слабичката и привлекателна лична помощничка на секретарката.

– Мис Гибсън мислеше, че бихте могли да искате нещо за освежаване. – Тя остави подноса на бюрото. – Ако имате нужда от нея, тя е при Заместника; вътрешният номер е 208.

– Тук се отнасят с нас почти като с ВИП, за разлика от Управлението – беше коментарът на Луис, след като тя излезе.

– Е, тук хората са по-цивилизовани, нали? Приятни хора. Повечето от тях и муха не биха убили.

– Вероятно *една* – от тях би го направила!

– Разбирам накъде биете – каза Морс, дъвчейки бисквита е джинджифил.

– Не мислите ли – каза Луис, докато пиеха кафето си, – че стана твърде сложно, сър?

– Сложно? Животът е сложен, Луис. Не и за вас, може би. Но повечето от нас трябва да се борим, за да стигнем от закуската до почивката за кафе и от почивката за кафе до...

На вратата се почука и отново влезе самата мис Гибсън.

– Току-що видях мисис Уебстър и тя ми каза, че мисис Бауман не се е върнала на работното си място все още. Мислех, че може да е тук... Двамата детективи се спогледаха.

– Тя не е ли в стола? – попита Морс.

– Не.

– И не е в дамската тоалетна?

– Не.

– Колко изхода има тук, мис Гибсън?

– Само един. Напоследък всички са загрижени за безопасността...

Но Морс вече обличаше палтото си. Той благодари на секретарката и заедно с Луис те бързо преминаха през коридора с дървен под, който водеше към изхода. В портиерната седеше пазачът, мистър Прайър, як

човек, бивш офицер на затвора, който вдигна широкото си интеллигентно лице от съдебната хроника на *Дейли Телеграф*, когато Морс изстреля залп от въпроси към него.

– Познавате ли мисис Бауман?

– Тъй вярно, сър.

– Преди колко време излезе?

– Три-четири минути.

– С кола?

– Тъй вярно, сър. Кафяво „метро–1300“ с номер...

– Не знаете ли номера?

– Не наизуст.

– Наляво или надясно по Бенбъри Роуд зави тя?

– Отгук не се вижда.

– С палто ли беше?

– Тъй вярно, сър. Черно палто с кожена яка. Но не си беше сменила обувките.

– Какво имате предвид?

– Повечето жени идват с ботуши в това време, а тук се преобуват в нещо по-леко. Тя си беше с обувки с високи токове, черни, от черна кожа, мисля.

Морс бе впечатлен от наблюдателността на Прайър. Попита дали нещо друго не му е направило впечатление.

– Не мисля, сър. Освен, може би, когато тя каза „Сбогом!“

– Повечето хора не казват „Сбогом!“, когато си тръгват, нали?

– Не! Обикновено се казва „Довиждане!“ или „До скоро!“ или нещо подобно.

Морс излезе от сградата със сведен поглед, а челото му беше смръщено. Снегът бе отметен от ниските стъпала, които водеха към гаража, а слабото слънце почти бе изсушило бетона. Прогнозата предвиждаше устойчиво подобрение на времето, въпреки че на места все още имаше опасни залеждания.

– Накъде? – попита Луис, когато Морс седна на лявата седалка в полицейската кола.

– Не съм сигурен – отвърна Морс, когато колата им спря пред бариерата на черни и жълти райета, която предотвратяваше влизането на външни превозни средства в Юърт Плейс, тясната уличка, водеща към паркинга на Пълномощничеството. Боб Кинг, учтивият служител в синя униформа, докосна за поздрав фуражката си, докато натискаше бутона, за да вдигне бариерата; но преди да преминат, Морс го повика през

прозореца и го попита дали си спомня кафяво „метро“ да е минавало преди няколко минути и ако е така, дали е завило наляво или надясно по Бенбъри Роуд. Но докато отговорът на първия въпрос беше „да“, на втория въпрос отговорът беше „не“. И за момент Морс накара Луис да спре колата, там където бяха: отляво се намираше фурната „Сламена шапка“ („Всичко изпечено на място“), а отдясно (точно отсреща през тясната улица) беше големият магазин на Алайд Карпетс, чиито огромни витрини винаги бяха облепени с обяви, информиращи жителите на Съмъртаун, че сегашната разпродажба е вероятно най-голямата сделка в историята на търговията. Колата стоеше между тези два магазина; наляво се отиваше към центъра на Оксфорд, а надясно – нагоре и извън града, или ако трябва да бъдем точни, в Чипинг Нортън.

– Чипинг Нортън – каза Морс внезапно – колкото можете по-бързо натам!

Със синя премигваща лампа на покрива и е включена сирена, белият „форд“ профуча до кръстовището на Бенбъри Роуд, после до завоя на Уудсток роуд и скоро беше на шосе А34, шофиран от излъчващия задоволство Луис.

– Мислите ли, че веднага ще се върне въщи?

– Господи, надявам се! – каза Морс с необичайно въодушевление.

Едва когато колата отмина „Черният принц“ и се изкачваше по хълма над Уудсток, Морс заговори отново:

– Да се върнем към онова, което казахте за Пристройка 3, Луис: нали огледахте чаршафите?

– Да, сър, и на двете легла.

– И не мислите, че сте пропуснали нещо?

– Не, не мисля. Въпреки, че и да съм, едва ли ще има особено значение. Все още имаме чаршафите – изпратих всичко в лабораторията.

– Така ли?

Луис кимна.

– Но ако питате мен, никой не е спал в тези легла, сър.

– Е, за едното не може да се твърди. Нали беше цялото в кръв.

– Не, не беше, сър. Кръвта беше попила през юргана или как там му казват, и беше минала върху одеялата; но върху чаршафите нямаше нищо.

– И вие не мислите, че те са се любили този следобед или вечер на някое от леглата?

Луис имаше опит в разследването на убийства и с удоволствие би забравил част От нещата, които бе виждал в стаите, в шкафовете, в

гардеробите, в леглата, под леглата. Но той знаеше какво има предвид Морс и бе повече от сигурен в отговора си.

– Не. Нямахте следи от сексуални подвизи или нещо подобно.

– Изразявате се изключително деликатно – каза Морс, докато Луис минаваше покрай една колона от дълги камиони, които услужливо се отбиха встрани. – Но това, което казахте по-рано, беше уместна забележка. Ако старият креват *не бе* скърцал целия следобед...

– Въпреки това, както отбелязахте, сър, те може да са се любили на килима.

– Вие любите ли сте се някога на килим посред зима?

– Е, не. Но...

– Централното отопление все пак е нещо. Но има течение под вратите, не мислите ли?

– Самият аз нямам кой знае какъв опит в подобни неща.

При разклонението за Чипинг Нортън, Мортън-ин-Марш и Евъшъм колата зави наляво и след няколко минути Луис плавно спря пред Чарлбъри Драйв 6. Той забеляза потрепването на дантелено перде на предния прозорец на номер 5, но по цялата улица бе тихо и спокойно. Нямаше кафяво „метро“ нито пред номер 6, нито на стръмната алея, която водеше към боядисаните в бяло врати на гаража.

– Отидете да проверите! – каза Морс.

Но и в гаража нямаше кола. А когато Луис натисна входния звънец, ехото от иззвъняването му вътре прозвуча като в злокобно празна къща.

ДВАДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, преди обяд

Последното удоволствие в живота е чувството за отървяване от задълженията.

(УИЛИАМ ХЕЗЛИТ)

Там, където Морс реши да завият надясно покрай Алайд Карпетс, няколко минути преди това Маргарет Бауман бе завила наляво покрай „Сламената шапка“, а после се бе отправила на юг, към центъра на града. В Сейнт Джилс, в резултат на строгите санкции срещу шофьори, превишаващи двучасовия си престой (дори с една-две минути) сега почти по всяко време можеха да се намерят свободни места за паркиране – нещо, което бе немислимо преди. Маргарет паркира колата тъкмо на такова място, точно пред „Орелът и детето“, след което бавно отиде до автоматата за билети, намиращ се на около двадесет метра оттам. През цялото време, откак бе седнала в стаята на Секретарката, до сега, вцепененото ѝ съзнание отказваше да приеме същността на положението, в което се намираше, и бе по някакъв странен начин отдалечено от това, което (тя знаеше) щеше да бъде фаталната неизбежност на съдбата. Когато бе отговаряла на полицаите, гласът и поведението ѝ бяха по-овладяни, отколкото тя се бе осмелявала да се надява. Не *чак* през цялото време; но всеки, дори и да е съвсем невинен, би бил притеснен при подобни обстоятелства. Бяха ли ѝ повярвали? Но сега тя знаеше, че дори отговорът на такъв жизненоважен въпрос вече е без особено значение. (Тя пхна ръка в ъгъла на чантата си, за да търси необходимите ѝ монети.) Но би било невярно да се твърди, че в този момент Маргарет Бауман бе стигнала до някакво решение да сложи край на живота си. Разбира се, такъв изход ѝ бе минавал през ума – о, толкова пъти! – през изминалите няколко дни на отчаяние и последните няколко кошмарни нощи. Тя не бе блестяща ученичка в средното училище в Чипинг Нортън, даже не я бяха включили в курса за начинаещи по „Гръцка литература в превод“ (да не говорим за курса по латински, който бе на съвсем високо ниво). Все пак, тя си спомняше някои неща (от една от задължителните книги) за Сократ, преди той да изпие отровата: неговите думи, че с радост би приел смъртта, ако се окаже, че тя е един дълъг и спокоен сън. А точно за това Маргарет копнееше сега – дълъг, непробуден и спокоен сън. (Тя

не можа да намери точно толкова монети, колкото се изискваха според неумолимото указание върху автомата.) И тогава си спомни за майка си, умряла от рак на около четиридесет години, когато самата Маргарет бе само на четиринадесет; преди да умре, бе казвала колко ужасно уморена се чувства и как иска да се избави от болките и повече да не се събужда...

Маргарет бе намерила пет монети от по 10 пенса – трябваше ѝ още една – и тя се огледа наоколо с детинска молба в очите, почти очаквайки безпомощността ѝ да се окаже спасителна. На около стотина метра, покрай Тейлорийн, към нея идваше регулировчик с жълта лента и тогава внезапно една съвсем нова и напълно необичайна мисъл премина през съзнанието ѝ. Имаше ли значение *ако* я хванеха? Не *искаше* ли тя да я хванат? След всичките ѝ така безмилостно погубени надежди, не идваше ли един момент, когато отчаянието не можеше да понесе повече изпитания? Една бележка („Не даваме дребни“) отвън на „Орелът и детето“ подсказа на Маргарет, че не може да очаква съдействие от това заведение; тя обаче влезе и си поръча чаша портокалов сок.

– Лед?

– Моля?

– Искате ли лед вътре?

– О, да. Хм, не. Съжалявам, не ви чух добре...

Тя почувства върху себе си укорителния поглед на добре фризираната жена зад бара, когато и подаде монета от една лира, а като ресто получи 60 пенса: една монета от 50 и една от 10 пенса. Тя се почувства някак си по детински доволна, когато събра своите шест монети по 10 пенса и сложи купчинката в лявата си ръка. Нямаше представа колко време е седяла там, на една маса до витрината. Но когато забеляза, че чашата пред нея е празна и когато почувства затоплените монети в ръката си, излезе и бавно тръгна към Сейнт Джилс. Хрумна ѝ – съвсем внезапно! – че тя стои там, на Сейнт Джилс; че току-що е дошла откъм Бенбъри Роуд; че трябва да е минала покрай Хотел „Хауърд“; че *дори не го е забелязала*. Дали не започваше да се побърква? Или пък съзнанието ѝ се раздвояваше? Едната част се беше включила на автопилот, още докато беше в „метро“-то, а другата, логична и трезва, дори сега, докато вървеше към автомата, я караше да внимава за обувките си (онези, които бе купила за погребението) и да ги пази от кишата. Тя видя бележката под по-близката чистачка на стъклото; през две коли от нейната забеляза и полицейката, която се бе попривела за да погледне друга табелка с регистрационен номер и да попълни още една квитанция за глоба.

Маргарет отиде при нея, посочвайки към кафявото „метро“.

– Нарушение ли съм направила?

– Това вашата кола ли е?

– Да.

– Паркирали сте без билет.

– Да, зная. Току-що ходих да разваля пари. – Почти патетично тя разтвори дланта си, за да покаже шестте монети, като че ли те можеха да бъдат смекчавашо обстоятелство.

– Съжалявам, мадам, но нали на знака точно е указано? Ако нямате точно пари, не можете да паркирате.

За момент двете жени на почти еднаква възраст се загледаха една в друга с прикрита враждебност. Но когато Маргарет Бауман заговори, гласът ѝ бе спокоен, почти безразличен.

– Харесвате ли работата си?

– Това няма нищо общо, нали? – отговори другата. – Тук няма нищо *лично*. Това е работа, която трябва да се върши.

Маргарет Бауман се обърна и полицайката я изгледа явно озадачена. От досегашния си опит знаеше, че буквално всеки, който намираще квитанция за глоба, се качваше в колата си и ядосано потегляше. Но не и тази висока, хубава жена, която сега се отдалечаваше от колата си по посока на Мемориала на жертвите. Докато се отдалечаваше, пресичайки Корнмаркет, за да тръгне нагоре по Карфакс, последните думи на полицайката продължаваха да отекват в съзнанието на Маргарет.

ТРИДЕСЕТА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, по обяд

Тогава дяволът го отведе в свещения град и го постави върху кулата на храма.

(МАТЕЯ IV, 5)

Маргарет Бауман стоеше под Карфакс Тауър, голяма и солидна кула от светложълт камък, която се намира на ъгъла на Куийн Стрийт и Корнмаркет, а от източната ѝ страна минава Главната улица. Имаше сия табела, на която с бели букви се съобщаваше, че от върха на кулата се открива разкошна гледка към града и околността: такса 50 пенса, от понеделник до събота, 10:00 – 18:00 ч. Сърцето ѝ заби силно, когато застана там и вдигна поглед към назъбената четириъгълна балюстрада, ограждаща върха. Тази балюстрада не бе висока; често пъти в миналото тя бе виждала хора да стоят там, като се виждаха почти половината от телата им, докато надзъртаха към Оксфорд или махаха на приятелите си, стоящи на около тридесетина метра по-надолу. Тя не бе от онези акрофоби, (каквто беше Морс, например) които се обливат в лепкава пот и изпадат в паника от световъртежа, когато са принудени да се покачат на третото или четвъртото стъпало на домакинската стълба. Но тя винаги бе изпитвала ужас при мисълта, че някой може да я *бутне* – откакто веднъж на училищна забава в Сноудаун едно момче се беше *престорило*, че я бута, и когато за части от секундата бе изпитала чувството на непосредствен ужас от падането в стръмната пропаст, зейнала почти под краката ѝ. Казват, че човек винаги си спомнял детството си, преди да умре, и тя съзнаваше, че вече два пъти – не, три пъти – мисълта ѝ се бе връщала към ранни спомени. А сега като че ли това ставаше за четвърти път – спомни си думите, които баща ѝ казваше, когато тя се опитваше да отложи писането на някое писмо или на домашното си: „Колкото повече отлагаш нещата, толкова по-трудни стават те, моето момиче!“ Да ги отлага ли сега? Да отсрочва вземането на съдбоносното решение? Не! Тя бутна вратата, водеща към кулата. Беше ясно, обаче, че тя е затворена; и с чувство на отчаяние и разочарование тя забеляза пояснение в долния край на табелата: 20 март – 31 октомври.

Шпилът на „Сейнт Мери“ сочеше многообещаващо нагоре към небето пред нея, когато тя тръгна надолу по Главната улица и отиде в

Митрата.

– Голямо уиски „Белс“, моля, ако имате. (Колко пъти бе чувала съпруга си да изговаря точно тези думи!)

Младата барманка натисна една чаша към гърлото на обърнатата бутилка.

– Лед?

– Моля?

– Искате ли лед?

– Ъъ – не. Ъъ – да – да, моля! Съжалявам. Не ви чух...

Докато отпиваше от уискито, в лявото ѝ слепоочие настойчиво туптеше един досега спокоен нерв, а света сега ѝ изглеждаше малко по-поносим, отколкото когато бе излязла от Пълномощничеството. Подобно на някое полузабравено лекарство – отвратително на вкус, но въпреки това ефикасно – уискито като че ли беше ѝ подействало добре; и тя си поръча още едно.

След няколко минути тя стоеше на Редклиф Скуеър; и когато погледна нагоре към северната страна на църквата Сейнт Мери, душата ѝ като че ли бе обхваната от някакво странно и съдбовно омайване. По средата на високата постройка, сред тризъбите орнаменти, Маргарет видя главата и раменете на млад мъж в дебело палто, сложил бинокъл на очите си и виращ се към северните части на Оксфорд. Кулата вероятно бе отворена! Тя отиде към стълбите през главния вход на църквата и тогава за момент се обърна и се взря в кубето на Редклиф Камера зад себе си; забеляза надписа на горното стъпало: *Dominus custodial introitum tuum et exitum tuum*¹⁷. Но тъй като тя не знаеше латински, до нея не стигна скритата ирония на думите. КУЛАТА Е ОТВОРЕНА бе написано с главни букви на едно табло за съобщения до входа; а вътре, зад една маса, покрита с пощенски картички, пътеводители и брошури с християнска литература, седеше жена напредна възраст, която вече бе разбрала, че Маргарет Бауман иска да се качи, тъй като ѝ подаде кафеникав билет и поиска 60 пенса. Няколко дървени стъпала водеха до първата площадка, където на една заключена врата отляво висеше табелка, информираща посетителите, че тук е била Старата библиотека – най-първата към университета – където няколкото книги, събрани от първите учени, представляваха такава ценност, че бяха прикрепени с вериги към стените. Маргарет рядко бе проявявала интерес към стари църкви или други старини; но сега установи, че разглежда листовката, коя го жената на входа

17. Бог следи влизането твое и излизането ти (лат.) – Б.ред.

й беше дала:

Когато Мери стана кралица и Англия се обърна към римския католицизъм, архиепископ Кранмър и двама от неговите сподвижници, Латимър и Ридли, бяха осъдени в „Сейнт Мери“ за ерес. Латимър и Ридли бяха изгорени на кладата. Самият Кранмър, след като официално се покая, бе върнат в „Сейнт Мери“ и осъден на смърт. Той бе изгорен на кладата в рова край Белиъл Колидж, държейки дясната си ръка (написала отричането му) високо над пламъците...

Маргарет погледна собствената си дясна ръка с няколко петна от химикалка в основата на палеца и помисли за мъчителното изкупление, което Кранмър бе търсил и с радост приел за предишните си слабости. Една сълза се търкулна бързо по бузата ѝ и тя извади бяла хартиена кърпичка от чантата си, за да избърше очите си.

Стълбите – вече железни и без перила на последните две площадки – водеха към покрива на страничния параклис и тя се почувства освежена от чистия въздух, когато се изкачи още по-високо, до камбанарията, където мъжът с бинокъл и развята от вятъра коса тъкмо се беше спуснал по витата каменна стълба, водеща към върха.

– Не се качвайте много нагоре! – любезно я информира той. – Доста духа. И е хлъзгаво. Внимавайте.

Когато се появи на върха на кулата, в продължение на няколко секунди Маргарет изпита силно замаяване от гледката, разкрила се точно под краката ѝ – черния железен пръстен, обграждащ изписаните със злато римски цифри на големия часовник, украсяващ северната страна на църквата. Но скоро паниката премина и тя погледна отсреща към Редклиф Камера, после вляво от камерата, към колегите по Броуд Стрийт; след това огледа постройките на Балиол, където Кранмър бе успял да избави душата си сред горящите съчки; после тя видя голите дървета по Сейнт Джилс и улиците, които се отправяха оттам към северната част на Оксфорд; после съзря гигантския жълт кран, който стоеше над покрива на Хотел „Хауърд“ на Бенбъри Роуд. Тя направи още няколко стъпки по стръпнатата пътека, водеща към северозападния ъгъл на кулата, когато внезапно изпита някакъв порив на въодушевление и сълзите отново бликнаха от очите ѝ, а вятърът отметна косите ѝ назад, а тя държеше главата си изправена със същото радостно безгрижие, както някога, когато бе малко момиченце и дъждът се лееше върху вдигнатото ѝ към

небето лице...

На едно място в ъгъла съвсем неподходящите ѝ и неудобни обувки се подхлъзнаха по пътеката и един човек, който стоеше долу, видя, как черната чанта полетя към земята и падна почти изправена в една преспа сняг под северозападния ъгъл на кулата.

ТРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, следобед

Всичко идва при онзи, който чака – а наред с другите неща, идва и смъртта.

(Ф. Х. БРАДЛИ)

Морс беше недоволен и неспокоен – това бе доста очевидно, докато двамата седяха пред къщата на семейство Бауман в Чарлбъри Драйв. Чакаха десет минути, като Морс седеше на мястото до шофьора с все още стегнат през гърдите му предпазен колан и взиращ се през прозореца. После изминаха още десет минути, през които Морс отвреме-навреме цъкаше с език и дълбоко въздишаше с нетърпение и безсилие.

– Мислите ли, че тя ще се върне? – каза Луис.

– Не знам.

– Колко ще чакаме?

– Откъде *мога* да знам!

– Само питам.

– Чуйте какво ще ви кажа, Луис. Всичко в този случай се е объркало в една проклета ужасна каша!

– Е, аз това не знам, сър.

– Ами тогава знай го! Не трябваше да я изпускаме от погледа си.

Луис кимна, но не каза нищо; още десет минути двамата седяха безмълвно.

Но нямаше и следа от Маргарет Бауман.

– Какво предлагате да правим, Луис? – попита накрая Морс.

– Мисля, че трябва да отидем до пощата и да видим дали можем да открием нещо, написано от Бауман – все нещо трябва да има. Да проверим дали някой от колегите му не знае къде е той или къде е отишъл, или нещо подобно.

– И бихте искал някой от тях да отиде да види трупа, нали? Вие мислите, че това е Бауман!

– Просто бих искал да проверя, това е всичко! Да проверя дали това *не е* Бауман, ако така повече ви харесва. Но ние още въобще нищо не сме направили, сър, за идентифицирането на трупа.

– И искате да ми кажете, че е вече крайно време да го направим!

– Да, сър.

– Добре! Нека го направим както вие искате. Губене на време е, но... – Той почти изръмжа.

– Добре ли сте, сър?

– Разбира се, че не съм добре! Не виждате ли, че умирам за цигара, човече?

Посещението в пощата даде малко информация, която те все още да не знаят. Том Бауман бе работил в четвъртък, петък и събота след Коледа, след което си бе взел една седмица отпуск. Трябвало да се яви на работа днес, 6-ти януари, но все още никой не го бе виждал, нито пък имаше вести от него. Бил е тих, точен и методичен човек, който бе работил тук в продължение на шест години. Никой не познаваше добре жена му Маргарет, въпреки че всички заеха, че тя работи в Оксфорд и обръща доста внимание на дрехите и външността си. В личното досие на Бауман имаше две писма, написани от него: едното бе първата му молба за постъпване на работа в Пощата, а другото се отнасяше до пенсионните му осигуровки. Очевидно бе, че с течение на времето калиграфските способности на Бауман малко се бяха усъвършенствали и имаше достатъчни доказателства – ако въобще някой ги търсеше – че писмото, което тази сутрин Маргарет бе извадила от чантата си, бе наистина написано от съпруга ѝ. Това можа да им каже мистър Джийкок, услужливия и много осведомен началник на пощата. Той обаче нямаше нищо против един от колегите на мистър Бауман да отиде с полицейските служители в Оксфорд, за да се опита да идентифицира трупа.

– Да се надяваме, че това не е Том! – каза той, когато Морс и Луис станаха и тръгнаха от малката му канцелария.

– Наистина мисля, че няма за какво да се тревожите, сър – каза Морс.

* * *

Както винаги, колите, движещи се непосредствено отзад, бяха намалили скоростта си до допустимата граница; и когато полицейската кола заедно с мистър Фредрик Норис, сортировач на пощата на Нейно Кралско Величество в Чипинг Нортън, стигна до двойното платно след Бленхайм Палъс, отзад се бе образувала огромна колона от превозни средства. Морс, който бе казал на Луис да приема нещата спокойно, седеше мълчаливо по обратния път, в резултат на което и Луис бе мълчалив. В долния край на Уудсток Роуд той зави надясно в една тясна уличка пред болницата Редклиф и спря на паркинга за линейки пред моргата, където сега бе прехвърлен намерения в пристройката на „Хауърд“ труп.

Норис излезе от колата, която зави зад него.

– Вие ще дойдете ли, сър? – попита Луис. Но Морс поклати глава.

Фред Норис стоя закован на място няколко секунди, а после – донякъде за учудване на Луис – кимна бавно, като собственото му лице беше съвсем леко по-бледно от кожата, покриваща сините подутини на мъртвеца. Цареше пълно мълчание, но когато служителят от моргата дръпна обратно белия чаршаф, Луис постави любезно и с разбиране ръка върху рамото на Норис, а после леко го изведе от мрачната сграда отвън на свежия януарски въздух.

Една линейка току-що беше спряла пред полицейската кола и Луис, който си уговаряше с Норис час за даване на официални показания, видя как шофьорът на линейката бавно излезе и каза нещо на един от носачите на входа за спешни случаи. От липсата на суетене Луис предположи, че човекът вероятно е докарал някоя придирчива осемдесетгодишна старица за редовната ѝ седмична физиотерапия. Но внезапно се отвориха задните врати и се откри тяло на жена, покрито с червено одеяло, от което се подаваха само нозете ѝ без обувки. Луис се приближи към полицейската кола със свито гърло и видя Морс (все още в неведението относно драматичната новина, която Луис щеше да му съобщи), който сочеше към линейката.

– Коя е тя? – попита Луис двамата санитарни, които нагласяха плъзгачите за носилката.

– Вие сте...? – Шофьорът посочи с палец към полицейската кола.

– Главен инспектор Морс – той! Не аз!

– Нещастен случай. Намерили са я...

– На колко години е?

– Мъжът сви рамене: – Може би към четиридесет?

– Знаете ли коя е?

Мъжът поклати глава.

– Никой не знае все още. Няма документи. Няма чанта.

Луис дръпна одеялото и погледна лицето на жената, а сърцето му бе свито в страховитото предчувствие – той знаеше, че точно от такава развръзка се бои Морс.

Но шофьорът на линейката бе прав в това, че никой не знае коя е жената. Луис също не я познаваше. Но определено мъртвата жена в линейката не бе мисис Маргарет Бауман.

В същата обедна почивка, около петдесет минути преди Норис със сигурност да бе разпознал мъжа, убит в Хотел „Хауърд“, като мистър Томас Бауман, Роналд Армитидж, мръсен, безпомощен, измръзнал, гладен безделник, безработен и некадърен за каквато и да е работа, получи неочакван подарък от съдбата. Той бе прекарал предната нощ и по-голямата част от сутринта свит на една пейка в алеята, която води от Редклиф Скуеър към Главната улица. Под вцепенените му нозе имаше една празна бутилка от Бълмърс, а в джоба на дългото до глезените му зимно палто, което от много години бе най-ценната му вещ, имаше една мазна банкнота от пет лири и няколко монети от по 10 пенса. Когато видя черната чанта, която летеше към земята, докато не падна в една снежна преспа на ъгъла на църквата, той инстинктивно се огледа бързо и с подозрение наоколо. Но в момента площадът беше празен и той бързо грабна чантата, мушна я под палтото си и бързо се отдалечи от заснежения калдъръм пред Брейзнуоз по алеята вляво, водеща към Търл. Тук – далеч от приятелите си – подобно на вълк, който откъква от общата плячка голямо парче месо и го отнася встрани от завистливите очи на останалите от глутницата, той разгледа вълнуващото си откритие. В чантата имаше червило, пудра, гребен, евтина запалка, пакетче хартиени носни кърпички, листовка за църквата „Сейнт Мери“, малки ножички за нокти, връзка ключове за кола и кафяво кожено портмоне. Той не обърна внимание на пластмасовите карти – Виза, Ъксес, Лойдс – но бързо мушна в джоба се – двете приятно шумолящи банкноти по десет лири и трите монети от по една лира, които намери вътре.

Следобеда той бавно вървеше по Главната улица към Карфакс, а после зави покрай колежа „Крайст Чърч“ и влезе в полицейското управление на Сейнт Олдейтс, където предаде чантата на гишето за загубени вещи.

- Къде я намерихте? – попита дежурният сержант.
- Някой трябва да я е изпуснал...
- Добре ще е да си оставите името...
- А, не! Няма защо.
- Може да има възнаграждение!
- Наздраве, приятел.

ТРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Понеделник, 6-ти януари, следобед

Уърдсуърт си спомня в „Прелюдията“, как е бил успокояван от звука на реката Дървѝйт, виеща се сред тревистите низини.

(Литературни пейзажи от Британските острови)

Рядко се случваше Морс да иска подкрепления. Всъщност, личното му мнение бе, че гледката (както често се вижда по телевизията) на сто-тина униформени полицаи, пълзящи в редици през необятна пустош, често пъти предизвиква обиден присмех. Самият той веднъж бе участвал в подобна масова акция на едно поле в Северен Стафърдшър, която бе приключила с един празен пакет „Федърлайт Дюрекс“, празна кутия от безалкохолна светла бира и (на следващата сутрин) досадни пристъпи на лумбаго.

Но следобеда на 6-ти януари Морс поиска повече хора; колкото до Луис, той се радваше, че най-после са потърсили така необходимата им помощ (в лицето на Сержант Филипс и двама детективи), за да работят по издирването на Маргарет Бауман.

Колкото и да е странно (въпреки ме всичко, отнасящо се до него, беше странно според Луис), Морс не бе особено изненадан, когато научи, че убитият е Том Бауман; всъщност, единствената емоция, която показа – и то е огромно облекчение – бе, когато разбра, че трупът, появил се по обяд *не* е на Маргарет Бауман. Всъщност, сега, когато седна с Луис в „Кралския дъб“, точно срещу болницата, Морс изглеждаше много по-спокоен – обстоятелство, което (както правилно предположи Луис) не бе съвсем без връзка с факта, че след свръхчовешките усилия, положени през Коледните и Новогодишните празници, накрая Морс се бе предал и си беше купил пакет цигари. В два и половина те отново бяха на шосе А34 към Чипинг Нортън, този път с по-определена цел – да разследват къщата на Чарлбъри Драйв 6, която все повече попадеше във фокуса на разследването на убийството.

– Да счупим ли някой от предните прозорци, или пък от задните? – попита Морс, когато те вече стояха пред къщата, а многобройни лица по прозорците в тихата задънена уличка с живо любопитство наблюдаваха

какво става. Но не се наложи да се прилага подобно влизане със сила. Луис подхвърли, че повечето хора („Е, моята жена прави така“) оставят ключ на съседите; така се оказа и в този случай – една възрастна жена от номер 5 услужливо им даде ключ и от предната врата, и от задната. Оказа се, че мисис Бауман е излязла в петък вечерта, като е казала, че ще се върне чак в понеделник след работа, но и до сега не се е върнала – поне доколкото жената знаеше.

На долния етаж нямаше нищо особено интересно, тъй че Луис се качи на горния етаж и завари Морс в една от двете спални да наднича в масивен тъмен махагонов гардероб, който (с изключение на едно старомодно кресло) беше единствената мебел в стаята.

– Открихте ли нещо, сър?

Морс поклати глава.

– Много обувки е имал.

– Но те не помагат много.

– Въобще не помагат.

– Усещате ли някаква миризма, сър?

– Каква?

– Уиски? – предположи Луис.

Очите на Морс светнаха, когато помириса наоколо.

– Знаете ли, мисля че сте прав.

Сред купчината от бели кутии за обувки те намериха половин бутилка уиски „Белс“ в третата кутия отдолу нагоре.

– Мислите ли, че тайно си е пийвал, сър?

– И какво от това? *Аз също* си пийвам тайно. А вие не го ли правите?

– Не, сър. Не бих успял да се укривя. Моята жена почиства всичките ми обувки.

В другата стая за гости на горния етаж (малко по-голяма от бокс) също нямаше кой знае какви мебели; върху голите дъски на пода бяха опънати три вестникарски страници, а на тях бяха подредени големи зелени ябълки.

– Купуват си „Сън“ – отбеляза Луис, когато погледът му падна върху една млада дама, наведена напред, за да подсили впечатлението от мощния си бюст. – Мислите ли, че е бил прикрит секс-маниак?

– *Аз също* съм... – понечи да отговори Морс, но спря, когато видя ухиленото лице на сержанта, при което и самият той се усмихна.

В спалнята, въпреки че имаше повече мебели (и дори бе обзаведена с вкус, според Морс), на пръв поглед нямаше нищо много по-интересно,

отколкото в останалата част на къщата. Две легла, поставени съвсем близо едно до друго, застлани е масленозелени юргани, а до всяко от тях имаше малко нощно шкафче, като на по-близкото до прозореца имаше дамски принадлежности, което ясно показваше, че това е „нейното“. Вдясно от вратата, имаше голям гардероб от бяло дърво, очевидно също „неин“, а отляво се намираше висок скрин, по всяка вероятност „негов“. Едно сложно произведение на съвременното мебелно изкуство с огледало по средата, две полички над него (и двете пълни с книги), с чекмеджета отдолу, бе поставено точно до скрина в долния край на леглото на Маргарет Бауман. Тъй като в скрина имаше поне три пъти повече нейни дрехи, отколкото негови, Морс се съгласи Луис да се занимае с тях, докато той оглежда останалото. Но никой от тях не откри нещо особено съществено. Скоро Морс установи, че проявява по-голям интерес към двете полички с книги. Дебелите гръбчета на четири подвързани в бяло книги с меки корици представляваха поредица от последните международни бестселъри на Джаки Колинз, а до тях стояха две очевидно неотваряни издания на „Пенгуин“ – „Завръщане в Брайдсхед“ и „Пътят към Индия“. Следваха две големи и богато илюстрирани издания за живота и кариерата на Мерилин Монро; старо издание на Кратък Оксфордски речник; и, както личеше, съвсем нова придобивка – книга от поредицата „Великите на Холивуд“, разказваща за кариерата на Робърт Редфорд (звезда, както и мис Монро, за която Морс все пак бе чувал). На стената до тези две полички с книги имаше две цветни снимки, изрязани от спортни вестници: едната беше на Стив Крам, известния бегач на средни разстояния, а другата – на Иън Терънс Ботам, чиито руси къдрици стигаха почти до деколтето на английския му пуловер за крикет. Заглавието „Сексуални забавления“ на долната полица привлече вниманието на Морс; той извади книгата и я отвори напосоки:

Ръката ѝ се плъзна покрай лоста за скоростите и докосна крака му под тенис-шортите. „Нека да отидем у нас – бързо!“ – прошепна тя в ухото му.

„Няма да спорим за това, любов моя!“ – отвърна той с дрезгав глас, докато мощната „мазерати“ се отклони в улицата...

На следващата сутрин, докато лежах заедно...

Подобен род умерена порнографска литература не бе привлекателна за Морс и той тъкмо оставяше книгата обратно на полицата, когато забеляза, че от съседния том, озаглавен „Наръчник по плетиво“, се

подава нещо. Това бе пощенска картичка от Дървънуотър, адресирана до мисис Бауман. Клеймото върху пощенската марка беше от 29-ти юли, а текста на картичката бе следния:

Поздрави от Рая – как бих искала и ти да си тук.

Едуина

Морс обърна картичката и погледна замечтано бледата зеленина на хълмовете, преди да я остави обратно на мястото ѝ. Странно бе това място, помисли си той за миг. Подобен род литература надали ще да е била любимото четиво за отмора на Том Бауман. Очевидно Едуина е била една от приятелките на Маргарет или местна жена, или някоя от колежките ѝ в Оксфорд. Скоро той забрави за това.

Когато слезе на долния етаж, Луис събра купчината документи, които бе отделил от множеството писма и сметки, напъхани безразборно в двете чекмеджета на ъгловия шкаф в хола – вода, ток, ипотека, болнични осигуровки, банкови извлечения, застраховки за колата. Морс, от своя страна, седна на едно от креслата и запали цигара.

– Ужасно са им разбъркани тези сметки и разни бележки, сър!

Морс кимна.

– Хмм!

– Като че ли някой наскоро е ровил из тях.

Морс трепна в креслото, като че ли някой плавно движещ се пред него шофьор бе решил внезапно и без предупреждение да натисне аварийно спирачки.

– Луис! Вие сте гений, синко! Вестникът! В кухнята има една купчина вестници и аз ги погледнах, докато вие бяхте тук. Знаете ли какво? *Мисля, че там беше и днешния брой!*

Луис усети как кръвта се нажежава във вените му, докато следваше Морс към кухнята, където под брой на „*Оксфорд таймс*“ от миналата седмица беше „*Сън*“, носещ датата 6-ти януари.

– Трябва да е идвала днес по някое време тук, сър. Морс кимна.

– Мисля, че се е върнала, *след като я видяхме сутринта*. Вероятно механично е взела вестника от пред вратата...

– Но все някой трябва да я е видял!

– Отидете да проверите, Луис.

След две минути, през които Морс се взираше в трета страница на ежедневника на семейство Бауман, Луис се върна: жената от отсрещната къща, която живо се интересуваше от събитията, беше видяла Маргарет

Бауман да слиза от такси.

– *Такси?*

– Така твърди тя – и влязла в къщата в един и половина.

– Когато ние се връщаме в Оксфорд...

– Чудя се какво ли е търсела, сър?

– Вероятно е искала да си вземе някой документ за строителната кооперация, или са ѝ се свършили парите. Може би затова онези чекмеджета бяха така разбъркани.

– Можем лесно да проверим – в строителните кооперации.

– Искате да кажете както направихме с козметичните салони?

Морс се усмихна.

– Не! Оставете Филипс и момчетата му да свършат това досадно занимание, Луис! Аз много повече се интересувам да разбера защо е дошла с такси.

– Да накараме ли сержант Филипс да провери за таксито? – ухили се Луис, тъй като засега двамата мъже си тръгнаха от Чарлбъри Драйв 6. Къщата бе ледено студена и те с радост се измъкнаха от нея.

Същия ден, в 16:45 ч., „метро“-то на Маргарет Бауман бе открито, заедно с необходимата квитанция за паркиране, на Сейнт Джилс и новината веднага бе предадена в Кидлингтън. Но един сгъваем чадър, спрей за предпазване от заледяване и осем жетона за „скрабъл“ от гаражите „Есо“ не можеха, според Морс, да окажат никаква помощ при разследването на убийството.

Едва в десет и половина следващата утрин Сержант Викърс позвъни на Кидлингтън от Сейнт Олдейтс, за да съобщи необичайната новина, че са намерили чантата на Маргарет Бауман. Със свито сърце Викърс научи, че самият Морс щял да дойде веднага, за да разгледа находката.

ТРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, преди обяд

ДЖЕК (сериозно): В чанта.

ЛЕЙДИ БРЕКНЪЛ: Чанта?

(ОСКАР УАЙЛД)

– Кааквоо?

Нечленоразделният вик на Морс приличаше на предсмъртна агония на ранен призрак и той бе готов да насочи цялата си ярост към онзи от офицерите на Сейнт Олдейтс, който предния ден е отговарял за приемането на загубените вещи.

– Всеки ден идват много загубени неща, сър...

– ...и не приемаме чак всичко (довърши Морс с унищожително презрение). – Това, сержант, е, меко казано, доказателство от първостепенна важност в разследване на убийство и, ако мога така да се изразя, това *не е* разследване, за което вашият участък не е чувал. Всъщност, вчера следобяд вашият колега сержант Филипс и двама от собствените ви детективи бяха специално освободени от задълженията си тук, за да помагат при разследването. Спомняте ли си? И знаете ли кой помоли за тях – аз! И знаете ли защо така се старая да проявя интерес към това разследване? Защото този гаден участък *ме помоли* да го направя!

Сержант Викърс пребледня и кимна, а Морс продължи.

– Вие! – и то веднага, сержант – ще ми намерите онова нищожество, което е седяло тук вчера, и ще му кажете, че искам незабавно да го видя. Господи! Никога не съм виждал подобно нещо. В нашата работа си има правила, сержант – не знаехте ли? – и според тях трябва да взимаме и имената, и адресите, и професиите, и времето на намиране, и разни други подробности, и всичко останало; а ето ни сега без никаква информация кой е донесъл чантата, къде е била намерена, кога е била намерена – нищо!

По време на тази оглушителна тирада бе влязъл един полицаи, който чакаше завършването на речта, за да каже на Морс, че го търсят по телефона.

След като Морс излезе, Луис хвърли поглед към стария си приятел, сержант Викърс.

– Вие ли бяхте, Сам? Викърс кимна.

– Не се тревожете! Той винаги губи самообладание.

– Въпреки всичко, е прав. Казвам на всички останали да попълват данните и да вземат имената, но...

– Спомняте ли си кой я донесе?

– Смътно. Някакъв алкохолик. Може да го имаме някъде по картоните, ако е откраднал бутилка вино от супермаркета или нещо друго. Горкия човечец! Но тук не можем да се отървем от такива като него! Предполагам, че е откраднал парите, когато е „намерил“ чантата, а после я е донесъл, за да е чист пред съвестта си. Не разбрах къде я е намерил, нито пък кога, нито името му. Просто си помислих – е, няма значение!

– Няма да те застреля, Сам.

– Едва ли има в нея нещо, което да е чак толкова важно.

Луис отвори скъпата чанта и прегледа съдържанието ѝ; Викърс беше прав, нямаше нещо, което да е особено интересно. Той измъкна малката пачка карти от предното отделение на портмонето: обичайните банкови и кредитни карти, два билета за библиотеката, две зацапани марки, малка правоъгълна карта, рекламираща преимуществата на един индийски ресторант на Уолтън Стрийт, Оксфорд, както и пропуск за Пълномощничеството с цветна снимка на Маргарет Бауман в левия ъгъл. Луис ги огледа внимателно една по една и тъкмо ги слагаше обратно в портмонето, когато на гърба на бялата картичка от ресторанта видя надпис с червена химикалка:

М. Обичам те,
скъпа. Т.

Очевидно, помисли си Луис, спомен от по-щастливите им дни, вероятно първият им обяд, когато Том и Маргарет Бауман са седели и са се гледали замечтано над Бомбайско къри, държейки ръцете си и хрускайки фъстъци.

Морс се върна с малко по-ведро изражение.

Интелигентният и находчив Филип бе открил, че Маргарет Бауман се е върнала – не със собствената си кола, разбира се – в Чипинг Нортън предишния ден по обед и е изтеглила 920 лири от сметката си в Оксфордшърската строителна кооперация, като е оставила само минималните 10 лири.

– Всичко започва да съвпада, Луис – каза Морс. – Тя очевидно е търсела разплащателната си книжка, когато се е върнала с такси. А и това връзва нещата, разбира се – той посочи към чантата. – Ключовете на колата са тук, готов съм да се обзаложа! Но тя вероятно е имала допълнителен ключ от къщи у себе си... Да! Чекова карта, разбирам, но бих се изненадал, ако я държи при чековата си книжка. Повечето хора в днешно време са по-предпазливи.

Луис, който не бе особено възраждан от похвалите, изсипали се върху неговия колега, се осмели да направи своя коментар за единственото нещо в чантата, което го бе заинтригувало – онази (очевидно съвсем наскоро взета) листовка от църквата „Сейнт Мери“.

– Спомням си, че когато бях момче, сър, някой скочи от онази кула, и се чудех...

– Глупости, Луис! В днешно време не стават такива неща. Днес хората вземат няколко опаковки лекарство, нали, сержант Викърс?

Последният, изненадан от вниманието, реши да се възползва и да поправи впечатлението за себе си.

– Тъ, за чантата, сър. По-рано не ви казах цялата истина...

Но Морс не го слушаше. Бе вперил поглед в бялата картичка, която току-що бе разглеждал Луис и която лежеше най-отгоре на купчината неща от чантата; ясно се виждаше написаното на ръка послание.

– Какво е това? – попита той с такъв внушителен и тих авторитетен глас, че Викърс усети, как космите в основата на кафявите му вежди се изправят.

Но никой от двамата сержанти не можеше да отговори, тъй като и двамата не знаеха какво ги пита главният инспектор, нито пък защо очите му искрят така победоносно.

Морс прегледа набързо другите неща от чантата и набързо реши, че те не са от особена важност. Лицето му все още сияеше, когато тупна ръка върху рамото на Луис.

– Вие сте, и то не за пръв път в живота си, проклети гений, Луис! Що се отнася до вас, Викърс, благодарим ви за помощта, приятелю. Забравете това, което казах за оня ваш колега-идиот! Моля да ни извините. Имаме работа, нали, Луис?

– Индийският ресторант ли? – попита Луис, когато се качиха в колата.

– Вие какво, да не сте гладен?

– Не, сър, но...

– Аз самият не бих се отказал от къри, но не точно сега. Натисни

педала, синко!

– Ъъ – накъде, сър?

– Чипинг Нортън! Къде другаде?

Луис забеляза, че когато минаха през Уудсток, часовникът на фасадата показваше дванадесет и четвърт.

– Какво ще кажете за една бира? – попита весело той.

Морс го погледна с любопитство.

– Какво ви става тази сутрин? Надявам се да не сте на път да станете алкохолик?

Луис леко поклати глава.

– Искате да приличате на мен, Луис. Но аз съм пияница.

– Каква е разликата?

Морс помисли малко.

– Мисля, че алкохолиците винаги се опитват да *се откажат* от пиенето.

– Докато на вас никога не ви и минава подобна мисъл, сър?

– Добре казано! – отвърна Морс, след което изпадна в мълчание, което се случваше винаги, когато се возеше в кола.

* * *

Когато приближаваха разклонението за Чипинг Нортън по шосе А34, една жена, шофираща много стар „Форд Англия“, мина покрай тях, идвайки от Бирмингам, за да прекара нощта в Хотел „Хауърд“.

ТРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

Някакъв не особено важен документ е бил откраднат.

(ЕДГАР АЛАН ПО)

– Е, проклет да съм! – Морс поклати глава в диво разочарование, когато за пореден път застана в спалнята на Маргарет Бауман; в ръцете му бе *„Наръчникът по плетиво“*. – Няма я, Луис!

– *Какво* го няма?

– Картичката, която ти показах – онази от Езерата. – На която имаше подпис *„Едуина“*.

– Не сте ми я показвали – протестира Луис.

– Разбира се, че... е, може и да не съм. Но почеркът на онази картичка беше същият, като почерка на гърба на твоята картичка от онова индийско място, как му беше името, на Уолтън Стрийт. *Абсолютно същият!* Мога да се закълна! Пощенската картичка беше от Улсуотър или някакво подобно място и – (Морс се напъна да си спомни по-ясно) – пишеше нещо като *„Поздрави от възврътнатия рай – Аз бих искал да си тук.“* Но, виждате ли, малко е странно на пощенска картичка да се пише *„Аз бих искал да си тук.“* В деветдесет и девет на сто от случаите хората просто биха казали *„Ще ми се да си тук“*, нали? Разбирате ли какво имам предвид? На тази картичка *не* пишеше *„Поздрави от Рая“* – после тире – *„Аз бих искал да си тук.“* На нея пишеше *„Поздрави от Рая мигновено едно. Ще ми се да си тук.“* Тази картичка е била от любовника на Маргарет Бауман, който е искал да ѝ каже, че в онзи Рай му е липсвало само едно нещо – тя!

– Няма да помогне много, след като я няма – каза Луис несигурно.

– Но нея я няма! Не виждате ли? Самият факт, че Маргарет Бауман се е върнала втори път показва, колко важна е тя. Но аз *мисля*, че си спомням клеймото – беше от август. Трябва само да открием кой е прекарал почивката си на езерата миналата година през август!

– Би могло да е и по-миналата година.

– Не бъдете такъв песимист! – отсеке Морс.

– Но ние *би трябвало* да сме песимисти – настоя Луис, имайки предвид неотдавнашния си горчив опит с козметичните клиники. – Милioni хора прекарват отпуските си на Езерата всяко лято. И коя е

„Едуина“?

– Това е любовникът. Том Бауман би заподозрял нещо и би се заинтересувал кой е този, ако се бе подписал с истинското си име. Но човекът, с когото имаме работа, Луис – *мъжът, който почти сигурно е убиецът на Бауман* – е доста умен: той е сменил името си, но не прекалено много! И това ни насочва към истината. Този човек се е подписал „Т“ на онова индийско листче, а после се е подписал „Едуина“ на пощенската картичка. *Ето, че ние вече знаем малкото му име, Луис!* „Т“ не идва от Том – а от Тед. А „Тед“ е съкратено от „Едуард“; и той се е подписал с женския вариант – „Едуина“! QED¹⁸, Луис, както казвахме в четвърти курс! Добре! Вие казвате, че има милиони хора, които всяка година изгарят от желание да чуят как дъждът барабани по покривите на караваните им в Грасмиър. Но едва ли много от тях се казват „Едуард“, а половината вероятно са твърде стари – или прекалено млади – за да ухажват нашата русокоса Маргарет. И, което е по-важно, по всяка вероятност, този човек, когото търсим, живее в Оксфорд или не много далеч оттук. И ако той е могъл да си позволи ваканция на Езерата, то той вероятно работи, а не разчита на социални помощи, така ли е?

– Но...

– И... само да довърша – не всеки е запознат с „*Възврънатия Рай*“. Мистър Милтън¹⁹ не е лъжица за всяка уста в днешното упадъчно време и аз бих се обзаложил, че нашият човек е ходил на училище.

– Но сега всички ходят на училище, сър.

– Знаете какво имам предвид! Той е в горните 25 процента на най-високия коефициент на интелигентност.

– Тогава случаят изглежда приключен, сър!

– Не бъдете така отвратително саркастичен, Луис!

– Съжалявам, сър, но...

– Не съм свършил! Какъв е цветът на косата на Бауман?

– Ами... русоляв или нещо подобно.

– Правилно! И какво е общото между Робърт Редфорд, Стив Крем и Иън Ботам?

– Всички момичета тичат след тях.

– Не! Външността, Луис.

– Искате да кажете, че те всички са руси?

– Да! И ако Маргарет Бауман е била върна на себе си, този неин

18. Quod erat demonstrandum – което не остана скрито (лат.). – Б.пр.

19. Джон Милтън (1608–1674). Английски писател, автор на „Възврънатия рай“. – Б.пр.

хубавец сигурно също е имал руса коса! И ако около една четвърт от англичаните са русокози...

– Може да е швед, сър.

– Какво? Швед, който е чел „*Възврътаният рай*“?

За Луис цялата тази история ставаше все по-невероятна; и въпреки това, той се улови, че следва дедуктивната логика на Морс с неохотно възхищение. Ако Морс беше прав, не би могло да има чак толкова много работещи руси хора на име Едуард, на възраст от двадесет и пет до към четиридесет и пет, живеещи в Оксфорд или близо до него, които да са прекарвали последната си почивка в района на Езерата, нали? И Луис оцени значимостта на една забележка, която Морс току-що бе направил: Маргарет Бауман бе направила две твърде рисковани посещения в къщата си на Чарлбъри Драйв през последните двадесет и четири часа. Ако при първото целта е била да си вземе книжката от строителната кооперация (или откъдето и да е) и да изтегли пари оттам, в това не би имало нещо нередно. Но ако основната цел на второто посещение е била, както предполага Морс, да се отстранят от къщата всякакви жизненоважни доказателства, които биха могли да са скрити на най-невероятни места...

Докато седеше в спалнята на семейство Бауман този следобед, Луис съзнаваше, че засега дори не се и осмелява да спомене на Морс за натрапчивата мисъл, която така упорито бе заседнала в съзнанието му. Засега той бе изоставил тази идея като напълно въображаема, но въпреки това тя не изчезваше съвсем.

– Зная, че е смешно, сър – но не мога да престана да мисля за онзи подемен кран зад хотела.

– Продължавайте! – каза Морс, проявявайки известен интерес.

– Тези кранове могат да наместват края на греда върху монета от шест пенса: те трябва да нагласяват точно болтовете и всичко. Тоест, ако искате, можете да вдигнете сандък, да речем, и да го преместите където пожелаете – *през прозореца*, може би? Това е само бегла идея, сър, но не е ли възможно Бауман да е бил убит в *основната част на хотела*? Ако убиецът е увил тялото, да речем, и го е закачил за крана, той може да го е пренесъл до Пристройка 3, където някой може да му е помогнал да го наместват в стаята. Самият убиец вероятно въобще не попада под подозрение, защото той никога не е бил в близост до пристройката. И ако е валял сняг – както казаха от метеорологичната служба – не би имало никакви отпечатъци, *водещи към пристройката*, нали? Зад хотела има толкова мръсотия и кал, че никой не би забелязал там нищо

необичайно; а и едва ли някой би чул нещо с този дискошум вътре. Знам, че може би е глупаво, но отново в сметката попадат хората, които са били в хотела. И, мисля, че ще се съгласите, сър, започват да ни липсват заподозрени.

Морс, който слушаше притихнал и с внимание, сега поклати глава със странна веселост.

– Какво намеквате, Луис, че убиецът е кранист, така ли?

– Това е само идея, сър.

– Все пак това стеснява нещата. Русокос кранист, на име Тед, който е прекарал една седмица в Уиндърмиър или някъде другаде...

Морс се засмя.

– Луис, вие сте по-зле и от мен!

От къщата на Бауман Морс се обади в управлението и научи, че двама мъже веднага ще тръгнат към него, за да му помогнат да претърси внимателно всички помещения на Чарлбъри Драйв.

Самият Морс взе ключовете на колата и замина обратно за Оксфорд.

ТРИДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

Харди и Луиза Хардинг рядко си казваха нещо повече, освен едно промърморено „Добър вечер“.

(Ранните години на Томас Харди)

Вместо веднага да се върне в Кидлингтън, Морс за пореден път отиде в Съмъртаун и зави по Юърт Плейс, където спря точно пред стълбите. Той научи, че Секретарката била вътре и можела да го приеме почти веднага.

Докато чакаше седнал на дългата пейка във фойето, Морс бе приятно впечатлен (както и при предишното си посещение) от дизайна и мебелировката на Пълномошничеството. Сградата със сигурност бе едно от върховите постижения (малко на брой) на архитектурата в Оксфорд след 1950 година. Той се улови, че се опитва да определи датата: 1960? 1970? Но преди да стигне до някакво заключение, му съобшиха, че Секретарката го очаква.

За пореден път Морс се облегна в червеното кожено кресло.

– Хубава е тази сграда!

– Да, имаме късмет с нея.

– Кога е строена?

– Завършена е през 1965 г.

– Сравнявах я с някои страховити здания, които са построили в Оксфорд след войната.

– Все пак не трябва да мислите, че нямаме проблеми.

– Наистина ли?

– О, да. Много често стават наводнения в мазето. А освен това, покривът е плосък: едва ли може да се даде Кралско отличие за архитектура на някой, който е проектирал плосък покрив за такава голяма сграда – и то в Англия! Поне в моите книги няма такива случаи.

Секретарката говореше убедително и Морс усети, че проявява интерес към темата.

– Неприятности ли сте имали?

– *Неприятности?* Да, имахме, а и сега ги имаме, и ще бъде много изненадващо, ако в бъдеще ги нямаме. Тъкмо изплатихме пълната подмяна на плочите на покрива – за *трети* път.

Морс кимаше съчувствено, докато я слушаше, но скоро интересът му към строителните проблеми на Пълномощничеството се изчерпа и той пристъпи към причината за своето посещение. Той разказа на Секретарката, съвсем поверително, почти всичко, което бе разбрал за семейство Бауман, и намекна за силното си безпокойство за живота на Маргарет Бауман. После попита дали тя не е имала някакви по-близки приятелки сред колежките си; дали не е имала някакви *приятели*; дали не е имало някакви клюки за нея; дали въобще има нещо, което би могло да се научи от колежките на Маргарет.

В резултат от това в кабинета на Секретарката бе повикана мисис Гладис Тейлър, която отрече да е знаела нещо за семейния живот на Маргарет Бауман или за някаква вероятна извънбрачна връзка, или пък за сегашното ѝ местопребиваване. Съвсем скоро Морс разбра, че няма особена полза от тази жена и я освободи. Той никак не бе изненадан, че тя знае толкова малко; също така, осъзна, че резкият му тон на събеседване е притеснил безкрайно много бедната женица. Това, което Морс не успя да разбере – и което с по-малко самонадеяност вероятно би могъл да предусети – бе, че безпокойството на Гладис Тейлър нямаше почти нищо общо с тона на неговите въпроси, но бе силно свързано с факта, че след като бе прекарала уикенда в къщата ѝ в Кътърслоу, Северен Оксфорд, Маргарет Бауман се бе появила *отново* – драматично! – късно предната вечер и бе помолила Гладис да я приеме и да ѝ обещае, че на никого няма да казва къде е.

Бившият офицер от затвора, работещ сега на рецепцията, отложи прегледа на съдебния бюлетин и поздрави Главния инспектор, който му подаде временния пропуск – пластмасов стикер с метална щипка, където имаше картонче с жълтеникав цвят и надпис с черни главни букви: ПОСЕТИТЕЛ; под него с черен флумастер бе написано „Инсп. Морс“. До предния вход имаше редица от пощенски чували, които очевидно чакаха пощенската кола; Морс тъкмо се канеше да си тръгва, но, изненадан от навременното стечение на обстоятелствата, се обърна и заговори човека от охраната.

– Вероятно ви е много удобно с всички тези торби наоколо!

– Да! Подобни неща не се забравят, сър. А и все още бих могъл да позная къде са направени повечето от тях – по печатите имам предвид.

– Наистина ли можете? – Морс хвана една от сивите торби и служителят се приближи, за да я огледа.

- Тази е от „Скръбс“.
- Казват, че било пълно с престъпници в „Скръбс“.
- Тъй беше – едно време, когато бях там.
- Тук май няма много престъпници, а?
- Има доста неща, които те *биха искали* да отгъкнат – предимно протоколите от разпитите, разбира се.
- И вие затова сте тук.
- Напоследък не е лесно да се държи под око всичко. Толкова много хора влизат – не става дума за постоянно работещите тук – идват търговци, строители, електротехници, доставчици.
- И вие на всички давате пропуски – като този, който дадохте на мен?
- Освен ако не са редовни посетители. Тогава им даваме временен пропуск със снимка и прочие. Спестяват се много време и неприятности.
- Разбирам – каза Морс.

В Кидлингтън имаше писмо за Морс: бял плик с щемпел от Лондон, адресиран до Главния инспектор Морс (с възможно най-изящен почерк) и отбелязан като „Строго поверително и лично“. Още преди да отвори плика, Морс бе убеден, че го очаква някакво невероятно интелигентно и жизнено важно разкритие за случая с Бауман. Но грешеше. Писмото бе следното:

Това е любовно писмо, но моля, не се притеснявайте прекалено много, тъй като то всъщност няма значение. Сега Вие се занимавате с разследване на убийство и ние се срещнахме за кратко във връзка с този случай. Не зная защо, но мисля, че истински, бързо и щастливо се влюбих във Вас. Ето, това е!

Не бих написала това глупаво писмо, докато не прочетох биографията на Томас Харди, където той (според собствените му думи) казва, че никога не е могъл да забрави лицето на едно момиче, което веднъж му се усмихнало, яздейки на кон покрай него. Той знаел името на момичето, всъщност те двамата живеели близо един до друг, но връзката им никога не се развила дори дотам, че да си говорят. А аз поне дотолкова успях!

Сега скъсайте това! Казах Ви какво изпитвам към Вас. Почти искам да съм заподозряната в този случай. Може пък аз да съм убиецът! Ще дойдете ли да ме арестувате? Моля Ви!

Писмото нямаше поздрав и подпис и докато Морс го четеше, в изражението му се съчетаваха и неприязън, и някакво странно приятно чувство. Но, както бе казало самото момиче (което и да бе то!) – това всъщност нямаше значение. Все пак, за всеки мъж би било странно да не се интересува от самоличността на подобен подател. И в продължение на няколко минути през този зимен следобед Морс седя замислен на бюрото си. Това момиче сигурно бе приятно – и беше направила само една правописна грешка...

В 17:10 ч. се обади Луис – с ликуващ глас.

ТРИДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

Ако веднъж вникнете в някой литературен герой, разбирането на творбата на автора става лесно.

(ЛОНГФЕЛОУ)

Луис бе открил копие на писмото във вътрешния горен джоб на доста старо спортно сако. И това откритие очевидно бе тъкмо онова, на което Морс се бе надявал; тъй че Луис не можа да скрие ликуването си, когато съобщи за намереното. От своя страна, Морс не можеше да прикрие задоволството си и когато (само след около половин час) Луис донесе четирите ситно изписани на ръка страници, Морс ги пое с благоговението, което би било достойно за учен-изследовател на Библията, на когото се е паднала честта да види *Codex Vaticanus*.

Ти си егоистична неблагодарна кучка и ако си мислиш, че просто можеш да се измъкнеш, когато си поискаш, по-добре знай, че те чакат още доста главоболия, тъй като може би и аз имам някои претенции. Опитай се да разбереш какво имам предвид. Ако можеш да се държиш като кучка, добре е да знаеш, че и аз мога да постъпвам така. Ти успя да получиш от мен това; -което искаше, и само защото аз пожелах да ти го дам, си въобразяваш, че можем да зарежем всичко и да приключим на чисто. С настоящето писмо искам да ти съобщя, че това не може да стане и, както вече казах, по-добре е да разбереш какво имам предвид. Можеш да бъдеш сигурна, че няма да се измъкнеш. Винаги казваш, че не можеш много да говориш по телефона, но в понеделник можеше, нали? Не е трудно да се досетя откъде се обади. Не си свободна тази седмица, а може би и следващата, а пък и по-следващата седмица! Знам, че не съм видял чак толкова колкото теб, но не съм глупак и мисля, че го знаеш. Казваш, че следващия семестър няма да се запишеш за вечерните часове, а това беше единствената възможност да се виждаме по-дълго. Е, аз не искам някое любезно благодарствено писмо. Но искам едно нещо и съм съвсем сериозен, когато казвам, че ще го получа. Трябва да те видя отново – поне още веднъж. Ако имаш поне някакво чувство на почтеност

към мен, ще се съгласиш. А ако имаш поне капка здрав разум – да оставим настрана чувствата – пак ще се съгласиш да се видим, защото ако не го сториш, ще взема мерки. Не ме подтиквай към такива неща. Никой не знае за нас и бих искал нещата да си останат такива, каквито бяха. Нали си спомняш колко внимавах и как никой от твоите колеги не разбра нищо. Не че за мен това има особено значение, поне не и наполовина колкото за теб. Не забравяй това. Така че, направи както искам и нека се срещнем следващия понеделник. Кажй им, че трябва да ходиш на зъболекар и аз ще те чакам както обикновено пред Лятната Библиотека в Съмъртаун в един без десет. Направи така, че да дойдеш – и заради себе си, и заради мен. Може би трябваше да усетя, че охладняваш към мен. В училище учихме една история, в която се казваше, че винаги има някой, който целува и друг, който си поднася бузата. Е, нямам нищо против това, но трябва да те видя отново. Много пъти си ме желала силно, много пъти си била в състояние да чуши световния рекорд по събличане, и това не е било само защото сме имали на разположение всичко на всичко четиридесет минути. Така че, ела на срещата в понеделник, иначе ще трябва да понесеш последствията. Току-що си помислих, че последното изречение звучи като заплаха, но аз не искам да бъда груб. Може би никога не съм казвал това, което наистина мисля, но знай, че се влюбих в теб, още щом видях отгоре отблясъците на слънцето върху златистата ти коса. До понеделник – един без десет – или...!

* * *

Морс прочете писмото два пъти – и двата пъти бавно, като (за радост на Луис) изглеждаше извънредно доволен.

– Как го възприемате, сър?

Морс остави писмото и се отпусна назад в стария тапициран с черна кожа стол, на чиито странични облегалки лактите му бяха опряни, докато пръстите на дланите му барабаняха ситно един о друг пред уста му, разтегнала се в доволна усмивка.

– А *Вие* какво бихте казали за това писмо, Луис, а? *Вие* какво научихте от него?

Луис не обичаше подобни моменти. Но самият той си бе задал този въпрос още първия път, когато прочете писмото, и сега се впусна в това,

което, според него, Морс би трябвало да оцени като интелигентен анализ.

– Съвсем ясно е, сър, че от доста време насам Маргарет Бауман е изневерявала на съпруга си. В писмото той споменава за вечерни курсове и аз мисля, че те са се провеждали през есенния семестър, след като те двамата са се запознали, както казва той, през лятото. Бих предположил, че това е станало от юли нататък. Това първо. – (Луис не бе недоволен от себе си.) – По-нататък, сър, за възрастта на този мъж. Той казва, че не е видял чак толкова, колкото нея, при което подчертава думата „чак“. Вероятно, за да я подразни, както правят повечето ора, ако тя е била малко по-възрастна от него – да кажем, шест месеца, или година. Сега, за Маргарет Бауман – открих, сър, че тя е навършила тридесет и шест години миналия септември. Тогава нека дадем на нашия основен заподозрян около тридесет и пет, става ли? (Луис не можеше да си спомни много случаи, в които да бе говорил така гладко и авторитетно.) Има и трети момент, сър. Той иска да се видят пред библиотеката в един без десет – тоест, знае, че и трябва пет минути, за да стигне дотам от Пълномощничеството, и пет минути – за да се върне. Това значи, че от предвидената обедна почивка остават около петдесет минути. Но той споменава за „*четиридесет* минути“, така че, според мен (колко щастлив бе Луис!) той вероятно живее на около пет минути с кола от Саут Пърейд. Не мисля, че са ходели в някое заведение, за да си държат ръцете, сър. Мисля, също, че този индивид живее някъде в *западната* част на Оксфорд – да речем някъде на Уудсток Роуд – понеже лятната читалня би била доста неудобно място за среща, ако той живееше в *източната* част, особено като се има предвид краткото време, с което са разполагали.

На няколко пъти Морс бе кимвал в знак на съгласие с казаното от Луис и почти бе на път да поздрави сержанта, когато Луис реши да обобщи нещата – все така изчерпателно.

– Ако прибавим тези нови факти към онова, което вече сме открили, сър, смятам, че няма да сме твърде далеч от откриването на този човек. Можем още поточно да определим къде живее той – на около пет минути с кола от оградата на лятната читалня; можем с по-голяма точност да определим и възрастта му – тридесет и четири или тридесет и пет години. Тоест, ако имаме компютърна справка за жителите, мисля че бързо ще можем да открием нашия човек. Но има още нещо, което може да се окаже много по-полезно от компютъра, сър: онези вечерни курсове! Няма да е трудно да открием хората от класа на мисис Бауман;

и аз съм готов да се обзаложа, че все ще открием някого, който да има бегла представа от това, което е ставало с нея. Мисля, че това е добра насока за разследването и бих могъл веднага да се захвана с това, ако сте съгласен.

Морс помълча малко, преди да отговори.

– Да, мисля, че съм съгласен.

Въпреки това, Луис схвана, че има нещо несигурно в гласа на шефа му; нещо го тревожеше, почти сигурно беше така.

– Какво има, сър?

– А? Няма нищо. Това е... добре, кажете ми как ви се струва това писмо *като цяло*, Луис. *Какъв* ли е този човек според вас?

– Доста е сложно, бих казал. Като че ли наистина я обича. А в същото време като че ли има някаква жестокост в себе си – даже грубост. Като че ли я е обичал, но винаги по някакъв особен егоистичен начин – като че ли е бил готов на всичко, за да я задържи.

Морс кимна.

– Сигурен съм, че сте прав. Мисля, че наистина е *бил* готов на всичко, за да я задържи.

– Имате ли някаква представа какво наистина е станало? – попита Луис тихо.

– Да – поне донякъде. Очевидно Бауман е намерил това писмо и е разбрал, че жена му ходи с друг. Предполагам, че ѝ го е казал и ѝ е поставил ултиматум. Повечето мъже, разбира се, просто биха приели нещата и биха приключили с този въпрос, колкото и да е болезнено. Но не и Бауман! Той е обичал жена си повече, отколкото тя въобще е могла да си представи и първоначалният му гняв се насочва *не към нея*, а към любовника ѝ. Вероятно ѝ е казал всичко това, може би по малко объркан начин; и мисля, че е решил, че най-добре ще помогне на Маргарет и в същото време ще запази гордостта си, като се *отърве от любовника!* Много случаи сме имали заедно, Луис, с много хора сме се срещали; не мисля, че има голямо разнообразие на мотиви – любов, омраза, ревност, отмъщение... Както и да е, мисля, че Бауман е успял да накара жена си да се съгласи с неговия план да се отърват от мъжа, който – поне за момента – е представлявал заплаха и за двамата. Какъв *точно* е бил планът може и никога да не узнаем – освен ако Маргарет Бауман не реши да ни каже. Единственото нещо, което със сигурност знаем е, че самият Бауман е написал собственоръчно истинско писмо, което доста хитроумно изпълнява две цели при евентуалното намиране на убития любовник, тоест, ако някога падне подозрение върху някой от семейство Бауман:

първо, поставя Маргарет Бауман в положение на страдаща, което предизвиква съчувствие; второ отдалечава Том Бауман на няколко стотин мили от мястото на престъплението.

– Не знаехме ли вече повечето от тези неща...?

– Позволете ми да завърша, Луис! В даден момент – не зная точно кой – планът се задейства и то от единствения човек, който е могъл да го направи – Маргарет Бауман, която е решила, че ако трябва да вземе важно решение в живота си (което е и направила!), то предпочита да заложил на непозволения си любовник, вместо на законния си съпруг. Ясно ли е? Забравете за момент подробностите, Луис! Това, което е важно, е че вместо план за убийството на носещия неприятности любовник, планът се насочва към убийството на пречещия съпруг!

– Значи, според вас, писмото не помага много? – първоначалната еуфория на Луис леко поспадна и той стигна до обичайната си неувереност.

– Господи, напротив! А вашият прочит на писмото бе пример на логично и ясно разсъждение! Но...

Сърцето на Луис подскочи. Той знаеше какво ще каже Морс и побърза да го каже вместо него.

– Но вие мислите, че съм пропуснал нещо от особена важност – така ли?

Морс изчака малко, после се усмихна, което според него трябваше да изразява съчувствие:

– Не, Луис. Не сте пропуснали едно важно нещо. Пропуснали сте две неща.

ТРИДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

На стълбището горе застани –
облегната на вазата градинска –
и слънчевата светлина в косите си вплети.

(Т. С. ЕЛИЪТ)

– Както казах, Луис, освен вашите възхитителни умозаклучения, има някои други неща, които, може би, бихте могли и да забележите. Най-напред – (Морс потърси в писмото подходящия пасаж) – той казва „Спомняш си колко внимателен бях и как никои от колегите ти не знаеше нищо“. Това изречение разкрива много неща. То подсказва, че този човек *би могъл* и да е доста небрежен при срещите си с Маргарет Бауман; тоест той би могъл, ако е искал, да подсказва на колегите й какво е имало между тях – най-вероятно като ги *видят* заедно. Това, мисля, означава, че двамата често са били *близо* един до друг и че той разумно се е съгласил да избягва контактите си с нея *там, където са били заедно*. И едва ли е необходимо да ви казвам къде може да е било това – къде *трябва* да е било – нали? То е ставало в района на Пълномощничеството, където двадесетина извънчатни работници са се занимавали с разни неща – но най-вече на покрива – между май и септември миналата година.

– Пфуу! – Луис отново погледна писмото. Ако това, което Морс твърдеше бе сигурно...

– Но има и още нещо – продължи Морс, – което е по-особено. На края на писмото има една изящна фраза – „но мисля, че се влюбих в теб, още когато видях отгоре отблясъците на слънчевата светлина върху златистите ти коси“. Вие бяхте прав, когато казахте, че в общи линии това ни подсказва къде са се запознали. Но това ни подсказва и нещо много по-важно. Не разбирате ли? То ни разкрива от какъв ъгъл я е видял той за пръв път, нали, Луис? *Той я е видял отгоре!*

Луис внимателно претегляше това, което Морс току-що беше казал:

– Искате да кажете, че този човек може да е бил на покрива, сър?

– Може и да е бил! – Морс изглеждаше извънредно доволен от себе си. Или може да е бил *още по-високо*. Плоският покрив на тази сграда

им е причинявал доста неприятности и миналото лято те изцяло са го ремонтирали.

– Тоест?

– Тоест, там е имало доста работници и вероятно им е трябвало нещо, с което да повдигат материалите...

– Кран! – думата моментално се изплъзна от устните на Луис.

– Връзва се, нали?

– Имало ли е кран на мястото?

– Откъде да знам!

– Спомняте ли си – каза Луис бавно, – че аз ви подсказах, че може да е кранист?

– Глупости! – каза Морс щастливо.

– Но аз...

– Вие може да сте стигнали до верния отговор, Луис, но не чрез верни разсъждения, а с това не можете да се хвалите.

Луис бе също така щастливо усмихнат, както и Морс.

– Да позвъня ли на Секретарката, сър?

– Мислите ли, че още е там? Минава пет и половина.

– Някои хора остават и след края на работното време. Като мен!

Секретарката беше все още в канцеларията си. Да, бе имало подемен кран на обекта – голям и жълт – от май до октомври! И тя, Секретарката, не би имала нищо против полицаите да погледнат пропуските на работниците, пазени в картотечен шкаф на рецепцията.

Морс стана от стола си и навлече дебалото си палто.

– А има и още нещо, Луис. И то наистина увенчава досегашните ни усилия. Те внимателно пазят цялата си документация – е, поне онзи на гишетото прави така. Всички пропуски трябва да се показват и съм готов да се обзаложа, че на онези работници са им раздали временни пропуски, така че да могат да използват съоръженията там и да не им се налага да показват карти всеки път, когато отиват до тоалетната или нещо подобно. Само си помислете! Ние седим тук и си напругаме мозъците, а през цялото време онзи, когото търсим, си е стоял на една малка карта в едно малко чекмедже в Пълномощничеството – при това там е и собствената му снимка! Дявол да го време, това е най-простия случай, с който някога сме се занимавали, стари ми приятелю. Хайде. Да се вдигаме!

Но Луис остана на мястото си със замислено изражение на квадратното си, честно лице.

– Знаете ли, донякъде е жалко, нали? Както казвате, измислихме всичко това – дори име му дадохме на този човек! Единственото нещо, което не успяхме да решим, бе къде живее. А ако можехме и това да направим – не бихме имали нужда от никакви снимки, нали? Тогава всичко щеше да бъде напълно *измислено* от нас.

Морс седна на ръба на бюрото, поклащайки плешивата си глава.

– Даа. Жалко, признавам. Учудващо е на каква логика е способен човешкия ум. Но понякога животът бяга от логиката – и понякога, тъкмо когато си сътворил велика голяма чудесна теория, откриваш, че има пропуск в основата ѝ и всичко се разпада пред теб при най-малкия земен трус.

Гласът на Морс бе странно сериозен и Луис забеляза колко уморен изглеждаше шефът му.

– Нали не мислите, че ни очаква земетресение?

– Не, надявам се! Преди всичко се надявам да успеем да спасим Маргарет Бауман – да я спасим от самата нея. Приятна жена, нали? Каква коса само!

– Особено когато човек я гледа от подемен кран – каза Луис, най-после ставайки и обличайки палтото си.

Когато излизаха от канцеларията, Морс за момент спря пред голяма бяла карта на Оксфорд, закачена вляво от вратата.

– Какво мислите, Луис? Ето как изглежда: Саут Пърейд – оттам я е взел. Сега търсим място, което да не е на повече от пет минути, така твърдите вие. Е, едно поне е сигурно – на Уудсток Роуд той е завил или наляво, или надясно, нали така? Пръстът на Морс бавно проследи маршрута, който водеше на юг: малко вероятно изглеждаше мъжът да живее в онази вилна зона, която се простираше почти до Сейнт Джилс и Морс установи, че погледът му пада точно под игрищата на колежа Сейнт Джон и по-точно в лабиринта от улички, които кръстосваха надлъж и нашир района. От своя страна, Луис оглеждаше предполагаемия път, по който мъжът е тръгнал, ако е завил надясно и на север; скоро той забеляза малка група улички между Уудсток Роуд и канала и гарата на запад. Надписите на картата бяха много дребни, но Луис успя да разчете имената: Сейнт Питърс Роуд, Улфгър Роуд, Пикси Плейс, Дайъмнд Клоуз... Все общинска собственост, ако добре си спомняше – или поне така бе докато през осемдесетте години торите не си припомниха за обещаната от Антъни Идън демокрация по отношение на собствеността върху земята.

ТРИДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

Слуги шестима верни имам аз
и всичката си мъдрост знам от тях:
Кога, Къде, Какво, Защо и Кой, и Как –
ей туй са всички те – шестиях.

(РЪДИЪРД КИПЛИНГ)

Най-съществените подобрения, които извършваха собствениците на къщи от червени тухли, засягаха вратите и прозорците: някои от старите врати бяха напълно сменени с нови дъбови или поне бяха пребоядисани в цвят, различен от установеното синьо; повечето от старите прозорци с предишните им малки, продълговати стъкла, сега бяха заменени от големи хоризонтални стъкла в рамки от неръждаема стомана. Общо взето, очевидно беше, че целият район се благоустроява; къщата на Дайъмънд Клоуз 17 не правеше изключение от тази тенденция. Пред малката порта бе поставена предпазна врата (зад която не се виждаше никаква светлина), а оградата и градината бяха преустроени така, че да може да минава средноголяма кола – като светлозелената „маестро“, която стоеше там сега. Мястото изглеждаше странно пусто под оранжевата светлина на уличните лампи.

Двете полицейски коли бавно завиха по Сейнт Питърс Роуд, след което спряха на пресечката с Дайъмънд Клоуз. В първата кола бяха Морс, Луис и Филипс, а във втората имаше двама униформени полицаи и един цивилен детектив. Филипс и цивилният полицаи имаха пистолети; и двамата (по предварителен план) излязоха от колите и без да затръшват вратите зад себе си, изминаха тихо тридесетината метра до входа на номер 17, където цивилният детектив насочи доста театрално пистолета си към звездите, а сержант Филипс натисна бутона на звънеца до входната врата. След няколко секунди някъде в задната част на къщата се появи слаба светлина, а после по-ярка, на фона на която на стъклото на вратата се очерта силует на мъж. В този момент лицата на Морс и Луис издаваха огромно напрежение; но, погледнато от разстояние, нямаше нещо, което да предизвика чак толкова емоции.

От самото начало мъжът с дебелия зелен пуловер се оказа

изненадващо отзивчив. Той помоли да довърши вечерята си от зрял боб (бе му отказано), да си вземе пакет цигари (бе му разрешено), да отиде до полицейското управление със собствената си кола (бе му отказано), както и да си вземе шала и палтото (бе му разрешено). Той изобщо не спомена за заповед за арестуване, гаранции, адвокати, защитници, граждански права, незаконен арест или за Лорд Лонгфорд и самият Морс изпита неудобство от сценария за ареста, разработен по схемата „смърт или слава“. Но това никой никога не узна.

В стаята за разпити пръв започна да задава въпросите Луис.

– Цялото ви име е Едуард Уилкинс?

– Едуард Джеймс Уилкинс.

– Дата на раждане?

– Двадесети септември 1951 година.

– Място на раждане?

– Дайъмънд Клоуз 17.

– Къщата, където живеете сега?

– Майка ми живееше в нея.

– В кое училище сте ходили?

– Първо в основното училище на Хобсън Роуд.

– А след това?

– Мъжката гимназия в Оксфорд.

– Успешно сте издържали приемните изпити?

– Да.

– Кога завършихте?

– През 1967 г.

– И сте взели диплома?

– Да, явих се на изпити по математика, физика и техническо чертане.

– Не сте се явявали по английска литература?

– Явих се, но не изкарах.

– Чели ли сте нещо от Милтън? – намеси се Морс.

– Да, чели сме *Комус*.

– Какво правихте, след като завършихте училище? (Луис продължи да задава въпроси.)

– Започнах да уча занаят в „Луис Айрънхъркс“ в Джерико.

– А после?

– Не го довърших. Стоях там година и половина, а после ми

предложиха много по-добра работа в „Макензи Кънстръкшън“.

– Все още ли работите там?

– Да.

– Какво точно работите?

– Кранист съм.

– Искате да кажете, че си седите горе в кабината и местите товари из обекта?

– Може и така да се каже.

– Тази компания – „Макензи Кънстръкшън“ – е правила ремонт на покрива на Пълномощничеството в Оксфорд миналата година, така ли е?

– Да. От април до септември.

– И вие през цялото време работехте там?

– Да.

– Е, сигурно не чак *непрекъснато*?

– Моля?

– Не сте ли почивали през лятото?

– А, да. Съжалявам. Нямахме ме около две седмици.

– Кога беше това?

– В края на юли.

– Къде ходихте?

– На север.

– Къде точно?

– В района на езерата.

– А там къде точно бяхте?

– Дървълтуотър.

– Изпрашихте ли оттам някакви картички?

– Да, няколко.

– До някой от приятелите ви тук – в Оксфорд?

– Че на кого друг?

– Не знам, мистър Уилкинс. Ако знаех, нямахме да ви питам, нали?

Това бе първият напрегнат момент в разпита и Луис (както го бе учил Морс) остави нещата да се поуспокоят и не каза нищо; известно време тишината тегнеше над празната и доста мразовита стая в задната част на полицейското управление в Кидлингтън.

На вратата стоеше сержант Филипс, който преди това не бе присъствал на разпит, и гледаше доста объркано. Дългото мълчание (според Филипс) притесни Уилкинс, чиито ръце на два пъти ровеха в джобовете на панталона му, като че ли търсейки успокоителна цигара; поне засега

той като че ли успяваше да се владее. Бе кокалест, русокос, приятно изразяващ се мъж, който, според Филипс, не приличаше на човек, способен да проявява убийствена жестокост. Въпреки това, Филипс съзнаваше, че двамата мъже, които се занимаваха с този случай, са доста опитни, поради което той слушаше въпросите на Луис с поглъщащо благоговение.

– Кога за пръв път се срещнахте с мисис Маргарет Бауман?

– Вие знаете за това?

– Да.

– Запознах се с нея, когато работех в Пълномощничеството. Ходехме да се храним в стола и там я срещнах за пръв път.

– Кога за пръв път се видяхте с нея в извънработно време?

– Тя имаше вечерни часове и след това ходехме да пийнем по нещо.

– А след това я водехте у дома си?

– Да.

– И се любехте?

– Да.

– А после сте й омръзнали и тя е пожелала връзката ви да свърши – така ли е, мистър Уилкинс?

– Това не е вярно.

– Обичахте ли я?

– Да.

– Още ли я обичате?

– Да.

– А тя обича ли ви? (Морс бе доволен от така умело степенуваните въпроси.)

– Не съм я принуждавал, нали? (За пръв път Уилкинс показва леко колебание – и някаква грубост.)

– Вие ли сте писали това? – Луис подаде копие от писмото, намерено в якето на мистър Бауман.

– Да, аз го писах – каза Уилкинс.

– И въпреки това твърдите, че не сте я принуждавали ни най-малко?

– Просто исках да я видя отново, това е всичко.

– Да се любите отново, имате предвид?

– Не, не точно това.

– Видяхте ли я наистина в онзи ден – на Саут Пърейд?

– Да.

– И я отведохте у вас?

– Да.

– Някой проследи ли ви – с кола?

– Какво искате да кажете?

– Мистър Бауман е знаел за вас – намерихме това копие от писмото ви в едно от неговите якета.

Уилкинс поклати глава, като че със съжаление.

– Не знаех, честна дума, не знаех. Винаги съм казвал на Маргарет, че каквото и да стане, никога не съм искал да – е, да *нараня* някого.

– Вие не сте знаели, че мистър Бауман знае.

– Не.

– Тя не ви ли каза?

– Не. Ние престанахме да се виждаме от деня, когато се срещнахме на Саут Пърейд. Тя каза, че не може да издържа на напрежението и на всичко и че е решила да остане с него. Беше ми трудно да го понеса, но се опитах да го приема. Нямах особен избор, нали?

– Кога я видяхте за последен път?

За пръв път по време на разпита Уилкинс си позволи нещо като усмивка, която разкри правилните му, но оцветени от никотина зъби.

– Видях я – погледна той часовника си – преди около час. Тя беше в къщата, когато вие дойдохте да ме вземете.

Морс внезапно присви очите си, като че ли изпита много силна болка; Луис започна:

– Искате да кажете...?

– Тя дойде към шест без четвърт. Каза, че не знае какво да прави – нуждаеше се от помощ.

– Пари ли искаше?

– Не. Е, спомена нещо такова. Но няма особен смисъл да иска пари от *мен* – и тя го знае.

– Каза ли къде отива?

– Не, но мисля, че се е свързала със сестра си.

– Тя къде живее?

– Мисля, че близо до Нюкасъл.

– Не й ли предложихте да остане при вас?

– Това би било нелепо, нали?

– Мислите ли, че още е в къщата ви?

– Вероятно е излетяла оттам като прилеп от ада, веднага щом тръгнахме.

(Морс направи движение към сержант Филипс, каза му няколко думи на ухото и го отпрати.)

– Значи, мислите, че е заминала някъде на север? – продължи Луис.

– Не знам. Честна дума, не знам. Посъветвах я да се качи на някой кораб и да отиде на континента – да се махне от всичко.

– Но тя не се вслуша в съвета ви?

– Не. Не можеше. Нямахме паспорт, а се страхувахме да подаде молба, защото знаеше, че я търсят навсякъде.

– Знаеше ли, че и *вас* ви търсят навсякъде?

– Не, разбира се! Не знам какво имате предвид.

– Сигурен съм, че знаете защо сте тук – каза Луис, гледайки Уилкинс право в очите.

– Наистина ли? Боя се, че грешите.

– Е, добре, тя *е знаела*, че всички ви търсят. Виждате ли, мистър Уилкинс, тя се е върнала в къщата си в Чипинг Нортън, поемайки голям риск, за да отстрани някои доказателства, които е мислела, че са там. Например, взела е пощенската картичка, която сте ѝ изпратили от района на Езерата.

В стаята за разпити настъпи драматична тишина, като че ли всички си бяха поели дълбоко дъх, без да го изпуснат.

– В качеството си на полицейски служител – продължи Луис – ви съобщавам официално, че сте арестуван за убийството на Томас Бауман.

Уилкинс се сви на стола си, лицето му побледня, а горната му устна се разтрепери.

– Правите ужасна грешка – каза той много тихо.

ТРИДЕСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

Когато си ядосан, брой до четири; когато си много ядосан – ругай.

(МАРК ТВЕН)

– Добре ли се справям? – попита леко поомекна-лият Луис, когато, пет минути след предварителния разпит двамата с Морс седяха в столовата и пиеха кафе.

– Много добре, *много* добре – каза Морс. – Но отсега нататък трябва да внимаваме, защото приближаваме несигурен терен – искам да кажа, че ще бъде трудно да се докажат едно-две неща. Така че, нека набързо да обобщим нещата. Да започнем отначало – „План едно“, да го наречем. В онзи ден Бауман проследява жена си до Дайъмънд Клоуз и по-късно я поставя пред свършен факт. Тя и без това е вече отчаяна и се съгласява с измисления от него необичаен план. Както видяхме, той измисля номера с фалшивия адрес и прави резервация за двама за Новогодишното тържество в Хотел „Хауърд“. Тя казва на Уилкинс, че съпругът ѝ е заминал на някакъв курс и че те могат да бъдат цялото време заедно, при което той подскача от радост. Щом успява да се настани в хотела, тя се обажда на Уилкинс – още не сме проверили това, Луис – за да му каже номера на стаята и скоро двамата прекарват един щастлив час между чаршафите. После и двамата се приготвят за маскарада – за което тя вече е казала на Уилкинс и с което той се е съгласил. Ако *не е бил* съгласен, Луис, планът е нямало да може да се изпълни. Към седем часа тя измисля някакво извинение, за да излезе и тогава дава ключа на самия Бауман, който е чакал някъде близо до пристройката и който е бил маскиран в съвсем същите дрехи като Уилкинс. Е, Уилкинс е по-силен, предполагам, отколкото Бауман въобще някога е бил, и аз мисля, че Бауман едва ли е рискувал всичко да се превърне в сбиване – вероятно е носел нож или револвер, или нещо подобно. След деянието започва втората част от измамата. Те би трябвало да изчезнат веднага, но това би било твърде рисковано – някой веднага би открил трупа, обезпокоен, че „семейство Балард“ не са на празненството. Пък и не рискували да ги разпознаят: през цялата вечер и двамата са маскирани – неговото лице било начернено, а тя носела покривало; единственият път, когато

момичето на рецепцията е видяла Маргарет Бауман, тя е била увита в шал и забрадка, с чифт тъмни скиорски очила, това поне знаем. Луис кимна.

– Това е бил първоначалният план – и вероятно е било почти така, както го описах, Луис; в противен случай би било невъзможно да се обяснят някои неща – например, че Бауман е написал до жена си писмо, което би осигурило прилично алиби и на двамата, ако се случи най-лошото. Планът не бил лош – освен по отношение на нещо много важно. Бауман е научил вече твърде много неща за Уилкинс, но не *достатъчно* много. Преди всичко, той не е знаел, че Уилкинс започва да упражнява все по-голямо влияние върху жена му и че тя е станала така зависима от него в сексуално и емоционално отношение, че в един момент осъзнава, че предпочита именно съпругът ѝ, Том Бауман, а не любовникът ѝ, да изчезне от живота ѝ завинаги. Може би Бауман е бил така обзет от манията за отмъщение, че тя е видяла, вероятно за пръв път, какъв жесток и нечестен човек е той. Но, каквато и да е причината, в едно можем да бъдем сигурни: *тя е казала на Уилкинс за техния план*. Сега не е необходимо да сте гений – и аз не мисля, че Уилкинс е гений – за да забележите почти невероятната възможност: планът може да се осъществи така, както Бауман го е замислил – точно така! – но само докато Бауман влезе в стаята. Там *Уилкинс* ще го чака зад вратата с бутилка, или каквото е необходимо там, за да му размаже тила.

– Челото, сър – измърмори Луис, колкото да се запази достоверността на неофициалния доклад.

– Е, така е станало, Луис; и сега влиза в действие „План две“. След като е убил Бауман, Уилкинс бил готов да отиде на празненството, облечен в съвсем същите чуждоземски дрехи, в които ще бъде намерен трупа. Двамата мъже са били почти еднакви на ръст и килограми и всички щели да бъдат еднородни, че мъжът в карибския костюм на празненството и намереният по-късно убит човек в Пристройката 3 са едно и също лице. Почти е сигурно – и всъщност точно така става – че трупът щял да бъде открит късно на следващия ден. И ако отоплението е изключено – както е било – а прозорецът е оставен полуотворен – както е било – всеки по-предпазлив циркаджия, от типа на Макс би определил времето на смъртта повече от уклончиво поради необичайната температура на стаята. Аз самият не съм сигурен дали не е било по-добре да пуснат отоплението с пълна сила и да затворят прозорците. Но при това положение *Уилкинс* очевидно е искал да остави впечатлението, че убийството е извършено *възможно най-късно*. Така ли е?

– Все пак, не мога да разбера *защо*, сър.

– Ще разбереш. Вярвай!

Обаче Луис като че ли не бе изпълнен с вяра.

– Става прекалено сложно за мен, сър. Непрекъснато забравям кой се е маскирал и кой кого е искал да убие...

– „Кого“, Луис. Граматиката ви е лоша като на мис Джонстън.

– Вие сигурен ли сте, че *той* е убиецът? – Уилкинс?

– Този случай е приключен, синко! Остават още една-две дреболии...

– Възравявате ли, ако отново разгледаме едно-две неща?

– Не мога да обяснявам по-ясно, нали разбирате?

– Вие казвате, че Уилкинс е искал да изглежда, като че ли убийството е станало възможно най-късно. Но аз не виждам смисъл в това. Това не му осигурява алиби, нали? Искам да кажа, какво значение има дали Бауман е убит в седем часа или след полунощ? Уилкинс и Маргарет Бауман са били там *през цялото време*, не е ли така?

– Да! Но кой е казал, че имат алиби? *Аз* не съм споменавал за алиби. Само казвам, че Уилкинс е имал основание да се опитва да заблуди всички и да ги накара да повярват, че убийството е извършено след празненството. Това поне е очевидно, нали?

– Но ако за момент се върнем назад, не мислите ли, че в първоначалния план на Бауман – „План едно“, както вие го наричате – не би било по-смислено да се извърши убийството, тоест, да се убие Уилкинс, а след това по най-бързия начин да се изчезне от мястото? С малко повече късмет никой не би заподозрял семейна двойка от Чипинг Нортън – дори ако тялото е открито съвсем скоро след това.

Морс кимна, но бе очевидно недоволен.

– *Съгласен* съм с вас. Но все пак трябва да обясним, как е станало така, че Бауман е намерен облечен в съвсем същите дрехи, с които е бил Уилкинс по време на маскарада. Не разбирате ли това, Луис? Трябва да обясним фактите! А аз отказвам да повярвам, че някой е могъл да преоблече Бауман в тези одежди, *след* като е бил убит.

– Има и още нещо, сър. От доклада на Макс знаем, че убитият е ял някои от нещата, сервирани на празненството.

– Е, и?

– Ами – може ли да е само съвпадение, че той е ял същите неща?

– Не. Маргарет Бауман вероятно е знаела – трябва да е разбрала – какво е менюто, след което да е сготвила на съпруга си подобно ястие. След това за Уилкинс остава само да хапне малко от ястията...

– Но откъде е знаела Маргарет Бауман?

– Откъде, по дяволите, да знам, Луис? Но е станало, нали? Да не би да си измислям онзи проклет труп! Да не би да си измислям и всички онези хора в маскарадни костюми! Надявам се, че го осъзнавате?

– Не е необходимо да се ядосвате, сър!

– По дяволите, не съм сърдит! Ако някой състави подробен план за изтриване на едната страна на почти вечния триъгълник, нужно е да имаме подробно обяснение! Надявам се да разбирате това?

Луис кимна.

– Съгласен съм. Но нека още веднъж да повтора основния въпрос, сър – а след това ще го забравим. Притеснява ме това *оставане след убийството*: вероятно е било страхотно късане на нерви за двамата; било е прекалено сложно; и не на последно място рисковано. А това, което искам да кажа, е, че *наистина* не виждам смисъла. Те просто престояват в хотела цялата вечер и по което и време да е било извършено убийството, те нямат алиби...

– Ето, че пак започвате, Луис! За бога, престанете с това! *Никой, по дяволите, няма алиби.*

Двамата мъже помълчаха няколко минути.

– Още една чаша кафе, сър? – попита Луис.

– О! Съжалявам, Луис. Вие просто ми подряхахте крилето, това е всичко.

– Хванахме го, сър. Това е единственото важно нещо сега.

Морс кимна.

– И вие сте съвсем сигурен, че това е човекът?

– „Абсолютно“ е твърде силно казано, нали? – отвърна Морс.

ЧЕТИРИДЕСЕТА ГЛАВА

Вторник, 7-ми януари, следобед

Алиби (същ.) – доказателство при обвинение в криминално престъпление, че лицето е било на друго място по време на деянието.

(Тълковен речник „Чеймбърс“)

Щеше да мине около час преди разпита на Уилкинс да започне отново. Морс бе позвънил на Макс, но му бе казано, че ако той, Морс, продължава да доставя в лабораторията трупове престояли почти цяло денонощие, самият Макс няма да продължава да прави предполагаеми умозаклучения: той е съдебен лекар, а не гадател. Луис се бе свързал с Хотел „Хауърд“ и бе установил, че наистина е имало едно телефонно обаждане – до неизвестен номер – от Пристройка 3 в Новогодишната вечер. Филипс се беше върнал от Дайъмънд Клоуз с почти очакваната новина, че Маргарет Бауман (ако въобще е *била* там) е изчезнала и сега той отново пое задълженията си в стаята за разпити, стоейки на вратата. Краката доста го наболяваха, очите му блуждаеха по предметите в полупразната стая: дървената маса с подпори, на която имаше две пластмасови чаши (сега празни) и един пепелник (бързо запълващ се); зад масата седеше русокосият свеж младеж, обвинен в ужасно убийство, който на Филипс се струваше доста по-спокоен, отколкото би трябвало да се очаква.

- Кога пристигнахте в Хотел „Хауърд“ вечерта на Нова година?
- Бихте ли го повторили?
- Кога пристигнахте в хотела?
- Не съм ходил в никакъв хотел онази нощ.
- Вие сте били в Хотел „Хауърд“ и сте пристигнали там в...
- Никога не съм свирил там.
- Никога не сте какво?
- Никога не съм *свирил* там!
- Не ви разбирам съвсем, мистър Уилкинс.
- Ние със състава обикаляме по заведенията; рядко ходим по хотели.
- Вие свирите в поп-състав?
- Джаз състав – аз свиря на тенор саксофон.
- Е, и?

– Вижте, сержант. Вие казвате, че не *ме* разбирате; но аз също не *Ви* разбирам.

– В Новогодишната нощ сте били в Хотел „Хауърд“. По кое време отидохте там?

– В Новогодишната нощ бях във „Фрайър“ в северната част на Оксфорд!

– Наистина ли?

– Да, наистина!

– Можете ли да го докажете?

– Не веднага, предполагам, но...

– Мислите ли, че собственикът ще си спомни за вас?

– Разбира се! Та нали той ни плати.

– Вие сте свирили там със състава?

– Да.

– И сте били там *цялата вечер*?

– Докъм два часа сутринта.

– Колко души сте в групата?

– Четири.

– А колко души имаше във „Фрайър“ тази вечер?

– Шейсет – седемдесет. Там някъде.

– В кой бар бяхте?

– Бара на фойето.

– И не сте излизали оттам цялата нощ?

– Ами, вечеряхме пържола с картофи в стаята отзад; някъде към девет и половина мисля, че беше.

– С останалите от състава?

– *И* със собственика, *и* с жена му.

– Нали говорите за Новогодишната вечер?

– Вижте, сержант, доста време вече седя тук, нали? Бихте ли могли да се обадите във „Фрайър“ и да повикате някого? Или да позвъните на някого от състава? Ужасно съм уморен, кошмарна вечер беше, нали разбирате?

В стаята настана мълчание; за Филипс то бе почти осезаемо, а важността на това, което бе казал Уилкинс, се вмести в съзнанието на детективите.

– Как се казва съставът ви, мистър Уилкинс? – попита тихо Морс.

– „Оксфорд блус“ – отговори Уилкинс със строго и намръщено изражение.

Чарли Фриймън („Фингърс“ Фриймън за музикалните си колеги) тази вечер с изненада видя пред входната си врата в Кидлингтън униформен полицай. Да, „Оксфорд блус“ са свирили във „Фрайърс“ в Новогодишната нощ; да, и *той* е свирил там същата нощ заедно с Тед Уилкинс в продължение на пет-шест часа; да, той с готовност би дошъл веднага в полицейското управление за да даде показания за това. Не му представлява трудност, нали? В края на краищата, то е само на няколко минути пеша.

В 21:30 ч. мистър Едуард Уилкинс бе вече откаран обратно в къщата си на Дайъмънд Клоуз; Филипс най-после бе освободен от дежурство; Луис, уморен и обезсърчен, седеше в канцеларията на Морс, чудейки се къде така непоправимо са сбъркали. Вероятно той би могъл да предположи – и той наистина *го каза* – че идеите на Морс са доста чудати: мъж, който е убит в маскараден костюм; после друг мъж, прекарал цялата нощ на празненството, облечен в абсолютно същите дрехи и преструващ се, че той е вече убитият мъж. Съвсем сигурно беше, че *Том Бауман* е бил и човекът на празненството, и убитият! Щеше да има (Луис го знаеше) доста трудности да се докаже подобна теза; но едва ли някоя от тях щеше да е така непреодолима, както разбиването на алибито на Уилкинс – алиби, което би могло да бъде потвърдено от шейсет-седемдесет напълно безпристрастни свидетели. Тихо и кротко Луис спомена тези си мисли на Морс – последният седеше притихнал и унил в старото кресло с черна кожа.

– Може и да сте прав, Луис – Морс разгърка очите си с лявата си ръка. – Както и да е, няма смисъл повече да се тревожите тази вечер. Способността ми да преценявам нещата се е изчерпала! Имам нужда от едно питие. Вие идвате ли?

– Не. Ще си отида право къщи, ако не възразявате, сър. Денят беше доста дълъг и ми харесва мисълта, че моята жена може да ми е сготвила нещо.

– Бих бил изненадан ако не е.

– Изглеждате изморен, сър. Искате ли да ви откарам?

Морс кимна вяло.

– Само ме оставете във „Фрайърс“, ако може.

Както се качваше към входа, Морс спря. Червени, сини, зелени и оранжеви светлини проблясваха през прозорците на фойето, а наоколо

бумтеше музика на живо, беше нещо като карибски делириум на Лондонското Овално игрище за крикет в чест на пробната стотица, направена от Вивиън Ричърдс. Морс забави крачките си и свърна към бара, където седна на относително спокойствие и изпи две горчиви бири, наблюдавайки неколцина некомпетентни играчи на бiliarд, които си въобразаха, че са Стив Дейвис. На стената до дъската за мятане на стрелички, той видя една обява:

7-ми януари
МУЗИКА НА ЖИВО, 19–23 ч.
Вход свободен!!
Знаменитите
КАЛИПСО КВАРТЕТ

Морс се замисли за трета чаша бира; но до единадесет оставаха само още няколко минути и той реши да се прибира – само няколко минути пеша по Карлтън Роуд, а после още малко по Бенбъри Роуд, до ергенския му апартамент. Но впоследствие нещо го отклони от решимостта му и наистина си поръча още една бира, голямо уиски „Белс“ и пакет обикновени бисквити.

В единадесет и двадесет той бе единственият, останал в бара, и младият барман, който забърсваше масите, му подсказа, че трябва да довърши питието си и да си отива: имало случаи (както Морс научи) полицията да извършва проверки за пийнали посетители след музикалните развлечения.

Когато си тръгваше, Морс видя „Калипсо квартет“, които опаковаха лъскавите си барабани и разни други карибски музикални инструменти и ги товареха в един стар и многократно удрян „Дормобил“. И внезапно Морс спря. Той застина на мястото си. Спря като вцепенен, взирайки се в човека, който тъкмо бе затворил задната врата на колата и който бавно се поклащаше към мястото на шофьора. Дори и в тази мразовита нощ този човек бе облечен само с кървавочервена риза е отворена яка, под която се очертаваше слабоватото му тяло; на главата си имаше торбеста шапка в черно и бяло, която позволяваше да се видят само сплетените му къдрици, украсени е мъниста; те висяха от двете страни на лицето му, подобно на змиите, които едно време са украсявали като венец главата на Горгоната с каменните очи.

– Добре ли сте, човече? – попита цветнокожият музикант, вдигайки и двете си ръце в знак на престорена загриженост за някой, който си е

пийнал повечко. И Морс забеляза ръцете му – бяха почти като ръцете на бял човек, сякаш когато бе стигнал до дланите, Всемогъщият като че ли си е бил свършил боята.

Морс кимна, а на лицето му се изписа глуповата и блажена усмивка, каквато рядко бяха виждали на това място; позволяваше си я само когато слушаше любовния дует от Първо действие на Die Walkure.

Морс не биваше (той го знаеше!) да остави нещата така. Но клепаците му натежаваха върху бодящите го очи, докато се връщаше към апартамента си; независимо от въодушевлението си, бяха му останали малко сили, както и малко апетит за нещо друго този ден. Но преди да се хвърли на бленуваното легло, той позвъни в дома на Луис и настоя мисис Луис (все още будна) да събуди съпруга си (който спеше вече цял час), за да разменят няколко бързи думи, преди 7-ми януари да отиде към безкрайния си завършек. И, когато, след кратък монолог от страна на Морс, изтощеният мозък на Луис го накара да остави слушалката, той също знаеше самоличността на човека, който в Новогодишната нощ се бе прибрал в Пристройката на Хотел „Хауърд“ с Хелън Смит от една-та си страна и Филипа Палмър от другата.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Сряда, 8-ми януари, преди обяд

Бракът е сделка и някой трябва да понесе евентуалните загуби от тази сделка.

(ХЕЛЪН РОУЛЪНД)

На рецепцията на Хотел „Хауърд“ следващата сутрин Сара Джонс-тън поздрави сержант Луис като че ли се радваше да го види, което всъщност си беше така, тъй като тя най-сетне си беше спомнила онази дреболия, която я безпокоеше. В такъв ранен час (беше едва осем и половина) кръглите ѝ очила бяха кацнали на върха на носа ѝ и трудно можеше да се твърди, че е извънредно претрупана с работа; всъщност, Луис вече бе забелязал не особено убедителният ѝ опит да скрие под купчината с кореспонденцията книгата, която четеше, когато той бе влязъл неочаквано – по указание на Морс – за да я разпита отново.

Необходимо беше само едно малко потвърждение; и Сара отново се опита да подчертае няколкото недвусмислено сигурни момента, които бе формулирала в предишните си показания. Да, тя си спомняше, и то съвсем ясно, мъжът, който бе излязъл от мъжката тоалетна малко преди началото на Новогодишното празненство; да (сега, когато Луис го спомена), може би ръцете му не бяха така убедително черни, както останалото; да, двамата – „мистър и мисис Балард“ – бяха прекарвали по-голямата част от вечерта, общувайки помежду си – поне до единия час, оставащ до полунощ, когато шотландските танци, всеобщата любезност и едновременните селски танци бяха разкъсали последните останки от надменност и плахост; и когато „мистър Балард“ бе танцувал с нея, намазнените му пръсти бяха оставили тъмни петна върху собствените ѝ ръце и по блузата ѝ; да, без съмнение това беше така, защото сега тя съвсем ясно си спомняше, как се бе опитвала да измие ръцете си в умивалника на спалнята, преди да си легне същата нощ и как се бе опитвала да изчисти е гъба петното от булзата си на следващата сутрин.

Едно семейство на средна възраст стоеше и чакаше да си плати; и когато Сара отиде и донесе сметката им от малката стая зад рецепцията, Луис се наведе и успя да види заглавието на книгата, в която тя се бе зачела: „МИЛГЕЙТ: Томас Харди – Биография“.

След като сметката бе уредена, Сара се върна на мястото си и каза

на Луис това, което си бе спомнила още. Беше странно, въпреки че сега не изглеждаше толкова важно. Една жена се беше обадила по телефона и бе попитала какво ще бъде Новогодишното меню: това бе всичко. Доколкото си спомняше, този малък инцидент се бе случил предишния понеделник – тоест на 30-ти декември.

Знаейки колко доволен ще бъде Морс от това, че предположението му се е потвърдило, Луис се канеше да запише показанията на Сара Джонстън, когато усети, че до него стои една извънредно привлекателна брюнетка, която премести тежестта на приятно закръглената си фигура от единия си крак, обут в черен чорап, на другия.

– Мога ли да получа сметката си, моля? – попита тя.

Въпреки че силният ѝ Бирмингамски акцент далеч не бе небесна музика, Луис се хвана, че я зяпа, прикован от нейното очарование.

Един глас прошепна в ушите му, съвсем неочаквано: „Свалете похотливия си поглед от нея, Луис!“

– Благодаря ви много, мис Аркрайт! – каза Сара Джонстън, когато жената се обърна и излезе, хвърляйки кратък, но не особено заинтересован поглед към мъжа, който току-що бе влязъл.

– Добро утро, мис Джонстън! – каза Морс.

– О, здравейте! – в поздрава ѝ нямаше нищо, което можеше да се изтълкува като радост от появата на Морс.

– Това ли е тя? – попита Морс, посочвайки след излязлата красавица. – Онази, която трябваше да пристигне на Нова година?

– Да!

– Добре! Добре! – каза Морс, като изглеждаше извънредно доволен от себе си и от живота като цяло; и доста доволен от гледката на мис Дорис Аркрайт в частност. – Бихте ли помолили мисис Биниън да дойде на рецепцията, мис Джонстън? Има нещо важно...

– Боя се, че тя не е тук. Отиде в Лийдз. Щеше да ходи там за Нова година, но...

– Наистина ли? Колко интересно! Е, благодаря ви много, мис Джонстън. Хайде, Луис. Много работа ни предстои.

– Мис Джонстън си е спомнила нещо – започна Луис.

– Забравете за минута! Сега имаме много по-важни неща! Довиждане, мис Джонстън!

Морс все още се усмихваше самодоволно, когато за последен път двамата мъже излязоха от Хотел „Хауърд“.

След час арестуваха един мъж в дома му в югоизточната част на Оксфорд. Този път не се виждаха извадени пистолети, а въпросният мъж, охраняван от сержант Луис от Оксфордския криминален отдел на полицията, не оказва никаква съпротива.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Сряда, 8-ми януари, по обяд

Любителите на пътешествията по въздуха намират, че е весело да висят, балансирайки между илюзията за безсмъртието и факта на смъртта.

(АЛЕКСАНДЪР ЧЕЙС)

В „Боинг“-а 737, който трябваше да излети от летище Гетуик в 12:05, почти нямаше свободни места, виждаха се едва четири-пет празни стола, докато стюардесите представиха пантомимата си, обяснявайки как се използват кислородните маски и надуваемите спасителни жилетки. Очевидно всички пътници с голям интерес следяха указанията: през последните месеци бе имало няколко тежки самолетни катастрофи и това пораждаше някакъв колективен страх от летенето; в баровете на летищата по цял свят се забелязваше увеличена продажба на успокоителни таблетки и алкохол. Но определено на борда на самолета имаше двама души (а може да е имало и други), които слушаха указанията, давани им този обяд, доста повърхностно. За единия от тези двама пътници преминаването през терминала беше кошмар. Все пак, по всичко личеше, че няма особени причини за безпокойство. Документи, багаж, паспорт – нищо не се бе превърнало в особен проблем. За втория от тази двойка грижите произлизаха от съвсем други неща; все пак, сега и той започваше да се отпуска. Когато погледна от прозорчето си към мокрия асфалт, лявата му ръка леко измъкна половин бутилка бренди от джоба на анорака му, а дясната му ръка отвинти капачката. Вниманието на пътниците около него все още бе съсредоточено върху стюардесата с тънката талия и той можа да си пийне, без това да бие особено много на очи. И вече се чувстваше по-добре! Точно над него се появи знак, приканващ пътниците да затегнат коланите си и да не пушат до второ нареждане. Двигателите се задействаха; стюардесите седнаха по местата си с лице към пътниците, усмихвайки се сякаш малко снизходително към току-що поднесената от тях информация. Огромният самолет плавно се завъртя, застана на съответното място на пистата, постоя там минута-две, подготвяйки се, подобно на скачач на дълъг скок на Олимпийските игри, да набере скорост по пистата. Мъжът до прозореча знаеше, че всеки момент ще може да си откъдне почти напълно. Подобно на

много други престъпници, той живееше с щастливата заблуда, че между Испания и Обединеното Кралство няма спогодба за екстрадиране. Той бе чел за много престъпници – хора, ограбили банки, злоупотребили, наркотрафиканти или хомосексуалисти – които си живееха щастливо и безделничеха из разни курорти на Коста дел Сол. Скоро регулаторите на машината бяха напълно задействани и мощната ѝ сила стана почти осезаема.

После като че ли моторите заглъхнаха.

А след това спряха съвсем.

И двама представители на охраната на летище Гетуик се качиха в самолета.

За мъжа до прозореца, до когото спряха двамата полицаи, нямаше особен смисъл да прави опити да избяга. Къде ли можеше да отиде?

„Боинг“-ът закъсня съвсем малко; пет минути след определеното за излитане време той се отдели от земята под тъгъл от четиридесет и пет градуса и се отправи към целта си. Много скоро на пътниците бе съобщено, че могат да разкопчат предпазните си колани: всичко беше наред. А шест седалки зад освободеното място до прозореца една жена запали цигара и вдъхна дълбоко дима.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Сряда, 8-ми януари, следобед

Голата истина скрива най-добре лъжите, Тъй като голотата е най-добрата маска.

(УИЛИАМ КОНГРИЙВ)

Морс седеше в канцеларията на груповия началник Бел на Сейнт Олдейтс в очакване на Луис, на когото се бе паднала честта да вземе показанията от човека, когото бяха арестували същия ден в дома му в юго-източен Оксфорд.

– Дяволски умно, ще знаете! – повтаряше Бел.

Морс кимна; той харесваше Бел – въпреки че не твърде много – и усети, че му се ще Луис да побърза със заниманието си.

– Добре изпитано все пак! – каза Бел. – Главният ще бъде доволен.

– Може и да ми даде ден-два почивка до края на десетилетието.

– Въпреки това, ние сме ви много признателни – нали го знаете?

– Да – каза почти искрено Морс.

В един и четвърт дойде еуфорично настроеният Луис, който остави на бюрото пред Морс четири страници с показания.

– Може би има някои езикови грешки тук-там, сър, но като цяло това е едно истинско литературно произведение; мисля, че ще се съгласите.

Морс взе показанията и прегледа последната страница:

по нормален начин, но бяхме затруднени и аз загубих работата си през ноември, а бях единственият в състава с жена и четири деца, за които да се грижа. Получавах социални помощи, но нещата се влошиха и тогава се появи това. Трябваше само да направя както той ми каза и не беше много трудно. Наистина няха избор, тъй като силно се нуждаех от парите, не че исках да направя нещо, което е лошо. Знам какво се е случило, понеже го прочетох в „*Оксфорд мейл*“, но когато се съгласих, просто направих това, което ми казаха и тогава не знаех защо е всичко това. Много съжалявам за всичко. Моля да отбележите, че съм го казал, защото обичам жена си и децата си.

Продиктувано на сержант Луис, Отдел за разследване на криминални престъпления, Кидлингтън, от мистър Уинстън Грант, работник (безработен), живущ на Роуз Хил Гардънз 29, Роуз Хил, Оксфорд, 8 януари.

– Е, някоя и друга грешка – промърмори Морс.

– Тук ли да го държим? – попита Бел.

– Той си е ваш – каза Морс.

– А обвинението – официално?

– „Съучастничество в убийство“, предполагам – но аз не съм юрист.

– „Участие в убийство“, може би? – предложи Луис, който за последен път бе изглеждал тъй щастлив, когато по-голямата му дъщеря за пръв път съобщи, че е бременна.

Когато се върнаха в управлението в Кидлингтън, Морс седна на старото кресло от черна кожа, при което изглеждаше (поне за момента) спокойно отпуснат. Мъжът, арестуван на Гетуик преди около два часа, бе вече на път за Оксфорд и щеше да пристигне (както Морс научи) след около петнайсетина минути. Беше време да вкуси от удоволствието.

Самият Луис знаеше какво точно се е случило в Новогодишната нощ в Пристройка 3; знаеше, също, че убиецът на Том Бауман нито е стъпвал в основната част на хотела, нито се е маскирал в каквито и да било дрехи. И все пак, що се отнася до начина, по който Морс бе стигнал до истината, той се чувстваше смутен като малко момче, отишло за пръв път на представление на фокусник.

– Какво точно ви накара да мислите така, сър?

– Основното беше, както ти казах, че убиецът е всички сили се е опитал да ни убеди, че престъплението е извършено *колкото може по-късно*: след полунощ. Но, както самият вие правилно отбелязахте, Луис, няма никакъв смисъл да се върши подобно нещо, ако убиецът е стоял през цялото време след това в хотела от около осем часа вечерта докъм един часа през нощта. Но то има смисъл, ако късно вечерта той *не е бил* там и ако през това време е имал някакво *алиби*!

– Но, сър...

– В този случай имаше три улики, които трябваше да ни насочат към истината много по-рано. Всяка от тях, сама по себе си, е нещо съвсем банално, но взети заедно – е... *Първата* важна улика дойде най-

вече от Сара Джонстън – единствената наистина ценна и помогнала ни с нещо свидетелка в този случай – и то беше следното: че мъжът, представящ се като „Мистър Балард“ не е ял нищо тази вечер! *Втората* съществена улика – също предложена на вниманието ни, между другото, от мис Джонстън – е фактът, че „Мистър Балард“ е оставял петна по всичко, до което се е докосвал тази вечер! Ето, че стигаме до *третата* важна улика – най-простата от всички, която ни се навира в очите от самото начало. Тя е толкова очевидна, че никой от нас – никой! – не ѝ обърна ни най-малкото внимание: фактът, че мъжът, представящ се за „Мистър Балард“ е спечелил наградата за най-добър маскараден костюм!

Разбирате ли, Луис, на всяка от тези улики може да се гледа по два начина – сложен и прост. А досега ние ги разглеждахме неправилно, разглеждахме ги по *сложния* начин.

– Разбирам – каза Луис, който нищо не разбираше.

– Да вземем например яденето – продължи Морс.

– С него направо се затруднихме, нали? Аз прочетох съвсем внимателно това, което добрият стар Макс бе написал в доклада си относно съдържането на дебелия черва. А вие, Луис, бяхте много доволен, когато мис Джонстън спомена, че някой се е обаждал да пита какво е менюто. Защо някой ще се обажда да проверява дали няма начин да се отърве от неизбежната новогодишна пуйка? И знаете ли какво не направихме след цялата тази еуфория, Луис? Не си зададохме един съвсем прост въпрос: ако нашият човек не е вкусил нищо от първите две ястия, не би ли трябвало да предположим, че е *огладнял*? И дори ако му е било казано да крие храната в специална торба, човек би могъл да се изкуши при следващите ястия – особено при вида на няколко сочни свински котлети. Така че, Луис – помислете съвсем просто! – защо той не е взел една-две хапки?

– Както казахте, сър, казали са му да не го прави, тъй като е било жизненоважно.

– Не! Все още разсъждавате прекалено *сложно*, Луис. А има съвсем *прост* отговор, виждате ли! Карибците не ядат свинско! Сега да се върнем на историята с петната, които този човек е оставял по всичко, до което се е докосвал – дори и след полунощ! Ние събрахме всички доказателства, нали? Взехме показания от мис Палмър, от мисис Смит, от мис Джонстън за това, как този тип е изпоцапал палтата и блузите им. И почти стигнахме дотам – е, Луис, поне аз го направих – че дадохме за анализ петната, за да се види дали са едни и същи, както и да се открие откъде е взето мазилото и – е, тук пак тръгваме по *сложния* път!

Простата истина е, че всеки грим *засъхва* след два-три часа; отначало оставя следи по разни неща, но не след дълго това вече не се случва. Да, но в този случай е *продължил* да създава проблеми. И *простият* отговор на тази конкретна загадка е, че нашият човек е *искал* да остави следи късно вечерта; той нарочно е сложил *още* мазило по ръцете си; и нарочно е поставял ръцете си там, където те *биха* оставили петна. Така ли е, Луис? Той е имал парченце от това мазило в джоба си и към края на празненството е натъркал отново дланите си.

И сега стигаме до финала. Мъжът е спечелил награда и ние направихме какви ли не предположения за това; той е бил най-старателният от групата, имал е най-голямо въображение; така умело е бил гримиран, че никой не е могъл да го познае; горял е от нетърпение да грабне първата награда в състезанието по дегизиране. И всичко това са пълни глупости, Луис, при това отново *сложни*. Истината е, че последното нещо, което той е искал, е било да привлече вниманието върху себе си, като печели състезанието. А *най-простото* тук е, че ако искате да се маскирате и да спечелите първа награда, да речем *като* Принц Чарлз, най-добрия начин да го направите е да *сте* самият Принц Чарлз. И ние трябваше да подозрем, че човекът, който се е облякъл в карибските одежди и който така убедително се е държал през цялата нощ като карибиец, вероятно го е постигнал благодарение на факта, че наистина е *бил* карибиец!

– Мистър Уинстън Грант.

– Да. Мистър Уинстън Грант! Човекът, когото всъщност аз срещнах пред „Фрайърс“ снощи! И ако някой ви каже, Луис, че няма случайности на този свят – кажете му да ми се обади и аз ще го убедя в обратно!

– Не е ли по-правилно да се каже „обратното“? – попита Луис.

– Този човек е бил строителен работник; той е работил на няколко обекта из Оксфорд – включително и при Пълномощничеството; загубил е работата си поради кризата в строителната индустрия; нуждаел се е от пари, за да издържа семейството си; направено му е извънредно щедро предложение – още не знаем *колко* щедро; и той се е съгласил да приеме срещу заплащане – както той е виждал нещата – една малка роля за няколко часа на Новогодишно празненство в един Оксфордски хотел. Съмнявам се, че някога ще разберам по-големи подробности, но...

Сержант Филипс почука и съобщи, че задържаният е в стаята за разпити. И Морс се усмихна. И Луис се усмихна.

– Само довършете това, което казахте, сър, става ли?

– Наистина, няма какво повече да се каже. Уинстън Грант вероятно

е бил доста внимателно инструктиран, това е ясно. Първо, той е трябвало да влезе в хотела направо от улицата и е било необходимо да изчака момента, когато Маргарет Бауман преднамерено отвежда Сара Джонстън да разглежда надписите в дамската тоалетна – надписи, дело на самата Маргарет Бауман. После, сигурен съм, че му е било казано да говори колкото се може по-малко с останалите и да се придържа близо до Маргарет Бауман, все едно че се интересуват повече един от друг, отколкото от това, което става около тях. Но той не успява да се измъкне от състезанието за най-добър костюм! Предполагам също, че са му казали да не яде нищо – ако може да го направи, без твърде много да привлече вниманието на останалите; и помнете – в това той е бил подпомогнат от Биниън, който е направил схема за разпределението на ястията по масите. Но, Луис, може би ние прекалено много надценяваме начина, по който всичко това е било предварително обмислено. Преди всичко, той е трябвало до края да поддържа тази заблуда: хвърлил е всичките си усилия да се преструва на черен – въпреки че наистина е бил черен. И имало един прост начин, по който тази заблуда е можела да бъде поддържана – като намаже чернилка по ръцете си – ръце, които и без това са си били черни – така че всеки, който се докосне до него, да повярва, че той не е черен, а е всъщност бял човек. И точно това, Луис, е направил той в по-късните часове, оставяйки нарочно незаличими петна по очевидни места – като например реверите на белите шлифери, с които са били мис Палмър и мисис Смит...

– И бялата блуза на Сара Джонстън.

– Бежова, всъщност – каза Морс.

За сержант Филип всичко беше нещо като *déjà vu*²⁰, когато поднови бдението си на вратата на стаята за разпити; краката му все още го боляха, очите му отново оглеждаха полупразната стая: дървената маса с подпори, върху която имаше пластмасова чаша за кафе (пълна) и пепелник (все още празен); а зад масата бе същият русоляв мъж със свеж тен, който бе седял там и предната вечер – мистър Едуард Уилкинс.

20. *Déjà vu* (фр.) – Изпитване на усещането, че нещо, което се случва в момента е вече познато и преживяно в миналото. Б.е.р.

ЧЕТИРИДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Сряда, 8-ми януари, следобед

Felix qui potuit rerum cognoscere causas²¹

(ВЕРГИЛИЙ, Георгики)

В 17:00 ч. мистър Джеймс Прайър, охрана на Пълномощничеството, взе ключовете за велосипеда си и се приготви да си тръгва. Преди това огледа за последен път рецепцията, за да се увери, че всичко, което трябва да бъде заключено, е заключено. Наистина, беше странно, че полицията се интересува от единственото чекмедже, което не бе заключено – това, в което той пазеше всички пропуски с изтекъл срок, пхнати в пластмасовите им калфи. Като например партидата от пропуски на последната група строителни работници, от която полицията бе взела вече два пропуска: този на Уинстън Грант, карибиец, когото Прайър си спомняше съвсем ясно; и на един мъж на име Уилкинс, който бе управлявал жълтия подемен кран стоял над сградата на Пълномощничеството през летните месеци. След като Морс бе позвънил рано сутринта, Прайър набързо бе прегледал останалата част от тази партида и се бе зачудил, дали има и други престъпници сред тези обикновени лица. Но всъщност, човек никога не знае: той много по-силно от други хора го осъзнаваше.

Този следобед Уилкинс бе склонен към сътрудничество относно подробностите по случая, с изключение що се касаеше до самото убийство, което той упорито и категорично отказа да обсъжда под какъвто и да бил предлог: като че ли това бързо „пречистващо“ признание бе парализирало способността му да възприема извършеното като волеви акт, за който трябва да се носи отговорност. Но за останалото той говореше изчерпателно и свободно; от показанията му не изскочи нищо изненадващо, нищо ново. Естествено, той изрази надеждата, че за Уинстън Грант ще има смекчаващи вината обстоятелства, въпреки че останалите (и най-вече Луис) считаха, че подобен съучастник би трябвало да има повече от ясна представа за деянията си.

Що се отнася до Маргарет Бауман, единственото, което Уилкинс можеше да каже, бе че нееднократно я е взимал от козметичен салон в

21. Щастлив е този, който е успял да познае причините на нещата (лат.) – Б.пр.

Оксфорд и Луис със съжаление поклати глава, когато разбра, че това е първото място, на което той се бе обаждал – там, където му бяха отказали даването на поверителна информация. Към съдбата на Маргарет в момента Уилкинс като че ли не проявяваше особен интерес. Той нямал (така каза) ни най-малката представа къде е заминала; но може би полицията ще се насочи към многобройните ѝ роднини в Олнуик, или Бъруик, или Нюкасъл, или където и да са те. От своя страна, той може би се радваше, че се е отървал от жената. Тя му бе донесла само неприятности, въпреки, че той признаваше, че вината за това развитие на нещата бе повече негова, отколкото нейна... Но сега всичко бе свършило. И (както бе казал) той чувстваше някакво странно облекчение.

Малко след 18:30 ч. сержант Филипс придружи Уилкинс до Сейнт Олдейтс, където двамата с Грант щяха да бъдат временно, очаквайки (в скоро време) решението за преместване в затвора (за по-дълъг срок) и милосърдието на Нейно Величество.

Морс настоя двамата с Луис да приключат работата си за деня. А Луис тъкмо затваряше папката по делото за Хотел „Хауърд“, когато погледът му попадна върху едно писмо, което досега не бе виждал: то започваше *„Това е любовно писмо...“* Той с изумление прочете първите няколко реда – докато стигна до заключението, че неизвестният подател е чел биографията на Томас Харди...!

Дали да не каже на Морс? Той отново прочете писмото с най-голям интерес.

Да, да, да!

В 19:00 ч. Морс (Луис мислеше, че си е тръгнал) се върна отново в канцеларията си.

– Слушайте, Луис! Този Уилкинс е един от най-изпечените мошеници, е които сме си имали работа! Давате ли си сметка? Той ми замаза очите за най-важното нещо в цялата история! И знаете ли какво е то? Това, че Уилкинс е бил – е! – безнадеждно влюбен в Маргарет Бауман и би направил всичко – направил е всичко – за да я запази. Всъщност той е убил съпруга ѝ, за да я запази! И по същия начин, Луис, той и сега би направил всичко, за да я запази! Спомняте ли си какво каза той снощи? Само погледнете протокола, Луис, там където говори за паспорта!

Луис намери документа и прочете на глас:

– Аз я посъветвах да се качи на някой кораб и да отиде на континента – далеч от всичко.

– Но тя не се вслуша в съвета ви?

– Не, не можеше. Тя няма паспорт, а се страхуваше да подаде молба, защото знаеше, че всички я търсят...

– Господи, какъв глупак съм, Луис! Колко ли лъжи ни е наговорил той? Че снощи е била у дома му? Че е била при сестра си в Нюкасъл? Има ли тя въобще сестра, Луис? О, господи! Нямала паспорт, така ли? И ние му вярваме! И не следим корабите...

– Или самолетите – добави Луис тихо.

– Не, не вярвам! – каза Морс след минута.

– Какво ви безпокои, сър?

– Светкавично изпратете телекс до Гетуик! Вземете списъка на пътниците на полет номер какъв беше там!

– Нали не мислите, че...?

– Да мисля? Почти съм сигурен, Луис!

Когато Луис се върна от телексната кабина, Морс вече бе облякъл палтото си и се канеше да излиза.

– Спомняте ли си онова писмо, написано ви от незнайна обожателка, сър?

– Вие откъде знаете?

– Оставили сте го в папката.

– О!

– Забелязахте ли марката на писмото?

– Лондон. Е, и?

– Лондон? Наистина ли? (Луис говореше така, като че ли предварително знаеше отговорите.) – Много хора от цялата страна ходят на разпродажбите в Лондон, нали? Искам да кажа отвсякъде – от Оксфорд, да речем – може някой да отиде на януарските разпродажби и да пусне писмото в някоя пощенска кутия до Падингтън.

Морс се намръщи.

– Какво точно се опитвате да ми кажете, Луис?

– Само се питах, дали имате представа кой ви е написал това писмо, това е всичко.

Ръката на Морс бе на дръжката.

– Вижте, Луис! Нали знаете каква е разликата между нас? Вие не използвате достатъчно очите си! Ако го правехте – и ако го бяхте

направили напоследък – щяхте съвсем точно да знаете кой е написал писмото.

– Да?

– Да! И става така, Луис – след като така Неочаквано проявявате такъв интерес към личните ми дела – че довечера аз ще заведа точно тази дама, която ми е написала писмото на едно прекрасно място. Ако не възразявате, разбира се.

– Къде ще я водите, сър?

– Ако искате да знаете, ще ходим в Хотел „Спрингс“, близо до Уолингфорд.

– Казват, че било доста скъпо място, сър.

– Ще делим сметката наполовина – надявам се, че това поне разбирате? – Морс намигна щастливо на Луис и излезе.

Луис също се усмихваше щастливо, когато позвъни на жена си и ѝ каза, че скоро се прибира.

В 19:50 ч. дойде телекса от Гетуик: в полета, обявен за 12:05 до Барселона, в списъка на пътниците освен мистър Едуард Уилкинс е имало и мисис Маргарет Бауман, посочила като адрес Чипинг Нортън, Оксфорд.

В 20:00 ч. Луис облече палтото си и излезе от управлението в Кидлингтън. Той не бе съвсем сигурен дали Морс ще бъде доволен или недоволен от новината, която щеше да научи. Но последното нещо, което щеше да направи, бе да звъни в Хотел „Спрингс“. Той се надяваше – и то много – че Морс ще прекара добре и ще си хапне добре. Що се отнася до него самия, неговата жена вероятно вече бе приготвила яйцата и пържените картофи. И той се почувства щастлив от живота.

КРАЙ

© 1986 Колин Декстър
© 1992 Силвияна Петрешкова-Златева, превод от английски

Colin Dexter
The Secret of Annexe 3, 1986

Сканиране, разпознаване и редакция: Борис Борисов, 2008

Издание:

Колин Декстър. Поздрави от рая
Първо издание
Издателска къща „АБАГАР“, София
ISBN 954–8004–45–3

Превод от английски: Силвияна Петрешкова-Златева, 1992

Художник на корицата: Димитър Стоянов, 1992

Фотография: Любомир Калев, 1992

Редактор Теодор Михайлов

Печат: ДФ „АБАГАР“, В. Търново
с/о ANTHEA, Varna

Pan Books Ltd, 1987

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/9487>]